

KVARTTI 2 | 10

NELJÄNNESVUOSIJULKAISU | KVARTALSPUBLIKATION

KVARTTI 2 | 10

HELSINGIN KAUPUNGIN
TIETOKESKUS

HELSINGFORS STADS
FAKTACENTRAL

CITY OF HELSINKI URBAN FACTS

NELJÄNNESVUOSIJULKAISU | KVARTALSPUBLIKATION | QUARTERLY

Päätoimittaja | Ansvarig redaktör Editor in Chief

Asta Manninen

Toimittaja | Redaktör | Editor

Vesa Keskinen

Tilastokatsaus | Statistisk översikt Statistical Overview

Sini Askelo

Käännökset | Översättning | Translations

Magnus Gräsbeck

Kuviot | Figurer | Graphs

Pirjo Lindfors

Taitto | Ombrytning | General Layout

Ulla Nummio

Kansikuva | Pärm bild | Coverpicture

Kaupunginosajuhlat kuuluvat Helsingin kesään.
PMMP Kumpulassa 29.5.2010.
Stadsdelsjippon hör sommaren till i Helsingfors.
PMMP i Gumtåkt 29.5.2010.
Kuva | Foto: Matias Kukkonen

Kansi | Pärm | Cover

Tarja Sundström-Alku

Paino | Tryckeri | Print

Tammerprint Oy, Tampere 2010

Julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
p. 09 310 1612

Utgivare

Helsingfors stads faktacentral
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
tel. 09 310 1612

Publisher

City of Helsinki Urban Facts
P.O.Box 5500, FI - 00099 City of Helsinki,
Finland
telephone +358 9 310 1612

Tilaukset, jakelu

Beställningar, distribution

p. - tel. 09 310 36293
tilaukset.tietokeskus@hel.fi

Orders by phone, Distribution

telephone +358 9 310 36293
tilaukset.tietokeskus@hel.fi

ISSN 0788-1576 (painettu)
ISSN 1796-7279 (verkossa)

SISÄLLYS | INNEHÅLL

Asta Manninen

Miten Helsinki vertautuu muihin eurooppalaisiin kaupunkeihin? 3
Hur framstår Helsingfors i en jämförelse med övriga europeiska städer?

Seppo Montén

Tulevat työvoimatarpeet Helsingin seudulla 8
Kommande arbetskraftsbehov i Helsingforsregionen

Hanna-Kaisa Hoppania

Lapsiköyhyys ja perheiden koettu hyvinvointi pääkaupunkiseudulla 17
Fattigdom i barnfamiljer och upplevt välstånd i familjer i Huvudstadsregionen

Heikki Helin & Markku Hyypiä

Kuntien palvelukustannusten vertailun vaikeus: "Halpa" voikin olla kallista 31
Svårt jämföra kommuners servicekostnader: "Billigt" kan vara dyrt

Vesa Keskinen & Mika Nieminen

Musiikin tarjonta Helsingissä 2004–2010 39
Musikutbudet i Helsingfors 2004–2010

Suvi Linnanmäki-Koskela & Ari Niska

Maahanmuuttajien integroituminen Suomen omistusasunto- ja työmarkkinoille 51
Invandrarnas integration på den finländska ägarbostads- och arbetsmarknaden

UUTISET | NYHETER

Tulossa julkaisu intialaisista ja kiinalaisista osaajista
Publikation om indiskt och kinesiskt yrkesfolk

64

LUETTUA | LÄST

Helsinki avoimena ja monikulttuurisena pääkaupunkina
Helsingfors som öppen och mångkulturell stad

66

SUMMARY IN ENGLISH

69

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

71

TILASTOJA HELSINGIN SEUDUSTA | STATISTIK OM HELSINGFORSREGIONEN

73

Miten Helsinki vertautuu muihin eurooppalaisiin kaupunkeihin?

Hur framstår Helsingfors i en jämförelse med övriga europeiska städer?

Kaupungeilla on tarve ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin ja elämän laatuun. Tämä ymmärtämisen ja tietämisen tarve korostuu tämän päivän globaalissa taloudessa, jossa kaupungin vetovoimaisuus on sen kriittisimpiä menestystekijöitä. Kiinnostava kysymys on myös se, mitkä tekijät vaikuttavat ja millä painolla kaupungin sijalukuun kansainvälisessä vertailussa. Tässä pääkirjoituksessa esitellään ja pohditaan uusimpia aiheeseen liittyviä kansainvälisiä vertailevia kaupunkitutkimuksia.

Urban Audit on Euroopan Unionin ja Eurostatin kehittämä ja ylläpitämä kaupunkitilastojen eurooppalainen vertailutietokanta. Sen tarkoituksena on kerätä tilastollista tietoa suurten ja keskisuurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen kehityksestä ja elinolosuhteista Euroopassa. Tilastotietoa täydennetään noin joka kolmas vuosi tehtävillä haastattelututkimuksilla/1/. Tuorein tutkimus (Survey on perception on quality of life in 75 European cities) tehtiin marraskuussa 2009, ja tulokset julkistettiin toukokuussa 2010. Siihen kuuluu yhteensä 75 eurooppalaista kaupunkia, joiden joukossa Suomesta Helsinki ja Oulu. Suomessa tutkimusaineistoa täydennettiin rinnakaistutkimuksella työ- ja elinkeinoministeriön ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän kaupunkitutkimusjaoston aloitteesta. Rinnakaistutkimus tehtiin huhtikuussa 2010 ja siihen osallis-

Städer har ett behov av att förstå vilka faktorer som inverkar på invånarnas välmåga och livskvalitet. Detta behov är desto akutare i dagens globala ekonomi, där en stads attraktivitet är en av dess mest avgörande framgångsfaktorer. En intressant fråga är också vilka faktorer som inverkar – och med vilken betoning – på städernas placering i de globala rankingarna. Jag vill här presentera och begrunda några färskaste internationella jämförelser av städernas attraktivitet.

Urban Audit är en jämförande europeisk databas med statistik om städer upprätthållen och utvecklad av Europeiska Unionen och Eurostat. Dess syfte är att samla in statistik om stora och medelstora städernas och stadsregioners utveckling och levnadsförhållanden i Europa. Statistiken kompletteras med intervjuenkäter som görs ca. vart tredje år/1/. Den färskaste, Survey on perception on quality of life in 75 European cities, gjordes i november 2009, och rönen har givits ut i maj 2010. I enkäten ingick sammanlagt 75 europeiska städer, däribland Helsingfors och Uleåborg i Finland. I Finland kompletterades detta undersökningsmaterial genom en parallellutredning på initiativ av Arbets- och näringsministeriets och Samarbetsgruppens för stadspolitik stadsforskningssektion. Parallellutredningen gjordes i april 2010, och med var städerna Esbo, Vanda, Tammerfors, Åbo, Lahtis, Björneborg och Seinäjoki/2/.

tuivat Espoo, Vantaa, Tampere, Turku, Lahti, Pori ja Seinäjoki/2/

Kaupunkien asukkaiden kokemuksia tai käsitystä kysyttiin monilta elämän alueilta. Heiltä kysyttiin kotikaupunkinsa tilaan liittyen työllistymismahdollisuuksia, asumiskustannuksia, maahanmuuttajien integroitumista, ilmansaasteita ja ilmastonmuutokseen reagoitua, kaupunkiliikennettä, ulkoilu- ja viheralueita, liikuntapalveluja ja – mahdollisuuksia, kaupunkiympäristön esteettistä viihtyisyyttä, turvallisuutta sekä tyytyväisyyttä terveystalveluihin ja kulttuuripalveluihin.

Tutkimuksen mukaan pohjoismaisten kaupunkien asukkaat, näiden joukossa Helsingin kaupungin asukkaat, ovat hyvin tyytyväisiä elämän laatuun. Kohtuuhintaisen asunnon löytäminen on kuitenkin haasteellista, varsinkin Euroopan pääkaupungeissa ja yleensä suurkaupungeissa, näin myös Helsingissä. Helsingissä 54 prosenttia oli vahvasti eri mieltä siitä, että kohtuuhintainen asunto löytyy helposti. Euroopan suurkaupunkien joukossa ainoastaan Berliini muodostaa poikkeuksen, Berliinissä on nimittäin helppo löytää hyvä asunto kohtuulliseen hintaan. Suomen suurista kaupungeista Oulu on asumisen hinnan kohtuullisuudessa kärkikymmenikössä Euroopan muihin tutkittuihin kaupunkeihin verrattuna ja Pori on sekä suomalaisten että eurooppalaisten vertailukaupunkien suhteen edullisin asumiskustannuksiltaan.

Hyvän työpaikan löytämisen helppous koetaan kaupungeissa vaihtelevasti. Tutkituissa kaupungeissa ainoastaan kuudessa puolet asukkaista arvioi työpaikan löytyvän helposti. Suomessa helsinkiläiset arvioivat työpaikan saannin näkymiä parhaimmiksi.

Turvallisuus on suomalaisissa kaupungeissa arvioitu korkealle tasolle. Helsingissä 67 % haastatelluista koki aina olonsa turvalliseksi ja ainoastaan 1 % koki, ettei koskaan ollut turvallinen olo. Muissa Suomen kaupungeissa aina turvalliseksi olonsa tunsivat 78 % tamperelaisista, 79 % turkulaisista, 77 % oululaisista, 74 % vantaalaisista ja 88 % espoolaisista. Muissa pohjoismaisissa pääkaupungeissa oltiin lähellä Helsingin

Städernas invånare tillfrågades om erfarenheter eller uppfattningar gällande många livsområden, däribland möjligheterna att få jobb i hemstaden, boendekostnaderna, invandrarnas integrering, luftföroreningar och reaktioner på klimatförändringen, stadstrafik, friluft- och grönområden, idrottsservice och –möjligheter, stadsmiljöns estetiska framtoning, trygghet samt belåtenhet med hälsoservicen och kulturservicen.

Enligt undersökningen är invånarna i de nordiska storstäderna, däribland helsingforsborna över hela linjen mycket nöjda med livskvaliteten. Men att hitta bostad till rimlig kostnad är en utmaning även där, precis som i de europeiska huvudstäderna och storstäder överlag. I Helsingfors var 54 bestämt av annan åsikt än att det är lätt att hitta en bostad till rimligt pris. Bland storstäderna i Europa är Berlin enda undantaget: där hittar man en bra bostad till rimligt pris. Bland de största finländska städerna ligger Uleåborg bland tio i topp bland de jämförda europeiska städerna beträffande rimliga boendekostnader, och Björneborg har allra förmånligaste boendet av alla jämförda städer i både Finland och Europa.

Hur lätt det är att hitta ett bra jobb upplevs olika i olika städer. I bara sex av de jämförda städerna upplevde hälften av invånarna att det var lätt att hitta ett jobb. I Finland har helsingforsborna den bästa uppfattningen om hur lätt det är att få jobb.

I finländska städer är den upplevda tryggheten på hög nivå. I Helsingfors upplevde 67 % av de intervjuade sig alltid trygga och bara en procent uppgav att de aldrig kände sig trygga. Andelen svarare som alltid kände sig trygga var 78 % i Tammerfors, 79 % i Åbo, 77 % i Uleåborg, 74 % i Vanda och 88 % i Esbo. De övriga nordiska huvudstäderna låg även i detta avseende nära Helsingfors nivå i och med att 64 % i Stockholm och 67 % i Köpenhamn uppgav att de alltid kände sig trygga. I det egna bostadsgrannskapet känner man sig ännu tryggare än i staden överlag. Nästan alla svarande upplevde sig alltid trygga i det egna grannskapet.

tasoa eli 64 % Tukholman asukkaista ja 67 % Kööpenhaminan asukkaista kokivat aina olonsa turvalliseksi.

Omalla asuinalueella tunnetaan turvallisuutta vielä enemmän kuin omassa kaupungissa yleisesti. Lähes kaikki vastaajat kokevat olonsa aina turvalliseksi omalla asuinalueellaan.

Suhtautuminen ulkomaalaiseen väestöön omassa kaupungissa oli kauttaaltaan myönteistä. Tämä myönteinen suhtautuminen ulkomaalaisen väestön läsnäoloon kaupungissa ei kuitenkaan ilmennyt yhtä yksimielisenä arviona väittämään ulkomaalaisten integroitumisesta.

Valtaosassa tutkittuja kaupunkia asukkaat ovat tyytyväisiä kaupunkinsa kulttuuripalveluihin ja -tarjontaan. Tyytyväisimpiä ovat Cardiffin asukkaat ja toiseksi tyytyväisempiä ovat helsinkiläiset.

Ulkoilualueiden suhteen suomalaiskaupunkien mielletään olevan Euroopan parhaimmista, sillä tutkitut yhdeksän kaupunkia valtaavat yhdessä kärkisijat 1–9. Tyytyväisyys julkisiin tiloihin, kuten aukioihin, toreihin ja kävelykatuihin jakaa mielipiteitä kaupungeissa.

Kaupunkiliikenteestä Urban Audit -haastattelututkimus antoi paljon tietoa, myös uutta ensimmäistä kertaa kerättyä tietoa. Polkupyöräily- ja kävelykaupunkeina profiloituvat Kööpenhamina, Groningen, Amsterdam ja Oulu, joissa puolet tai suurempi osuus työ- ja koulumatkoista taittuvat pyörällä tai kävellen. Julkisen liikenteen käyttö jakaa kaupungit voimakkaasti. Työmatkoihin käytetään yleisimmin julkista liikennettä Helsingissä, jossa ihmisistä puolet käyttää julkista liikennettä sekä Espoossa, jossa 44 % käyttää julkista liikennettä. Vantaalla julkista liikennettä käyttää 30 % työmatkalaisista. Muut suomalaiset kaupungit jäävät varsin kauas pääkaupunkiseudusta julkisen liikenteen käytössä.

Helsingissä, Turussa ja Tampereella julkinen liikenne toimii vastaajien mielestä erittäin hyvin. Helsinki on julkisen liikenteen toimivuudessa Euroopan kaupungeista ykkössijalla, niin kuin kolme vuotta aiemmin tehdyssä vastaavassa tutkimuksessakin.

Inställningen till den utländska befolkningen i den egna staden var överlag positiv. Men för påståendet “är välintegrerade”, blev svaren inte så entydigt “ja”.

I flertalet av de jämförda städerna är invånarna nöjda med sin stads kulturservice och -utbud. Nöjdast var man i Cardiff, och näst nöjdast i Helsingfors. Beträffande friluftsområden upplevs de finländska städerna höra till gräddan i Europa: de nio finländska städerna placerade sig i detta avseende på platserna 1–9. Belåtenhet med offentliga rum såsom skvärer, torg och gågator skiljer åsikterna i städerna.

Beträffande stadstrafiken gav Urban Audit många rön, även om sådant som inte utretts förr. Som städer för cyklister och fotgängare profilerade sig Köpenhamn, Groningen, Amsterdam och Uleåborg, där hälften eller ännu fler gick eller cyklade till jobbet eller skolan. Anlitande av kollektivtrafiken delar upp städerna kraftigt. Vanligast att ta kollektivtrafiken till jobbet eller skolan är det i Helsingfors, där hälften gör det och i Esbo, med 44 procent. I Vanda tar 30 % kollektivtrafiken till jobbet. De övriga finländska städerna blir långt efter Huvudstadsregionen i detta avseende.

I Helsingfors, Åbo och Tammerfors fungerar kollektivtrafiken mycket bra enligt enkätsvaren. Helsingfors ligger etta bland de europeiska städerna beträffande kollektivtrafikens funktionalitet, dvs. samma placering som vid motsvarande undersökning tre år tidigare.

För första gången utredde Urban Audit vilka ärenden som invånarna upplever som viktigast för sin stad. De intervjuade fick plocka ut de tre viktigaste bland följande på förhand givna alternativ: tryggheten i staden, luftföroreningarna, bullret, kollektivtrafiken, hälsoservicen, socialservicen, undervisning och utbildning, skapande av arbetstillfällen, minskande av arbetslösheten, bostadsbeståndets läge samt väginfrastrukturen.

För första gången frågades nu även om städernas kamp mot klimatförändringen. Frågan visade sig svår att begripa och besvara. Påståendet om stadens kamp mot klimatförändringen delar upp åsikterna. Ungefär

Urban Audit -tutkimuksessa selvitettiin ensimmäistä kertaa, mitä asioita asukkaat pitävät kaupunkinsa tärkeimpinä kysymyksinä. Haastateltavilta kysyttiin, mitkä asiat heidän mielestä ovat omassa kaupungissa asioista kolme tärkeintä: kaupungin turvallisuus, ilmansaasteet, melu, julkinen liikenne, terveystalvelut, sosiaalipalvelut, opetus ja koulutus, työpaikkojen luominen/ työttömyyden vähentäminen, asuntokannan tilanne sekä tieinfrastruktuuri.

Kaupunkien teoista ilmastonmuutosta vastaan kysyttiin myös ensimmäistä kertaa. Kysymys osoittautui vaikeaksi. Noin 40 % kaupunkilaisista oli sitä mieltä, että kaupunki on sitoutunut taisteluun ilmastonmuutosta vastaan. Lähes sama osuus oli eri mieltä asiasta. Noin viidennes vastaajista ei osannut sanoa kantaansa väittämään.

Kaikissa kaupungeissa terveystalvelut nousivat selkeästi esille. Muita paljon painoarvoa saaneita asioita ovat työpaikkojen luominen ja työttömyyden vähentäminen sekä opetus ja koulutus.

Edellä selostetun Urban Audit -tutkimuksen tuloksia täydentävät ja osaltaan vahvistavat Mercer 2010 Quality of Living Survey/3/, European Cities Monitor 2009/4/ ja Global liveability report 2010/5/.

Eurooppalaiset kaupungit säilyttävät asemiaan 25 kärkikaupungin joukossa Mercerin maailmanlaajuisessa elämän laatua mittaavassa tutkimuksessa (Mercer 2010 Quality of Living Survey). Wien pitää ykkössijaa, Zürich ja Geneve seuraavat kakkosena ja kolmosena. Helsinki on sijalla 35, Oslo 24., Tukholma 20. ja Kööpenhamina 11. sekä Barcelona 44., Amsterdam 13., Pariisi 34. ja Lontoo 39. Kaikkiaan tässä tutkimuksessa on 420 kaupunkia.

Mercerin elämän laatua mittaava vuoden 2010 tutkimus identifioi ensimmäisen kerran erikseen parhaat ekokaupungit (cities with the best eco-ranking). Ekokaupunki määritelmässä huomioitiin viisi laajaa tekijää: veden saatavuus ja juomakelpoisuus, jätteiden keräys, jätehuoltojärjestelmien laatu, ilmansaasteet ja liikennemuutokset. Maailmanlaajuisessa paremmuusjärjestyksessä Helsinki sijoittuu kolmanneksi yhdessä Otta-

lika många håller med resp. är av annan åsikt om att staden har förbundit sig att kämpa mot klimatförändringen. Omkring en femtedel av svararna kunde inte fatta ståndpunkt till detta påstående.

I samtliga städer lyftes hälsoservicen klart fram. Övriga ärenden som fick mest betoning var skapandet av arbetstillfällen eller minskande av arbetslösheten samt undervisning och utbildning.

Rönen från ovan anförda Urban Audit -undersökning kompletteras och bestyrks av Mercer 2010 Quality of Living Survey/3/, European Cities Monitor 2009/4/ och Global liveability report 2010/5/.

I Mercers globala undersökning om livskvalitet höll de europeiska städerna sina positioner bland 25 i topp (Mercer 2010 Quality of Living Survey). Wien ligger etta, Zürich och Genève två resp. trea, medan Vancouver och Auckland delar fjärde platsen. Helsingfors ligger på 35 plats, Oslo 24, Stockholm 20 och Köpenhamn 11. Barcelona finns på 44 plats, Amsterdam 13, Paris 35 och London 39. Sammanlagt jämfördes 420 städer.

Nu år 2010 särskiljer Mercers livskvalitetssondring för första gången de bästa ekologiska städerna (cities with the best eco-ranking). Kriterierna för en ekostad var fem variabler, nämligen: tillgången på vatten och hur drickbart det var, avfallsinsamlandet, avfallshanteringssystemens kvalitet, luftföroreningar och trafikstockningar. I den globala rankingen placerade sig Helsingfors trea tillsammans med Ottawa. På första plats ligger Calgary, följd av Honolulu. De övriga nordiska städerna klarar sig också bra: Köpenhamn ligger åtta, Oslo och Stockholm delar nionde plats. I Europa är alltså Helsingfors etta, följd av Köpenhamn, Oslo och Stockholm. I undersökningen European Cities Monitor 2009 nådde Helsingfors fjärde plats beträffande föroreningsfrihet (freedom of pollution).

The Economist Intelligence Unit's Global Liveability Survey inbegriper 140 städer runtom i världen. För varje stad bedöms över 30 variabler, grupperade enligt fem livskvalitetsteman: stabilitet, hälsovård, kultur och miljö, utbildning samt infrastruktur. Undersök-

wan kanssa. Ykkössijalla on Calgary ja kakkossijalla Honolulu. Muut pohjoismaiset kaupungit pärjäävät myös hyvin: Kööpenhamina on 8. sekä Oslo ja Tukholma jaetulla 9. sijalla. Euroopan kaupunkien paremmuusjärjestyksessä Helsinki on ykkössijalla ja seuraavina on Kööpenhamina, Oslo ja Tukholma. European Cities Monitor 2009 tutkimuksessa Helsinki saavutti 4. sijan mitattaessa saasteettomuutta (freedom of pollution).

The Economist Intelligence Unit's Global Liveability Survey käsittää 140 kaupunkia maailmanlaajuisesti. Kustakin kaupungista arvioidaan yli 30 muuttujaa, jotka ryhmittyvät viiteen elämän laatua kuvaavaan laajempaan teemaan: olojen vakaus, terveydenhuolto, kulttuuri ja ympäristö, koulutus ja infrastruktuuri. Tämä tammikuussa 2010 valmistunut tutkimus arvioi seuraavia kaupunkeja maailman parhaiksi elää ja toimia (kymmenen parasta paremmuusjärjestyksessä): Vancouver, Wien, Melbourne, Toronto, Calgary, Helsinki, Sydney, Perth, Adelaide ja Auckland.

Näiden kansainvälisten vertailevien kaupunkitutkimusten valossa Helsinki on hyvä paikka elää ja asua.

Asta Manninen
johtaja

ningen blev färdig i januari 2010 och kom fram till följande tio i topp beträffande beboelighet och livskvalitet: Vancouver låg etta följd av Wien, Melbourne, Toronto, Calgary, Helsingfors, Sydney, Perth, Adelaide och Auckland. i nämnd ordning.

Att döma av dessa internationella jämförande undersökningar är det gott att leva och bo i Helsingfors.

Asta Manninen
direktör

/1/Survey on perception on quality of life in 75 European cities. Flash Eurobarometer, European Union, Regional Policy. March 2010.

The Urban Audit Perception Survey was conducted by Gallup Hungary. In each city, 500 randomly selected citizens (aged 15 and older) were interviewed. The interviews were conducted between 30 October and 10 November 2009.

For more details see:
http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_156_en.pdf
http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/urban/audit/index_en.htm

www.urbanaudit.org

/2/Pauliina Aho ja Tuomo Turja: Urban Audit survey-tutkimus. Elämänlaatu suomalaisissa kaupungeissa. Taloustutkimus Oy. Toukokuu 2010.

/3/Mercer 2010 Quality of Living Survey.

www.mercer.com

/4/European Cities Monitor 2009. Cushman & Wakefield. October 2009.
<http://www.europeancitiesmonitor.eu/>

/5/The Economist Intelligence Unit's Global Liveability Survey. January 2010. EIU.

www.eiu.com/liveability

Tulevat työvoimatarpeet Helsingin seudulla

Kommande arbetskraftsbehov i Helsingforsregionen

Seppo Montén

Helsingin seudulla on ennakoitu tarvittavan yhteensä 285 000 uutta työntekijää jaksolla 2006–2020. Tästä tarpeesta 225 000 aiheutuu poistumasta ja 60 000 työpaikkamäärän odotetusta kasvusta. Keskimääräinen vuositarve on siis 20 350 työntekijää. Kun seudun oman nuorisokäluokan työvoimatuotos on vuositasolla vain 13 200, on yhtälö varsin epätasapainossa, ja seutu joutuukin haalimaan työvoimansa monista lähteistä. Tässä artikkelissa arvioidaan laskelmien tuloksia työvoiman riittävyyden näkökulmasta.

Minkälaista työvoimaa ja kuinka paljon seudulla sitten tarvitaan? Katsotaan tilannetta kahden koulutusmittaavaan kuvion kautta. Kuvioissa on esitetty tuleva työvoimatarve ja seudun koulutusjärjestelmän tuottama tuleva työvoima koulutusasteen ja koulutusalan mukaan.

Koulutusjärjestelmän työvoimatuotosta kuvataan kahdella mittarilla, joissa aloituspaikkamäärä on sama, mutta niiden jakaantuminen eri opintoaloille ja koulutusasteille on eri. Nykyinen aloituspaikkarakenne kuvaa vuoden 2009 tilannetta kun taas laskennallinen aloituspaikkarakenne edustaa tilannetta, jossa aloituspaikat on jaettu koulutuksen eri aloille ennakoitun työvoimatarpeen mukaisessa suhteessa. Ei kuitenkaan mennä tässä yhteydessä nykyisen ja laskennallisen

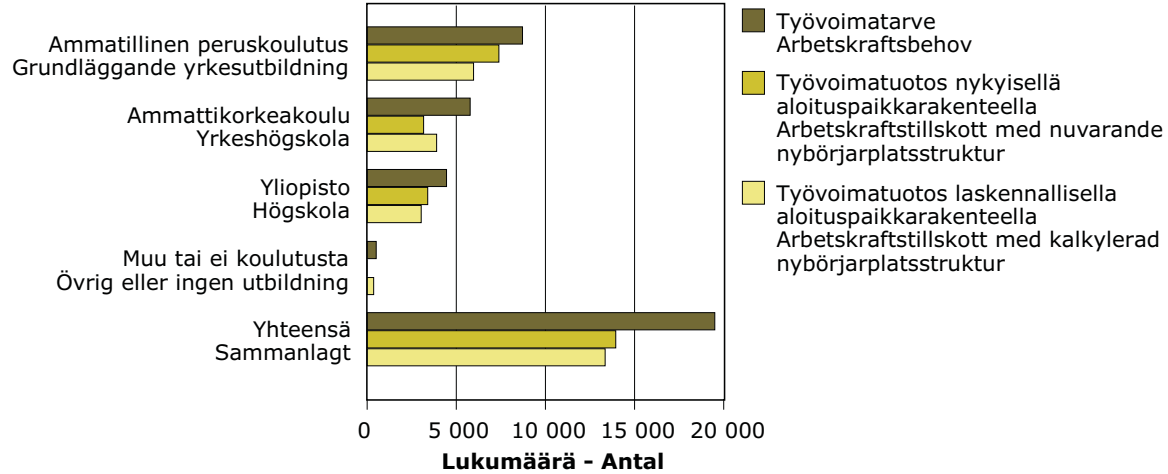
Man har beräknat att det behövs sammanlagt 285 000 nya arbetstagare i Helsingforsregionen under perioden 2006–2020. Av detta behov kommer sig 225 000 av arbetskraftsbortfall och 60 000 av växande antal arbetstillfällen. Det årliga behovet är alltså i snitt 20 350 arbetstagare. Då arbetskraftstillskottet från regionens egna ungdomar är bara kring 13 200 per år går ekvationen inte ihop och regionen måste få arbetskraft från andra källor. Föreliggande artikel bedömer beräkningarna med tanke på arbetskraftens tillräcklighet.

Hur mycket arbetskraft av hurdants slag behöver regionen? Vi ser på läget med hjälp av två figurer som mäter utbildning. De lägger fram det kommande arbetskraftsbehovet och den arbetskraft som regionens utbildningssystem examinerar ut på olika nivåer och utbildningsgrenar.

Arbetskraftstillskottet från utbildningssystemet beskrivs med två mätare, där antalet nybörjarplatser är detsamma, men deras fördelning enligt utbildning och nivå är olika. Nuvarande nybörjarplatsstruktur beskriver läget år 2009, medan den kalkylerade nybörjarplatsstrukturen står för ett läge där nybörjarplatserna delats upp i olika utbildningar enligt det kalkylerade behovet av arbetskraft. Vi går inte här närmare in på skillnaderna mellan nuvarande resp. kalkylerad nybör-

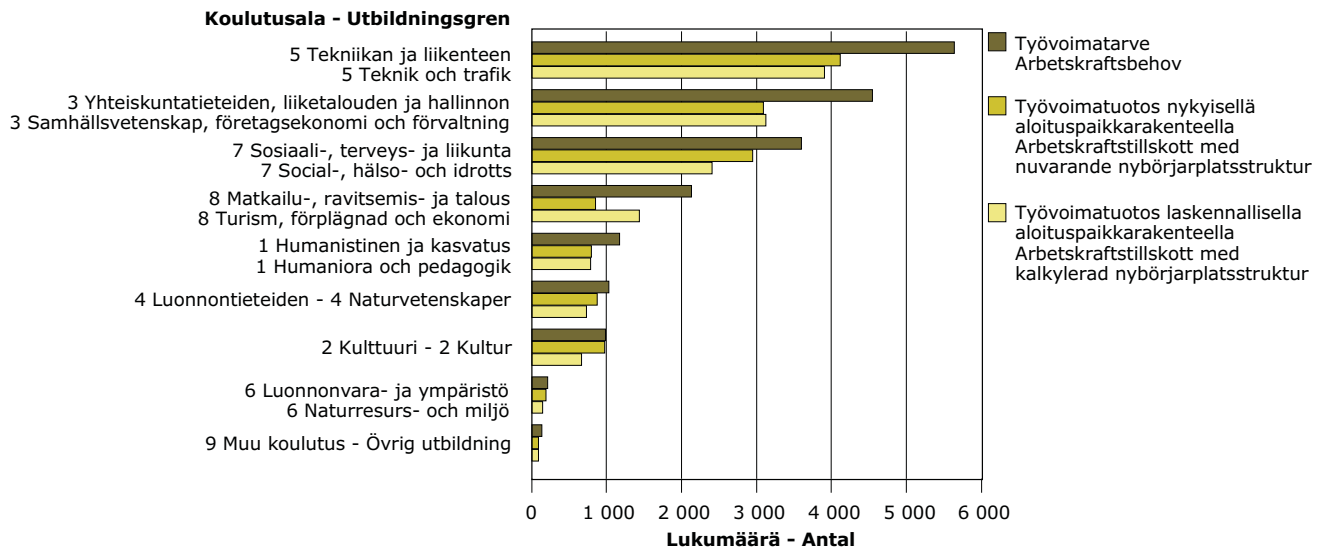
Kuvio 1. Työvoimatuotos nykyisellä ja laskennallisella aloituspaikkarakenteella sekä työvoiman kokonaistarve koulutusasteen mukaan Helsingin seudulla vuositasolla keskimäärin 2006–2020

Figur 1. Arbetskraftstillskott med nuvarande resp. kalkylerad nybörjarplatsstruktur samt helhetsbehovet av arbetskraft enligt utbildningsnivå i Helsingforsregionen i medeltal på årsnivå 2006–2020

Kuvio 2. Työvoimatuotos nykyisellä ja laskennallisella aloituspaikkarakenteella sekä työvoiman kokonaistarve koulutusalan mukaan Helsingin seudulla vuositasolla keskimäärin 2006–2020

Figur 2. Arbetskraftstillskott med nuvarande resp. kalkylerad nybörjarplatsstruktur samt helhetsbehovet av arbetskraft enligt utbildningsgren i Helsingforsregionen i medeltal på årsnivå 2006–2020

aloituspaikkarakenteen eroihin, vaan katsotaan tuloksia työvoiman riittävyyden näkökulmasta.

Kouluista valmistuvat eivät riitä tyydyttämään työelämän kysyntää

Kuvioiden viesti on selvä: nuorisoasteen aloituspaikkojen työvoimatuotos ei riitä millään koulutusasteella eikä myöskään millään koulutuslallalla tyydyttämään työelämän kysyntää. Ainoastaan kulttuurialalla nykyinen työvoimatuotos näyttäisi olevan riittävä kysyntään verrattuna, mutta kulttuurialan sisällä on joillain opin- toaloilla selkeää koulutuksen ylitarjontaa.

Koulutuksen järjestäjien kannalta tilanne saattaa näyttää ihanteelliselta; kaikille aloille näyttää olevan kysyntää enemmän kuin koulutusputkesta tulee nuoria ulos. Tilanne ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen. Samoil- le työmarkkinoille virtaa työvoimaa myös seudun rajojen ulkopuolelta muuttoliikkeen ja työmatka- pendelöinnin kautta. Niukkuus työvoimasta tulee kuitenkin kasvamaan tulevaisuudessa, ja se asettaa koulu- tuksen järjestäjät ja valtakunnallisesta koulutuspoliti- kasta päättävät uuden tilanteen ja valintojen eteen.

Uudenlainen työvoimapula – miten korvata eläkkeelle lähtijät?

Keskeinen työvoiman saatavuuteen vaikuttava tekijä on väestörakenteen muutos. Kun seurataan työelämään tuloikäisten ja sieltä lähtöikäisten kymmenvuotisko- horttien kehitystä yli ajan, muutos on dramaattinen.

Kun aiemmin Helsingin seudulla oli työelämään tu- loikäisiä kymmeniä tuhansia enemmän kuin lähtöikäi- siä, oli työvoimapoistuman korvaaminen ja työpaikka- kasvu helppoa. Nyt ollaan tultu aivan uuteen tilantee- seen, jossa käyrät ovat leikanneet toisensa ja kulkevat eteenpäin varsin lähellä toisiaan. Työpaikkamäärän mittava kasvutavoite näkyy tässä tilanteessa uudessa valossa.

Kun 1980-luvun lopulla tein vastaavia työvoiman kysyntälaskelmia, puhuin yleisesti tulevasta työvoi-

jarplatsstruktur utan ser på rönen med tanke på arbetskraftens tillräcklighet.

Skolorna i regionen ger inte tillräckligt arbetskraftstillskott

Figurernas budskap är klart: på ingen utbildningsnivå eller någon som helst utbildningsgren räcker ar- betskraftstillskottet från nybörjarplatserna på ung- domsstadiet till för behovet på arbetsmarknaden. En- dast inom kultursektorn ser arbetskraftstillskottet till- räckligt ut, men inom kultursektorn finns det inom vis- sa utbildningsgrenar ett klart överutbud av utbildning.

För dem som tillhandahåller utbildning kan läget verka idealiskt, i och med att det finns flera sökande till samtliga utbildningar än vad dessa utexaminerar. Men läget är inte fullt så enkelt. Till samma arbetsmarknad strömmar arbetskraft även utifrån regionen i form av inflyttning och pendling. I framtiden kommer det dock att bli allt knappare om arbetskraft, och det ställer lä- roinrättningarna och dem som beslutar om den natio- nella utbildningspolitiken i ett nytt läge och inför nya val.

Nytt slags arbetskraftsbrist – hur ersätta dem som går i pension?

En faktor som vitalt påverkar tillgången på arbetskraft är befolkningsstrukturen. Om vi utgående från tioår- skohorter ser på hur mycket folk som kommer in i resp. lämnar arbetslivet märker vi en dramatisk förändring.

Så länge det i Helsingforsregionen fanns tiotusen- tals flera i ålder att träda in i arbetslivet än i ålder att lämna det var det lätt att ersätta arbetskraftsbortfallet. Nu har vi kommit i ett helt nytt läge, där kurvorna träf- fats och löper mycket nära varandra. I detta läge fram- står den väldiga tillväxtmålsättningen för arbetstillfäl- len i ett nytt ljus.

Då jag i slutet av 1980-talet gjorde motsvarande kalkyler för efterfrågan på arbetskraft talade jag all- mänt om en kommande brist på arbetskraft. Strax där-

mapulasta. Sitten iski päälle yksi Suomen historian merkittävimmistä lamoista ja maassa oli satojen tuhansien työttömien työvoimareservi. Sen jälkeen en ole puhunut työvoimapulasta muutoin kuin kuvion 3 käsitteenä. Tosiasia kuitenkin lienee, että joudumme sopeutumaan uudenlaiseen tilanteeseen työmarkkinoilla; mahdollisesti tilanteeseen, joka ei välttämättä pohjautu voimakkaaseen työpaikkakasvuun, mutta toivottavasti matalaan työttömyyteen.

Työpaikkoja avautuu muuallekin Suomeen

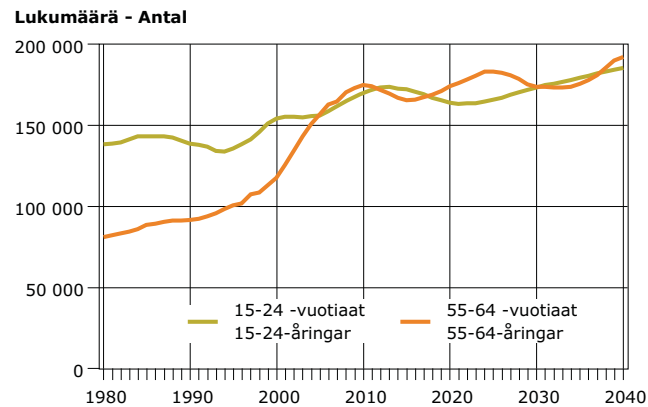
Kuten todettu, seudun omat ikäluokat eivät riitä tyydyttämään työvoiman kysyntää, ja apua tarvitaan seudun ulkopuolelta ja omista työvoimareserveistä. Helsingin seutu on perinteisesti saanut työvoimaa muualta maasta ja kasvavassa määrin myös ulkomailta. Suuri kysymys on, jatkuuko muualta maasta saatava työvoimatarjonta myös tulevaisuudessa. Kuvion 3 kuvaama tilanne väestörakenteessa on samanlainen myös koko maassa ja niillä alueilla, jotka ajan saatossa ovat työvoimaa seudulle luovuttaneet. Kun myös muualla maassa työvoimapoistuman huippuvuodet alkavat lähestyä ja työpaikkoja avautuu aiempaa enemmän omalla asuinalueella, saattaa se vähentää työperäistä muuttoa Helsingin seudulle.

Oheiseen taulukkoon on koottu työvoiman tarjontatekijöitä ja tehty vertailua ennakoituun työvoimakysyntään. Laskelmissa työllisen työvoiman muutto-voiton oletetaan pysyvän edelleen varsin korkealla tasolla. Seudun työpaikkaomavaraisuus on pysynyt vuosikautia 105–106 prosentin tuntumassa, ja näin oletetaan olevan edelleen tulevinakin vuosina. Tämä tarkoittaa noin 1 200 hengen vuositasoista nettopendelöinnin kasvua Helsingin seudulle.

Kun ennakoitu työvoiman kysyntä on runsas 20 300 henkeä vuosittain ja seudun omista nuorisoikä-

Kuvio 3. Demografinen työvoimapula Helsingin seudulla 1980–2040

Figur 3. Demografisk arbetskraftsbrist i Helsingforsregionen 1980–2040

Lähde: Helsingin seudun aluesarjat -tilastotietokanta.
Källa: Områdesdatabasen för Helsingforsregionen.

på drabbades Finland av en av de värsta ekonomiska kriserna i dess historia, och en arbetskraftsreserv på flera hundra tusen uppstod snabbt. Sedan dess har jag inte talat om arbetskraftsbrist annat än som ett begrepp, såsom i Figur 3. Men det torde vara ett faktum att vi får lov att anpassa oss till ett nytt läge på arbetsmarknaden. Ett läge som inte nödvändigtvis bottnar i stark arbetsplatstillväxt men, förhoppningsvis, i låg arbetslöshet.

Nya arbetstillfällen också annanstans i Finland

Vi har konstaterat att regionens egna åldersklasser inte räcker till för att fylla arbetskraftsbehovet, och det behövs hjälp över regiongränsen och från den egna arbetskraftsreserven. Helsingfors har traditionellt fått arbetskraft från övriga delar av landet och, i allt högre grad, från utlandet. En stor fråga är huruvida det även i fortsättningen kommer arbetskraft från övriga Finland. Befolkningsstrukturen (Figur 3) är nämligen liknande också i Finland överlag och i de områden som hittills försett Helsingforsregionen med arbetskraft. Då nu ar-

Taulukko 1. Työllisen työvoiman ennakoitu kysyntä ja tarjonta Helsingin seudulla vuosina 2006–2020; keskimäärin vuotta kohti

Tabell 1. Förutsedd efterfrågan och utbud på sysselsatt arbetskraft i Helsingforsregionen åren 2006–2020; i medeltal per år

	Ennakoitu työntekijöiden vuosikysyntä Förutsedd årlig efterfrågan på arbetskraft	Työvoiman tarjonta / vuosi - Årligt arbetskraftsutbud			Työllisten kysynnän ja tarjonnan erotus Skillnad mellan efterfrågan och utbud på sysselsatta
		Alueen omat ikäluokat Regionens egna åldersklasser	Muuttovoitto Flyttöverskott	Nettopendelöinti Nettopendling	
Perusuralkelma - Baskalkyl	18 200	13 200	2 000	750	2 300
Tavoiteuralkelma - Målsättningskalkyl	22 500	13 200	5 000	1 350	2 950
Laskelmiin valittu - Grund för kalkylerna	20 350	13 200	4 000	1 200	1 900

luokista, muuttovoitosta ja nettopendelöinnistä saadaan vuosittain yhteensä 18 400 työntekijää seudun työmarkkinoille, jää vuosittaiseksi lisätarpeeksi noin 1 900 työntekijää. Tämä osa pitää siis saada seudun omista työvoimareserveistä eli työttömistä ja tällä hetkellä työvoiman ulkopuolella olevista.

Työntekijöitä saatava työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista

Helsingin seudun työllisyysaste oli ennakointijakson alussa eli vuonna 2006 lähes neljä prosenttiyksikköä alhaisempi kuin historian huippuvuonna 1987, eli nostovaraa toki on. Yhden prosenttiyksikön nousu työllisyysasteessa merkitsee noin 9 200 hengen lisäystä työllisten määrässä. Jos seudun työllisyysaste siis nousisi tasaisesti vuoden 1987 tasoon vuoteen 2020 mennessä, tuo vajaan kahden tuhannen työllisen vuosittainen vaje saataisiin sillä hyvinkin täytettyä. Seudun nykyiset työttömät eivät siihen yksin riitä, vaan työvoimaa on saatava myös jonkin verran tällä hetkellä työvoiman ulkopuolella olevista. Tavoite on siis mahdollinen, muttei kovin helppo.

Suhteellisesti katsottuna omat nuorisoikäluokat tyydyttävät noin kaksi kolmasosaa ennakoidusta työvoimatarpeesta. Joka viides työntekijä saataisiin työllisten muuttovoiton kautta ja seudun ulkopuolella asuvat täyttäsivät nettomääräisesti perinteisen kuusi prosenttia seudun työpaikoista. Omista työvoimavaran-

betskraftsbortfallet närmar sig sin kulmen även i övriga Finland och där blir allt flera jobb lediga, kan det leda till minskat arbetsrelaterat flyttande till Helsingforsregionen.

Tabell 1 visar arbetskraftsutbudets delfaktorer och jämför med det väntade behovet av arbetskraft. Kalkylerna utgår från att den sysselsatta arbetskraften ger ett stort flyttöverskott för Helsingforsregionen. Regionens arbetsplatssufficiens (själförsörjningsgrad, dvs. dag/nattbefolkningskvot) har i årtal hållits kring 105–106 procent, och detta antas fortgå. I och med att regionens folkmängd växer skulle det innebära en årlig ökning i dess nettopendling om ca. 1 200.

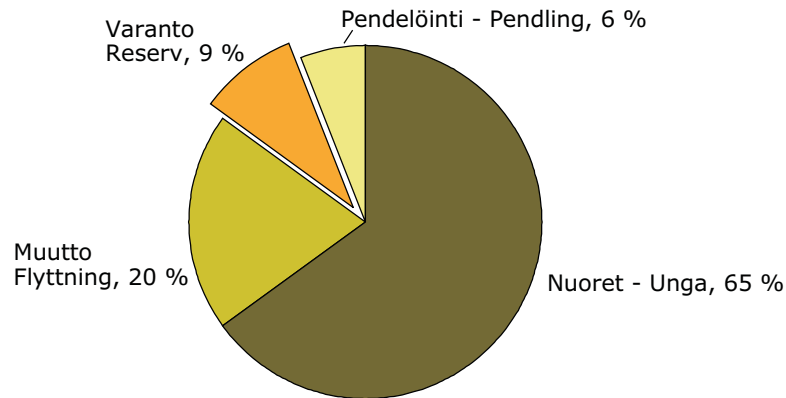
Då den förutsedda efterfrågan på arbetskraft är drygt 20 300 personer per år, och det årliga tillskottet från regionens egna åldersklasser + flyttöverskottet + nettopendlingen sammanlagt är 18 400, uppstår ett årlig arbetskraftsbehov à 1 900 personer. Detta antal borde alltså mobiliseras bland regionens egen arbetskraftsreserv, dvs. de arbetslösa och dem som för närvarande är utanför arbetskraften.

Arbetskraft måste fås bland de arbetslösa och dem som är utanför arbetskraften

År 2006, alltså i början av den prognostiserade perioden, var sysselsättningsgraden i Helsingforsregionen nästan fyra procent lägre än under toppåret 1987, så det

Kuvio 4. Työvoiman riittävyys Helsingin seudulla vuoteen 2020

Figur 4. Arbetskraftens tillräcklighet i Helsingforsregionen fram till år 2020

noista eli työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista tarvitaan työntekijä siis lähes joka kymmenenteen työpaikkaan, jotta ennakoitu työvoimatarve saataisiin tyydytettyä.

Työvoiman riittävydestä rajoite työpaikkakasvulle?

Kuvioon 5 on piirretty vuositasoisen työvoimapoistuman käyrä ja seudun omien nuorisoiäluokkien työvoimatuotosta kuvaava käyrä. Työvoimatuotoksessa nuorille on oletettu varsin korkea 85 prosentin työllisyysaste. Työvoimapoistuman korvaaminen täysmääräisesti tarkoittaa sitä, että työpaikkamäärä pysyy ennallaan.

Kuten kuvioista nähdään, tilanne on varsin hankala. Työvoimapoistuma pysyy vuositasolla noin 4 000 suurempana kuin omien ikäluokkien työvoimatuotos, ja ero tuntuu entisestään kasvavan ennustejakson loppupuolella. Poistuman korkealla tasolla seudun omat ikäluokat eivät millään yllä pitämään työpaikkamäärää edes ennallaan ennakoitua yli 4 000 työpaikan vuosikasvusta puhumattakaan. Edellä kuvattu demografinen työvoimapula näkyy siis selvästi näissä laskelmissa.

Kuvio 6 vielä konkretisoi työvoiman riittävyysilmiötä. Siinä on verrattu ennakoitua ammattialoittaista

finns att ta av. En procentenhets ökning i sysselsättningsgraden motsvarar 9 200 personer i regionen. Om regionens sysselsättningsgrad fram till år 2020 steg i jämn takt till samma nivå som år 1987, skulle detta underskott på nästan tvåtusen kunna fyllas gott och väl. De nuvarande arbetslösa i regionen räcker inte till, utan i någon mån måste arbetskraft mobiliseras även bland dem som just nu är utanför arbetskraften. Målsättningen är alltså möjlig, men inte helt lätt nådd.

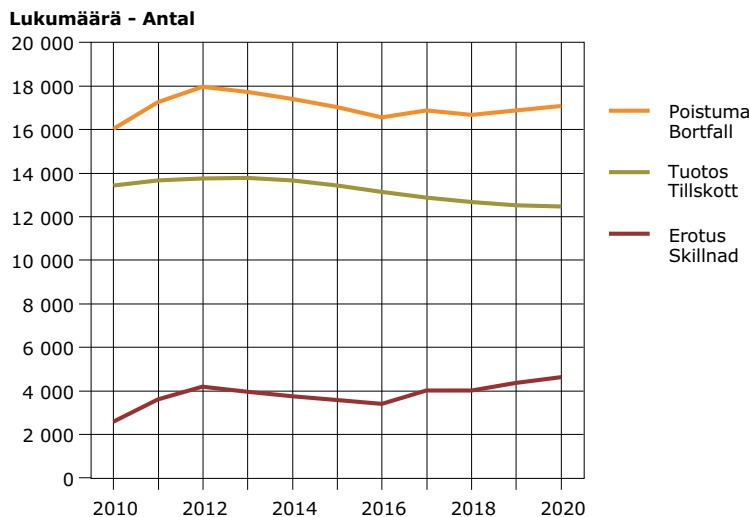
De egna ungdomsåldersklasserna fyller sådär två tredjedelar av det förutspådda arbetskraftsbehovet. En femtedel av behovet skulle fyllas genom flyttöverskottet bland sysselsatta, och 6 procent av jobben skulle i traditionell stil skötas av inpendlare. Kvar blir nästan en tiondel av de prognostiserade arbetstillfällena, och de skulle behöva besättas med folk ur den egna arbetskraftsreserven, dvs. arbetslösa eller personer som inte ingår i arbetskraften.

Arbetskraftstillgången begränsar jobbtillväxten

Figur 5 visar hur arbetskraftsbortfallet och regionens egna ungdomsåldersklassers andel av arbetskraften. Beträffande arbetskraftstillskottet har en hög – 85 procent – sysselsättningsgrad gällt som antagande. Defi-

Kuvio 5. Työvoimapoistuma ja nuorisoikäluokan työvoimatuotos Helsingin seudulla 2010–2020

Figur 5. Arbetskraftsbortfall och arbetskraftstillskottet från ungdomsåldersklassen i Helsingforsregionen 2010–2020

työvoimatarvetta suhteessa omien nuorisoikäluokkien työvoimatuotokseen. Suuri palvelujen ammattiala vie yksinään 41 prosenttia koko ikäluokkatuotoksesta, sosiaali- ja terveystyö runsaan viidenneksen. Kun tähän vielä lisätään johto- ja asiantuntijatyön ja teollisen työn ammattialat, ylitetään jo omien nuorisoikäluokkien koko työvoimatuotos eli sata prosenttia.

Niinpä sitten toimistotyön, rakennusalan, liikenteen, opetusalan, kulttuuripuolen, turvallisuusalan ja alkutuotannon ammatillaiset pitäisi saada seudun ulkopuolelta tai omista työvoimavarannoista. Ajatus on tietenkin fiktiivinen, mutta konkreettina on se, että ennakoitu työvoimakysyntä ylittää 55 prosentilla omien ikäluokkien työvoimatuotoksen.

Ulkomaalaistaustaisista ja työuran pidentämisestä ratkaisu työvoimatarpeeseen?

Kuten jo edellä todettiin, työvoimatarpeen tyydyttämiseen tarvitaan seudun ulkopuolelta saatavan työvoiman lisäksi myös omien työvoimavarojen aiempaa tehokkaampaa käyttöä. Ulkomaalaistaustaisen väestön

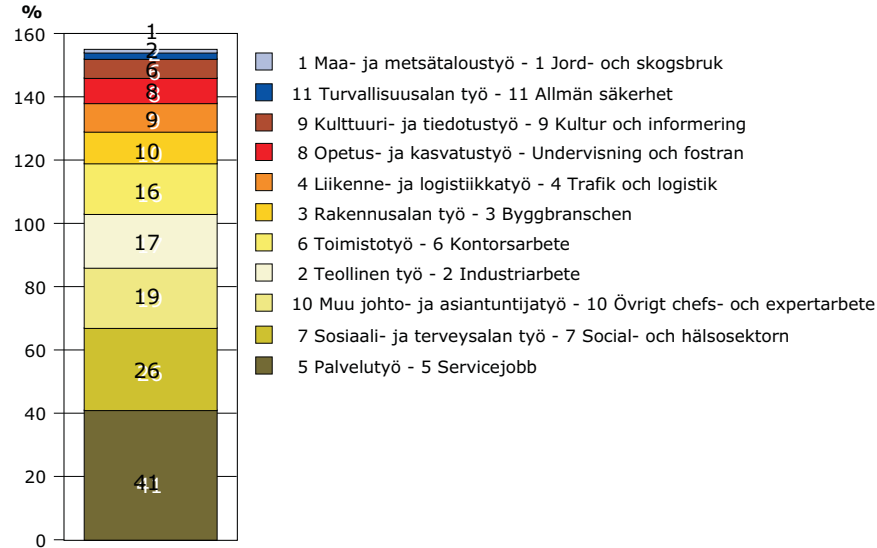
nitentiönä on mahdollista, että työvoimatarpeeseen voidaan täyttää osittain ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Tästä näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että ulkomaalaistaustaisen väestön

nitentiönä on mahdollista, että työvoimatarpeeseen voidaan täyttää osittain ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Tästä näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että ulkomaalaistaustaisen väestön

nitentiönä on mahdollista, että työvoimatarpeeseen voidaan täyttää osittain ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Tästä näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että ulkomaalaistaustaisen väestön

**Kuvio 6. Ennakoitu ammattiryhmittäisen työvoimatarpeen osuus nuorisoi-
kälouklien työvoima-tuotoksesta, keskimäärin 2006–2020**

Figur 6: Prognos över hur stor andel av arbetskraftstillskottet från ungdomsåldersklasserna som olika yrkesgrupper behöver, i medeltal 2006–2020

osuus on seudulla, lähinnä Helsingissä, voimakkaasti kasvanut ja kehityksen ennakoidaan jatkuvan. Tämän väestönosan työhön osallistuvuuden nousu osaltaan auttaa työvoiman saatavuusongelmassa. Ulkomaalais- taustaisten työllisyysaste on edelleen selvästi alle keskimääräisten tasojen.

Työllisyysasteet ovat nousseet varsin voimakkaasti vanhimmissa, yli 55-vuotiaiden ikäryhmissä. Tällä seikalla on työvoiman saatavuuden ja riittävyden kannalta oma merkityksensä; kun työura pitenee, korvaa- van työvoiman tarve siirtyy vähän myöhemmäksi.

Seudun työllisyysaste on kaikissa ikäryhmissä korkeampi kuin muualla maassa, mutta edelleen kaukana vuoden 1987 työllisyysasteesta. Kasvuvarantoa seudulla siis on, mutta vähemmän kuin muualla maassa.

Lähde: | Källa:

Seppo Montén: Koulutus & työvoima: Helsingin seutu 2020 / Osaamisella kohti tulevaisuutta.

Löser invandring och förlängd yrkeskarriär arbetskraftsfrågan?

Såsom redan konstaterats behövs det förutom utomstående arbetskraft även att de egna arbetskraftsreserverna utnyttjas effektivare än tidigare. Invandrabefolkningen har starkt utökat sin andel av befolkningen i regionen, i synnerhet Helsingfors, och väntas fortsätta så. En höjd förvärvsfrekvens bland invandrarna bidrar till att lösa arbetskraftsproblemet. Bland folk med utländsk bakgrund är sysselsättningsgraden fortfarande klart under medeltalet.

Sysselsättningsgraderna har stigit mycket starkt i åldersklasserna över 55 år. Detta inverkar också på arbetskraftens tillräcklighet: när yrkeskarriären förlängs flyttas behovet av ersättande arbetskraft lite framåt.

Regionen har en lite högre sysselsättningsgrad än övriga Finland i samtliga åldersgrupper, men den är ändå långt ifrån sysselsättningsgraden år 1987. Så regionen har alltså mån att växa, men mindre än i övriga Finland.

Ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus – projektin tavoitteena on ollut kehittää Helsingin seudun ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuutta tuottamalla ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja suunnittelijoiden käyttöön ennakointitietoa.

Projektin toteuttamiseen osallistuivat pääkaupunkiseudun ammatillisen koulutuksen yhteistyösopimuksen vuonna 2007 allekirjoittaneet koulutuksen järjestäjät: Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit, Kirkkonummen kunta, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, Ami-säätiö, Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy, Malmin kauppaoppilaitos Oy ja Helsinki Business College Oy. Projekti on kuulunut Manner-Suomen ESR-ohjelmaan, ja se on toteutettu Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella. Projektin rahoittajaviranomaisena toimi Uudenmaan ELY-keskus, päätoteuttajana Vantaan kaupungin sivistystoimi ja osatoteuttajana Helsingin kaupungin tietokeskus.

Projektin yhtenä tavoitteena on ollut ammatillisen koulutuksen ennakointijärjestelmän kehittäminen, mihin liittyy Helsingin seudun kauppakamarin kanssa toteutettavat vuorovaikutteiset ennakointifoorumit, Ennakointikamarit

Projektin toisena tavoitteena on ollut laatia Helsingin seudulle työvoiman ja ammatillisen koulutuksen määrällinen tarve-ennuste vuoteen 2020 ulottuen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tekemä tutkimus sisältää sekä määrällistä ennakointitietoa työvoima- ja koulutustarpeista että laadullista tietoa työvoimakapeikkojen ennakointiin ja yleisemmin työvoiman riittävyystarkasteluun. Määrällisen tarpeen osalta projekti tuotti opintoaloittaiset aloituspaikkatarpeet vuoteen 2020 saakka. Tämä artikkeli pohjautuu mainittuun tutkimukseen. Tutkimusraportti valmistuu kesäkuussa 2010 Vantaan sivistystoimen tuottamana.

Hankkeen tavoitteeksi on lisäksi kirjattu, että projektiin osallistuvat ammatillisen koulutuksen järjestäjät hyödyntävät selvityksen ja ennakointifoorumien tuloksia sekä nuorten että aikuisten ammatillisen koulutuksen suunnittelussa niin, että koulutus vastaisi mahdollisimman hyvin seudun työelämän tarpeisiin.

Syftet med projektet *Ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus* har varit att komma med föregripande fakta för att planerare och utvecklare skall kunna utveckla yrkesutbildningen i Helsingforsregionen så den motsvarar arbetsmarknadens behov av arbetskraft.

Med i projektet var de instanser som år 2007 skrivit under ett samarbetsavtal om yrkesutbildningen i huvudstadsnejden, dvs. städerna Esbo, Grankulla, Helsingfors och Vanda, Kyrkslättis kommun, samkommunen Omnia för utbildning i Esboregionen, stiftelsen Ami-säätiö, Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy, Malmin kauppaoppilaitos Oy och Helsinki Business College Oy. Projektet har hört till ESF-programmet för finländska fastlandet och har genomförts med finansiering från Europeiska Socialfonden. Som finansieringsmyndighet fungerade Nylands närings-, trafik- och miljöcentral, som huvudsaklig genomförare Vanda stads bildningsväsende och som medaktör Helsingfors stads faktagcentral.

Ett av syftena med projektet har varit att utveckla ett system för förutseende av behovet av yrkesutbildning, varvid man tillsammans med Helsingforsregionens Handelskammare hållit forumet Ennakointikamarit.

Ett andra syfte har varit att uppgöra en kvantitativ prognos över behovet av arbetskraft och yrkesutbildning i Helsingforsregionen fram till år 2020. Helsingfors stads faktagcentralers utredning i ämnet har omfattat både kvantitativ förhandsinformation om behovet av arbetskraft och utbildning och kvalitativ information för att förutse flaskhalsar i arbetskraften och arbetskraftens tillräcklighet. För det kvantitativa behovets del tog utredningen fram nybörjarplatsbehoven inom olika utbildningsgrenar fram till år 2020. Föreliggande artikel bygger på nämnda utredning. En forskningsrapport gjord av Vanda stads bildningsväsende blir färdig i juni 2010.

Dessutom har målsättningen uppställts att de föranstaltare av yrkesutbildning som deltar i projektet måtte utnyttja rönen från forskningen och prognosforumen så bra som möjligt för att utbildningen i görligaste mån kan komma att motsvara de behov av arbetskraft som föreligger på arbetsmarknaden i regionen.

Lapsiköyhyys ja perheiden koettu hyvinvointi pääkaupunkiseudulla

Fattigdom i barnfamiljer och upplevt välstånd i familjer i Huvudstadsregionen

Hanna-Kaisa Hoppania

Lapsiköyhyys on kasvanut huomattavasti viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana. Hyvinvointierojen repeäminen on huolestuttavaa erityisesti ylisukupolvisen syrjäytymisen riskin kannalta. Miltä tilanne näyttää pääkaupunkiseudulla ja kuinka pienituloisuus koetaan lapsiperheissä? Tässä artikkelissa aihetta valotetaan kahdesta näkökulmasta: Ensin tarkastellaan pääkaupunkiseudun lapsiköyhyyden kehitystä tilastojen ja aiemman tutkimuksen valossa. Sitten tutkitaan taloudellisen tilanteen ja hyvinvoinnin kytköstä lapsiperheissä, hyödyntäen pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksen (Turunen ym. 2010) aineistoa.

Artikkelissa haetaan vastausta kysymyksiin: Miten lapsiköyhyys on kehittynyt pääkaupunkiseudulla 1990-luvulta lähtien? Kuinka tyytyväisiä pienituloisissa lapsiperheissä ollaan eri hyvinvointitekijöihin? Kuinka pienituloiset lapsiperheet kokevat taloudellisen tilanteensa? Kuinka tyytyväisiä he ovat asumiseensa? Mitkä ovat arkipäivän viihtyvyyttä ja hyvinvointia lisääviä ja vähentäviä tekijöitä köyhissä lapsiperheis-

Under de senaste tjugo åren har barnfattigdomen ökat märkbart. Att välståndsskillnader rivs upp är oroväckande i synnerhet med tanke på risken för generationsövergripande marginalisering. Hurdant är läget i Huvudstadsregionen och hur upplever barnfamiljerna att vara låginkomsttagare? Föreliggande artikel belyser läget ur två synvinklar: först analyseras med hjälp av statistik och tidigare forskning hur barnfattigdomen utvecklats i Huvudstadsregionen. Därpå studeras sambandet mellan det ekonomiska läget och välståndet i barnfamiljer med hjälp av material ur en utredning om välstånd i Huvudstadsregionen (Turunen et al. 2010).

Artikeln söker svar på en rad frågor: Hur har barnfattigdomen utvecklats i Huvudstadsregionen sedan 1990-talet? Hur nöjda är barnfamiljer med låga inkomster med olika välståndsfaktorer? Hur upplever låginkomstbarnfamiljerna sitt ekonomiska läge? Hur nöjda är de med sitt boende? Vilka faktorer ökar eller minskar vardagsstrivseln i de fattiga barnfamiljerna? Vad

sä? Ja kuinka köyhien lapsiperheiden kokemus hyvinvoinnistaan vertautuu muihin lapsiperheisiin?

Lapsiperheiden köyhyys kasvussa

Viimeaikainen tutkimus antaa osviittaa lapsiperheiden huolestuttavasta tilanteesta. Vuoden 2009 Sosiaalibarometrin mukaan sosiaalilautakuntien puheenjohtajia huolestuttivat eniten lasten ja lapsiperheiden ongelmat (Eronen ym. 2009, 2–3.) Minkälaisia nuo ongelmat sitten ovat? Lapsiperheiden vanhemmat käyvät työssä keskivertoväestöä yleisemmin kaikissa tuloryhmissä, mutta tulonsiirrot muodostavat kuitenkin oleellisen osan toimeentulosta erityisesti pikkulapsiperheissä. Lapsiperheiden suhteellinen asema tulonjaossa on heikentynyt, ja perheet ovat jääneet jälkeen keskimääräisestä tulokehityksestä. Pienituloiset lapsiperheet joutuvat elämään ”kädestä suuhun” eivätkä yllä samaan kulutustasoon kuin muut (Lammi-Taskula ym. 2009). Kansalaisbarometrin 2009 (Siltaniemi ym. 2009) mukaan sosiaaliturvaetuuksien alhaisuutta kritisoivat selvimmin opiskelijataloudet ja työllisyystilanteesta riippumatta lapsiperheet. Kaikkein tyytymättömiä etuuksien tasoon ovat yksinhuoltajaperheet.

Lapsiperheiden ongelmat liittyvät pitkälti toimeentuloon. Köyhyyden riskitekijät ovat monisyisiä. Työmarkkina-asema vaikuttaa huomattavasti köyhyysriskin muodostumiseen, sillä työelämän ulkopuolella olevien tulot koostuvat tulonsiirroista, joiden taso on jäänyt alhaiseksi. Suurin köyhyysriski on yksinhuoltajaperheillä. Joka neljäs suomalainen yksinhuoltajaperhe on luokiteltu pienituloiseksi (Pylkkänen 2009, 94). Lapsiköyhyyden riskiä lisäävät myös monilapsisuus ja nuoret vanhemmat. Lisäksi pienipalkkaiset työt ja nykyinen tukijärjestelmä aiheuttavat tulo- ja köyhyysloukkuja sekä erilaisia kannustavuusongelmia työntekoon. Ja tietysti pienten lasten vanhemmat eivät välttämättä voi tai halua tehdä palkkatöitä, jos hoitavat lastaan kotona.

ger en jämförelse av upplevt välstånd i fattiga resp. övriga barnfamiljer vid handen?

Fattigdomen ökar bland barnfamiljerna

Forskning på sistone vittnar om en oroväckande situation bland barnfamiljerna. Enligt Socialbarometern 2009 var det främst barnens och barnfamiljernas situation som bekymrade ordförandena för socialnämnder (Eronen et al. 2009, 2–3). Hurdana är då dessa problem? Förvärvsarbete är vanligare bland föräldrar i barnfamiljer än bland befolkningen i genomsnitt, men inkomstöverföringar utgör dock en väsentlig del av utkomsten i synnerhet bland småbarnsfamiljer. Barnfamiljernas relativa ställning i inkomstfördelningen har försvagats, och familjerna har sackat efter den genomsnittliga inkomstutvecklingen. Barnfamiljer med små inkomster måste leva ”från hand till mun” och kommer inte upp till samma konsumtionsnivå som andra (Lammi-Taskula et al. 2009). Enligt Medborgarbarometern 2009 (Siltanen et al. 2009) kritiseras de låga socialbidragen klarast av studerandehushåll och, oavsett samsättningsläge, barnfamiljerna. Allra missnöjdst med bidragen är ensamförsörjarna. (Enligt de svarandes erfarenheter motsvaras deras behov sämst av hemservicen för barnfamiljer: 70 % av dem som nyttjat denna tyckte den motsvarade deras behov dåligt eller ganska dåligt.)

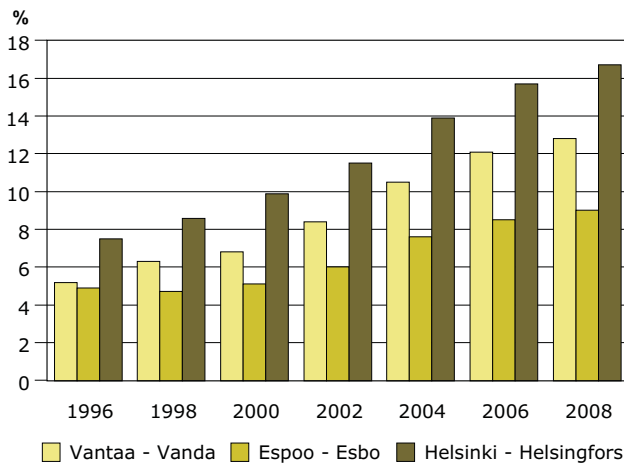
Barnfamiljernas problem handlar i hög grad om utkomsten. Riskfaktorerna för fattigdom är många. Vederbörandes ställning på arbetsmarknaden inverkar märkbart på risken för fattigdom, i och med att inkomsterna för dem som är utanför arbetskraften består av inkomstöverföringar, vars nivå har blivit låg. Största fattigdomsriskerna löper ensamförsörjarfamiljer. Var fjärde ensamförsörjarfamilj i Finland klassas som låginkomsttagare (Pylkkänen 2009, 94). Risken för barnfattigdom ökas också av att man har många barn och att föräldrarna är unga. Dessutom förorsakar lågbetalda

Lapsiköyhyyden kehitys pääkaupunkiseudulla

Lapsiköyhyyssasteeksi kutsutaan pienituloisuusrajan (60 % mediaanitulosta) alapuolella olevissa kotitalouksissa asuvien alle 18-vuotiaiden osuutta kaikista alle 18-vuotiaista. Lapsiköyhyyssaste on kasvanut voimakkaasti 90-luvun alun laman jälkeen, selvästi voimakkaammin kuin koko väestön köyhyyssaste (tai pienituloisuusaste). Kun vuonna 1990 koko väestön köyhyyssaste oli 7,9 ja lasten 4,9 prosenttia, olivat molemmat luvut vuonna 2008 13,2 prosenttia. Myös pääkaupunkiseudulla lapsiköyhyyden kasvu on ollut huomattavaa. Erityisen vakava tilanne on Helsingissä, jossa lapsiköyhyys oli vuonna 2008 jo 16,7 prosenttia.

Kuvio 1. Lasten pienituloisuusaste pääkaupunkiseudulla

Figur 1. Låginkomstkvot bland barnfamiljer i Huvudstadsregionen 1996–2008

Lähde: | Källa: SOTKANet.

Mittaamisen problematiikka

On hyvä muistaa, että yllä kuvatuissa tilastoissa on kyse suhteellisesta, ei absoluuttisesta köyhyydestä. Toiseksi on huomattava, että köyhyyssasteet ovat todella herkkiä mittaamisen yksityiskohdille. Siksi on syytä

jobb och det nuvarande bidragssystemet inkomst- och fattigdomsfällor samt olika problem med arbetsmotivation. Och givetvis vill eller kan småbarnsföräldrar inte alltid förvärsarbete om de tar hand om sitt barn hemma.

Barnfattigdomens utveckling i Huvudstadsregionen

Med barnfattigdomskvot avses andelen under 18-åringar som lever i hushåll vars inkomster ligger under låginkomstgränsen (60 % av medianinkomsten). Efter den ekonomiska depressionen på 1990-talet har barnfattigdomen ökat starkt, klart starkare än fattigdomen bland befolkningen som helhet (mätt i låginkomstgrad). År 1990 var hela befolkningens fattigdomskvot 7,9 och barnens 4,9 procent. År 2008 låg bägge på 13,2 procent. Även i Huvudstadsregionen har barnfattigdomen ökat märkbart. Särskild allvarligt är läget i Helsingfors, där barnfattigdomskvoten var hela 16,7 procent år 2008.

Mätningens problematik

Det är skäl att minnas att ovan nämnda statistik handlar om relativ, inte absolut fattigdom. För det andra bör noteras att fattigdomskvoterna verkligen är känsliga för detaljer i mätningen. Därför redogörs nu i detalj hur vi i denna undersökning definierat låg inkomst och fattigdom. Väststånd är också ett lite oklart och vidsträckt begrepp, men det kan anses bestå av såväl materiella faktorer såsom ekonomisk trygghet och boende som sociala förhållanden. I det följande analyserar vi hur fattigdomen inverkar på upplevt väststånd i barnfamiljer i Huvudstadsregionen.

Pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimus

Artikkelin empiirisenä aineistona on käytetty Pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksen (Turunen ym. 2010) kvantitatiivista osaa. Se muodostuu survey-tutkimuksesta, johon vastasi lähes 4 000 satunnaisotannalla valittua pääkaupunkiseudun 18–79-vuotiasta asukasta. Tuloksia arvioitaessa on pidettävä mielessä, että kysely toteutettiin keväällä 2008, jolloin uutiset taantumasta eivät vielä olleet esillä, eivätkä laman vaikutukset vielä tuntuneet ihmisten arjessa. Aineistosta eroteltiin lapsiperheet ja pienituloisiksi määritellyt lapsiperheet. Lapsiperheen jäseneksi määriteltiin vastaaja, jonka kotitaloudessa asuu vähintään yksi alle 17-vuotias. Köyhyysrajana käytettiin Tilastokeskuksen määrittelemää pienituloisuusrajaa vuodelle 2008. Kulutusyksikköä kohti lasketuilla tuloilla ja kulutusmenoilla voidaan verrata kooltaan ja rakenteeltaan erilaisia kotitalouksia toisiinsa.

Kulutussyksiköiden laskemisessa ei voitu käyttää Eurostatin suositamaa OECD:n muunnettua kulutussyksikköasteikkoa, koska lähdeaineistossa lasten lukumäärää ja ikiä ei ole saatavilla kyseisen asteikon mukaisesti eriteltynä. Siksi muodostettiin uusi asteikko, jossa sovellettiin niin sanottua alkuperäistä OECD-asteikkoa ja muunnettua asteikkoa. (Tilastokeskus 2010). Tavoitteena oli muodostaa asteikko, joka muistuttaisi mahdollisimman hyvin nykyistä suositusta. Käytetty asteikko on seuraavanlainen:

- kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1
- muut yli 7-vuotiaat saavat painon 0,5
- 0–6-vuotiaat saavat painon 0,3

määritellä tarkoin, kuinka tässä tutkimuksessa pienituloisuus tai ”köyhyys” määriteltiin. Hyvinvointi on samoin hieman epämääräinen ja laaja käsite, mutta sen voidaan katsoa koostuvan sekä materiaalisista tekijöistä kuten taloudellisesta turvallisuudesta ja asumisesta, että sosiaalisista suhteista. Seuraavaksi tarkastellaan köyhyyden vaikutusta koettuun hyvinvointiin pääkaupunkiseudun lapsiperheissä.

Haasteen muodosti se, että lähdeaineistossa kotitalouden tuloja kysyttiin 9-portaisella asteikolla, eikä vastaajan tarkkoja tuloja ollut siis saatavilla. Tulojen

Välstandsstudie i Huvudstadsregionen

Som empiriskt material används här den kvantitativa delen av Turunens et als. (2010) undersökning om välstånd i Huvudstadsregionen. Det består av en enkät som besvarades av nästan 4 000 slumpmässigt utvalda personer i åldern 18–79 år i Huvudstadsregionen. Vid analys av rönen bör hållas i minnet att denna enkät utfördes våren 2008, då den ekonomiska recessionen ännu inte aviserats i media och recessionens verkningar inte hunnit påverka folks vardag. Ur materialet avskildes barnfamiljerna och de barnfamiljer som definierats som låginkomsttagare. Som medlem av barnfamilj definierades svarande i vars hushåll det bodde minst en under 17-åring. Som fattigdomsgräns tillämpades Statistikcentralens definition år 2008. Med hjälp av inkomster och konsumtionsutgifter per konsumentenheter kan man jämföra hushåll av olika storlek och struktur sinsemellan.

Vid beräkandet av konsumentenheter kunde trots Eurostats rekommendation inte användas OECD:s konverterade konsumentenhetsskala, eftersom källmaterialet inte för barnens antals och ålders del var angivet enligt nämnda skala. Därför bildades en ny skala där den s.k. ursprungliga OECD-skalan samt en konverterad skala tillämpades (Statistikcentralen 2010). Målet var att bilda en skala som så bra som möjligt motsvarade den nuvarande rekommendationen. Den tillämpade skalan uppgjordes enligt följande:

- hushållets första vuxna fick vikten 1
- övriga över 7-åringar fick vikten 0,5
- 0–6-åringar fick vikten 0,3

En svårighet var att man i källmaterialet frågat efter hushållets inkomster på en 9-gradig skala, och att vederbörandes exakta inkomst sålunda inte fanns att få. Som svarandes inkomst användes inkomstklassens övre gräns. Därmed kom en del av svararna inte med i vårt undersökningsmaterial, trots att de låg under källmaterialets låginkomstgräns. Att inkomstklassernas nedre gräns inte tillämpades berodde på att då skulle många ha klassats som fattiga trots att de låg ovanför – i vissa fall klart över – låginkomstgränsen. Med vår avgränsning fick vi 139 låginkomstbarnfamiljer och 817

määränä päätettiin käyttää vastaajan tuloluokan ylärajaa, vastaajan tuloja pienituloisuusrajaan verrattessa. Tämä valinta luonnollisesti tarkoittaa sitä, että kaikki lähdeaineiston pienituloisuusrajan todellisuudessa alittavat eivät valikoituneet tämän tutkimuksen tutkimusaineistoon. Tulojen määrittäminen tuloluokan alarajan mukaan olisi kuitenkin ollut ongelmallisempaa; siinä tapauksessa köyhiksi määrittäisi useita kotitalouksia, jotka voivat todellisuudessa olla reilustikin pienituloisuusrajan yläpuolella. Vastaajia pienituloisista lapsiperheistä oli tämän määrittelyn mukaan 139, ja muista lapsiperheistä 817. Tulotietojen epätarkkuus huomioon ottaen tuloksissa on oleellista suunta-antavuus köyhyyden ja hyvinvoinnin kytköksestä lapsiperheissä, ei tarkat luvut.

Pienituloisten ja muiden lapsiperheiden koettu hyvinvointi eroaa monella tavalla. Seuraavassa esitellään tuloksia eri aihealueittain. Tilastollisesti merkitsevät erot on kuvioissa merkitty tähdillä:

* $p < 0,01$; ** $p < 0,001$, ellei toisin mainita.

Pienituloiset tiukoilla

Pääkaupunkiseudun köyhät lapsiperheet kokevat taloudellisen tilanteensa selvästi huonommaksi kuin muut lapsiperheet. Ainoastaan usko taloudellisen tilanteen parantumiseen tulevaisuudessa on köyhissä lapsiperheissä yhtä vahva kuin muillakin lapsiperheilä. Yli viidesosassa köyhistä lapsiperheistä on jouduttu tekemään ainakin ajoittain toista työtä, jotta rahat riittäisivät. 8,4 prosenttia kertoo myös kokeneensa nälkää rahapulan vuoksi päivän tai pidempään.

Viidesosa köyhistäkin lapsiperheistä on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteestä ”Rahani riittävät hyvin elämiseen ja rahaa jää jopa säästöön.” Lisäksi lähes viidesosa tulee nykyisillä tuloillaan toimeen joko erinomaisesti tai hyvin. Näissä tuloksissa konkretisoi tuu köyhyysrajan suhteellisuus. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella ei tosin voitu selvittää sitä, ovatko näin vastanneet nimenomaan pienituloisista eniten tienaavia (toisin sanoen lähellä mediaanituloa). Vuonna

övrige barnfamiljer. Med tanke på inkomstdata s inexacthet är det väsentliga med rönen inte de exakta talen utan att de ger en uppfattning om sambanden mellan fattigdom och välmåga i barnfamiljer.

Upplevt välstånd skiljer sig på många sätt i låginkomstbarnfamiljer och övrige barnfamiljer. I det följande framläggs rön om olika aspekter på det. Statistiskt signifikanta skillnader har i figurerna angivits med asterisker: * $p < 0,01$; ** $p < 0,001$, såvida övrigt inte nämns.

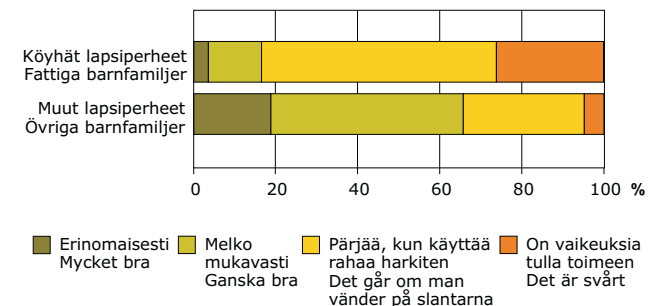
Kärvt för låginkomsttagarna

I Huvudstadsregionen upplever de fattiga barnfamiljerna sin ekonomiska situation som klart sämre än övrige barnfamiljer. Endast tron på att den egna ekonomin blir bättre i framtiden är lika stark i fattiga som i övrige barnfamiljer. I över en femtedel av de fattiga barnfamiljerna har man varit tvungna att åtminstone tidvis ha ett andra jobb för att få pengarna att räcka till. 8,4 procent uppger också att de hungrat en dag eller längre p.g.a. penningknipa.

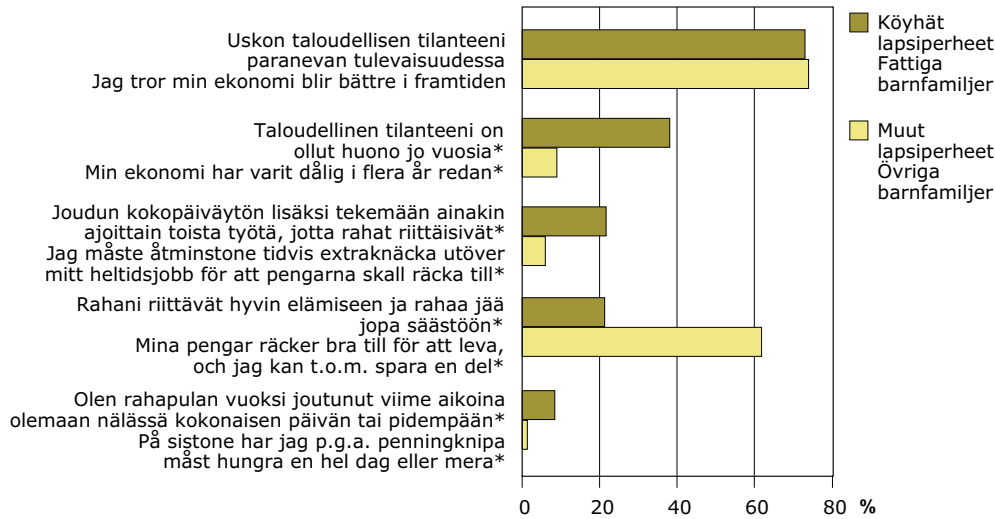
Också av de fattiga barnfamiljerna håller en femtedel helt eller i stort sett med om att ”Mina pengar räcker bra till för att leva, och jag kan t.o.m. spara en del”. Dessutom kommer en femtedel utmärkt eller väl tillrätta med sina inkomster. Där ser vi hur relativ fattig-

Kuvio 2. Kuinka hyvin kotitaloutenne tulee toimeen nykyisillä tuloilla?

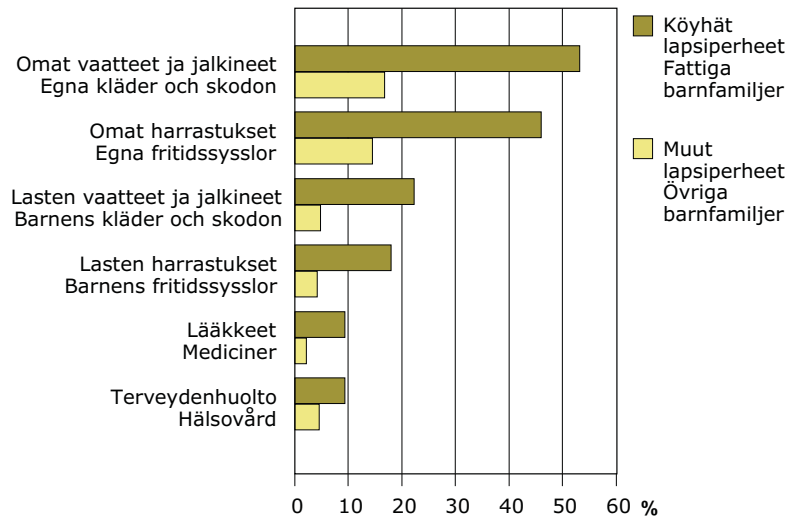
Figur 2. Hur bra klarar sig ert hushåll med nuvarande inkomster?

Kuvio 3. Taloudellista tilannetta kuvaavat väittämät, täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus
 Figur 3. Andel svarande som helt eller någorlunda höll med om olika karakteriseringar av den egna ekonomin

Kuvio 4. Oletteko rahapulan vuoksi joutunut viime aikoina tinkimään seuraavista asioista?
 Figur 4. Har ni på sistone på grund av penningknipa måst pruta på följande saker?

2008 pienituloisten keskuudessa tuloerot kasvoivat ja yhä useamman pienituloisen tulotaso jäi entistä kauemmaksi keskivertotulonsaajasta. (Tilastokeskus 2010).

Köyhien lapsiperheiden rahavaikeuksiin vaikuttaneista seikoista mainitaan vastauksissa useimmin kor-

domsgränsen är. På grundval av detta forskningsmaterial kunde vi dock inte klarlägga huruvida de som tyckte de klarade sig bra hade de högsta inkomsterna (alltså nära medianinkomsten). År 2008 växte inkomstskillnaderna bland låginkomsttagare, och för allt flera låg-

kea vuokra, sen jälkeen liian pieni palkka ja liian pienet tulot pakollisiin menoihin nähden. Köyhissä lapsiperheissä joudutaan tinkimään kuluttamisesta huomattavasti enemmän kuin muissa lapsiperheissä. Vanhemmat tinkivät eniten omista vaatteista ja harrastuksista. Kuitenkin yli viidesosa joutuu tinkimään lastenkin vaatteista ja lähes viidesosa myös lasten harrastuksista. Yhteiskunnalle kalliiksi käyvän syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi olisi hyvä, että jokainen lapsi löytäisi koulun tai harrastusten piiristä ”oman juttunsa”, joka jaksaa kiinnostaa (Kivelä & Ahola 2007). Nyt köyhien perheiden lapsilla harrastusmahdollisuudet ovat kaipaamat.

Asumistyytyväisyydessä eroja

Valtaosa (85 %) köyhistä lapsiperheistä on tyytyväisiä asuinalueeseensa. Muista lapsiperheistä tyytyväisiä on vieläkin useampi, 96 %. Omasta asuinalueesta tunnetaan ylpeyttä ja sitä pidetään arvostettuna harvemmin pienituloisten keskuudessa. Samoin tyytyväisyys alueen rauhallisuuteen ja turvallisuuteen on pienituloisilla matalampaa. Muissakin asuinalueeseen liittyvissä kysymyksissä pienituloisuus näyttää johdonmukaisesti

inkomsttagare skilde sig inkomstnivån allt längre ifrån medelinkomsttagarens (Statistikcentralen 2010).

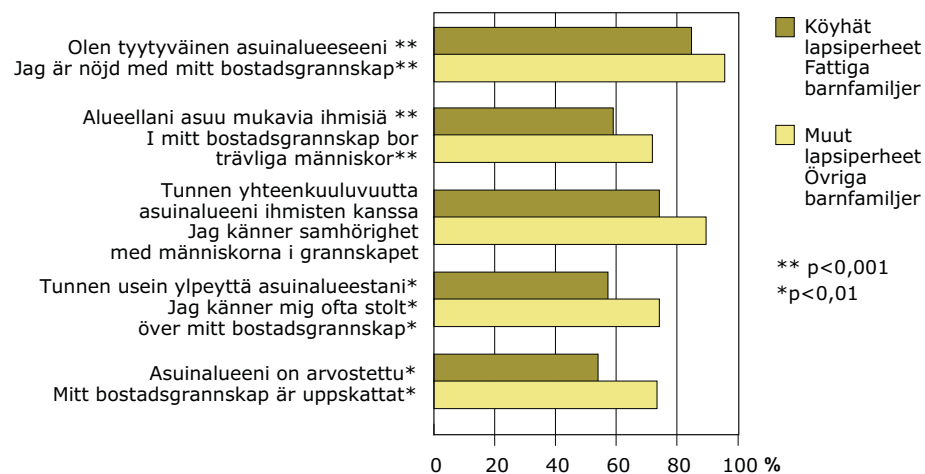
Bland de saker som inverkade på de fattiga barnfamiljernas penningbekymmer nämnde svaren oftast en hög hyra, därefter en alltför liten lön och alltför låga inkomster med tanke på utgifterna. I fattiga barnfamiljer måste man pruta på konsumtionen klart oftare än i övriga barnfamiljer. Föräldrarna prutar mest på sina egna kläder och fritidssysslor. Men över en femtedel måste också pruta på barnens kläder och nästan en femtedel på barnens fritidssysslor. Med tanke på att förebygga en för samhället i längden dyr marginalisering vore det bra om varje barn i skolan eller inom fritiden skulle hitta ”sin egen grej”, som ger ork och motivation i längden (Kivelä & Ahola 2007). Nu har de fattiga familjernas barn snävare möjligheter till fritidssysslor.

Skillnader i belåtenhet med boendet

85 procent av de fattiga barnfamiljerna är nöjda med sitt bostadsgrannskap. Bland övriga barnfamiljer är ännu flera, dvs. 96 procent, nöjda. Att vara stolt över grannskapet och uppleva att det är uppskattat är mindre

Kuvio 5. Kokemus asuinalueesta, täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuudet.

Figur 5. Andel svarande som helt eller nägorlunda höll med om olika karakteriseringar av det egna bostadsgrannskapet

vähentävän tyytyväisyyttä, mutta nämä erot eivät ole tilastollisesti merkittäviä.

Sosiaaliset suhteet hyvinvoinnin keskiössä

Köyhissä lapsiperheissä ollaan yhtä onnellisia ja tyytyväisiä ihmissuhteisiin kuin muissakin lapsiperheissä. Samoin esimerkiksi sukupuolielämään, fyysiseen kuntoon ja luonnosta nauttimiseen ei tulotaso lapsiperheissä vaikuta. Tyytyväisyys on köyhissä lapsiperheissä sen sijaan matalampaa suhteessa varallisuuteen, tuloihin ja kulutusmahdollisuuksiin, työtilanteeseen, matkusteluun, liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin sekä viihteyseen ja hauskanpitoon. Hyvinvointitekijöistä merkittävimmäksi koetaan suhteet perheenjäseniin, terveys, luottamukselliset ihmissuhteet ja itsensä tunteminen rakastetuksi, sekä pienituloisten että muiden keskuudessa.

Tulevaisuus huolettua

Köyhät lapsiperheet kokevat enemmän ongelmia jokapäiväisessä elämässään kuin muut lapsiperheet. Erityisesti oma terveys ja tulevaisuus sekä lasten tulevaisuus huolestuttaa köyhiä perheitä. Myös kiire vaivaa, tosin vielä useimmin se koetaan ongelmaksi ei-köyhissä lapsiperheissä. Köyhät kokevat enemmän esimerkiksi masennusta, ihmissuhdevaikeuksia ja pelkoa työttömyydestä. Vastaajan läheisen ongelmissa puolestaan korostuvat kiire ja liika työ, ja esimerkiksi alkoholiongelma on huomattavasti yleisempi verrattuna vastaajan omiin ongelmiin.

Vaikuttamismahdollisuudet

Pienituloisissa lapsiperheissä koetaan vähemmän vaikutusmahdollisuuksia asuinalueen, koulutuksen, työpaikan ja elämänkulun yleensä suhteen. Pienituloisuus ei kuitenkaan vaikuta merkittävästi kokemukseen vai-

vanligt bland låginkomstfamiljerna, likaså belåtenhet med lugn och ro och trygghet i det egna bostadsgrannskapet. Även beträffande andra aspekter på grannskapet ser låga inkomster konsekvent ut att minska belåtenheten, men dessa skillnader är inte statistiskt signifikanta.

Sociala relationer en kärna för välmåga

I fattiga barnfamiljer är man lika lycklig och nöjd med sina människorelationer som i övriga barnfamiljer. Inte heller påverkas könslivet, den fysiska konditionen eller trivsel i naturen av inkomstnivån i barnfamiljerna. Men mindre nöjda är man i fattiga barnfamiljer med förmögenhet, inkomster och konsumtionsmöjligheter, arbetsläge, resande, motion och kultur samt underhållning och förströelse. Som den viktigaste välfärdsfaktor upplevs både bland fattiga och andra barnfamiljer förhållandet till familjemedlemmarna, hälsan, förtroliga människorelationer och att man kände sig älskad.

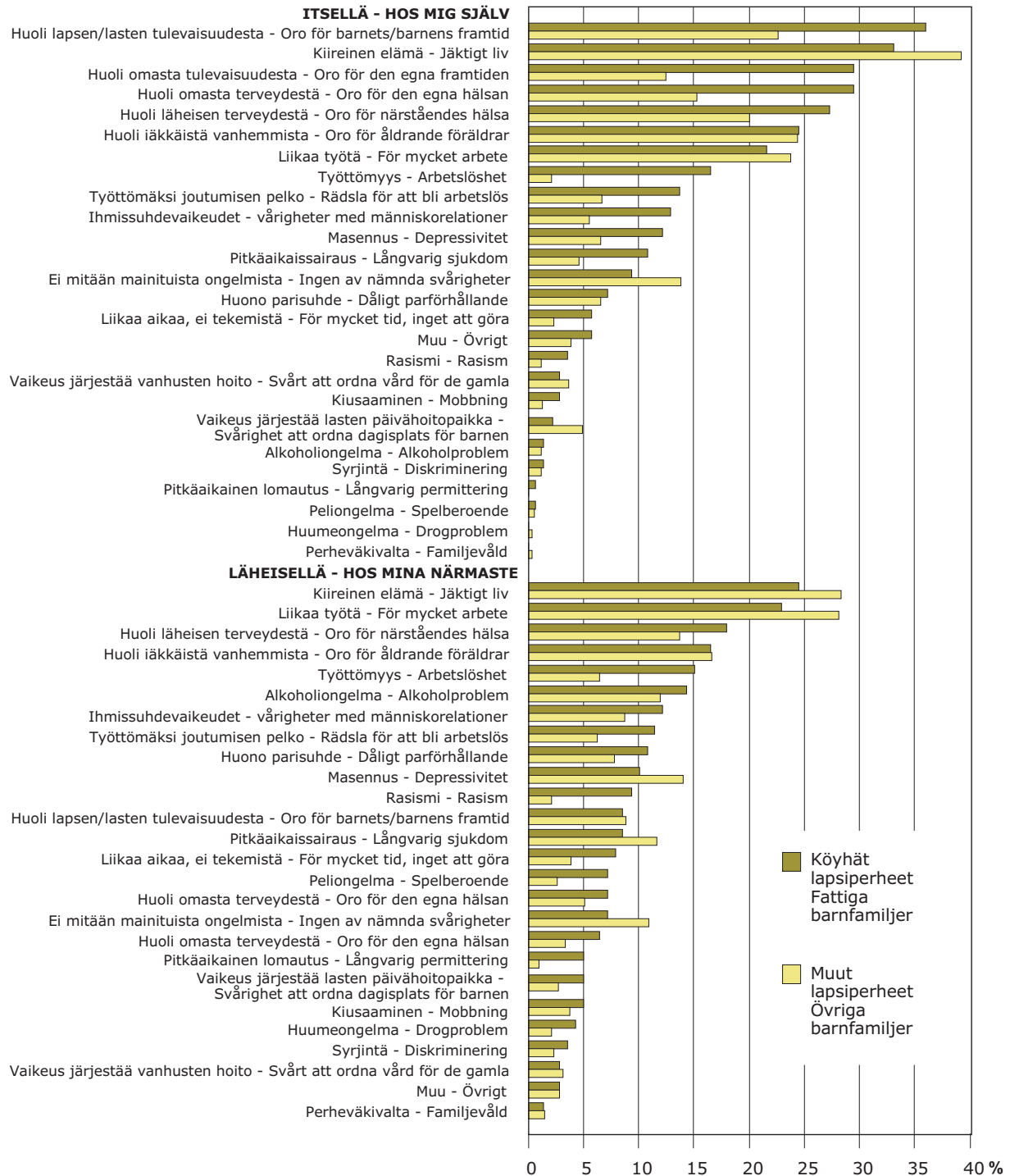
Oro för framtiden

De fattiga barnfamiljerna upplever mera problem i vardagslivet än de övriga barnfamiljerna. I synnerhet oroar sig de fattiga familjerna över den egna hälsan och framtiden och över barnens framtid. Även jäkt är ett bekymmer, om än inte lika ofta som i icke-fattiga barnfamiljer. Depression, relationsproblem och oro för att bli arbetslös är vanligare i fattiga än i andra barnfamiljer. Bland de problem som de svarandes närstående hade framstod jäkt och för mycket arbete, och i synnerhet alkoholproblem uppgavs vara betydligt vanligare bland dem än hos de svarande själva.

Påverkningsmöjligheter

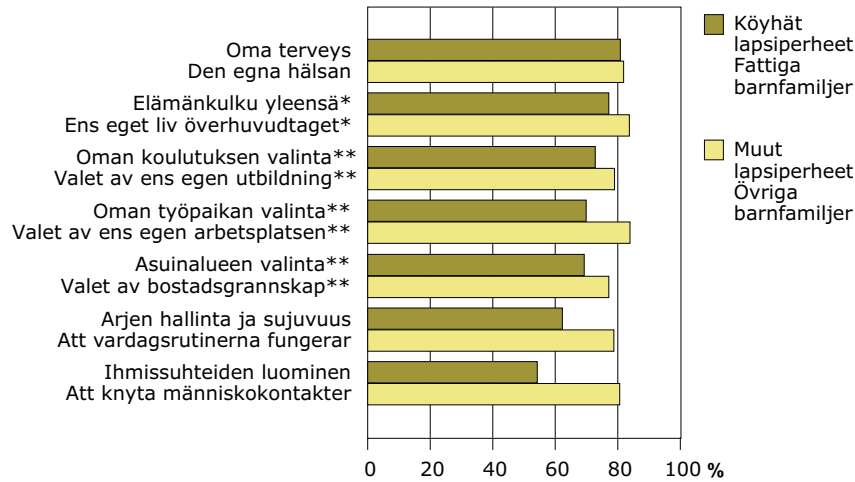
I låginkomstbarnfamiljer upplever man sig ha mindre påverkningsmöjligheter beträffande bostadsområdet, utbildningen, arbetsplatsen och livet överlag. Men inkomstnivån inverkar inte märkbart på upplevda på-

Kuvio 6. Jokapäiväistä elämää vaikeuttavat omat ongelmat itsellä ja läheisellä
 Figur 6. Personliga problem hos mig själv och mina närmaste som försvårar vardagen

Kuvio 7. Kuinka paljon koette/olette kokenut voivanne vaikuttaa seuraaviin asioihin? (Erittäin paljon tai melko paljon.)

Figur 7. Andel svarande som upplevde att de kunde påverka följande saker mycket eller ganska mycket

kutusmahdollisuuksista omaan terveyteen, arjen hallintaan ja sujuvuuteen eikä ihmissuhteiden luomiseen.

Ihmissuhteet, kiireettömyys ja luonto tekevät hyvää

Kyselylomakkeessa pyydettiin vastausta kysymykseen: ”Tuleeko Teille mieleen sellaisia arkisia asioita, jotka tuottavat Teille todellista mielihyvää tai joilla on merkitystä hyvinvoinnillenne?”

Kun on tullut kotiin ja on ollut hyvällä tuulella ja huomaa, että muillakin on ollut hyvä päivä.

Hyvä tunnelma kotona, iloiset ja onnelliset lapset, saada rahat riittämään, tuntee itsensä rakastetuksi

Köyhien lapsiperhevastaajien vastauksissa toistui useimmin ihmisiin liittyvät asiat. Tavallinen perhe-elämä ja tyytyväiset ja iloiset lapset saivat eniten mainintoja. Myös ystävät ja parisuhde, sekä yleisesti positiiviset, ystävälliset ihmiset ovat merkittäviä arjen hyvinvoinnin tekijöitä. Toiseksi eniten mainintoja sai arjen sujumiseen liittyvät tekijät. Monissa vastauksissa

verkningsmöjligheter beträffande den egna hälsan, vardagsrutinerna och knytande av människokontakter.

Människorelationer, natur och frihet från jäkt

I frågeformuläret kunde de svarande ge fritt formulerade svar beträffande saker som fick dem att må bra eller som hade betydelse för den egna välmågan. Här ett par plock:

När man kommit hem och varit på gott humör och märker att de andra också haft en bra dag

Bra stämning hemma, glada och lyckliga barn, att få ekonomin att gå ihop, att vara älskad

I de fattiga barnfamiljernas svar upprepades oftast sådant som gällde människor. Ett vanligt familjeliv och nöjda och glada barn fick flest omnämmanden. Även vänner och det egna parförhållandet, samt positiva, vänliga människor överlag är betydande faktorer för vardagsvälmågan. Näst mest omnämmanden fick saker som påverkade vardagsrutinerna. I många svar

hyvä, sujuva arki jo itsessään koettiin merkittävänä hyvinvoinnin tuojana. Samoin kiireettömyys, oma aika ja iloiset tapahtumat sekä hyvä ruoka tuovat arkeen mielihyvää. Oma koti ja kodin siisteys mainittiin usein. Myös kaunis talo ja viihtyisä pihapiiri voivat olla merkittävä hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi palvelut tuovat arkeen hyvinvointia. Esimerkiksi lähikirjastot ja -kaupat sekä puistotoiminta ovat köyhien lapsiperheiden arjen hyvinvoinnin kannalta tärkeitä, samoin kuin lähiluonnosta nauttiminen ja puhdas ympäristö.

Taloudellisiakin tekijöitä tuotiin vastauksissa esiin. Muutama vastaus oli esitetty toiveen muodossa; kävättiin esimerkiksi isompaa tai edullisempaa asuntoa. Toisaalta iloa tuottivat vaikkapa ilmaiset tapahtumat lapsiperheille tai tieto siitä, että saa seuraavan kuun laskut maksettua.

Kun olisi rahaa, ostaisin jääkaapin täyteen ruokaa.

Muita asioita, joilla on merkitystä arjen hyvinvoinnille, olivat muun muassa liikuntaharrastukset, koiran kanssa ulkoilu, työ tai opiskelu ja aurinko.

Arjen harmeina sotkut, kiire, puute ja negatiiviset ihmiset

Vastaajilta kysyttiin myös, tuleeko heillä mieleen sellaisia harmin aiheita, jotka vähentävät arkiviihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Känniset naapurit, karseannäköinen lähiö, sotkuinen lähikauppa, jossa ei ole juurikaan valikoimaa.

Eniten arkiviihtyvyyttä köyhissä lapsiperheissä vähentävät ympäristöön ja arjen sujumiseen liittyvät tekijät. Roskat, likaisuus ja melu toistuivat monissa vastauksissa. Kiire, stressi ja huolet sekä esimerkiksi huonot yöunet ja tekemättömät kotityöt huonontavat monen hyvinvointia. Toisten ihmisten vaikutus arjen hyvinvoinnin vähentäjinä näyttytyy erityisesti huonoissa naapurisuhteissa. Naapureita moititaan juopottelus-

upplevdes en bra, stabil vardag i sig som en betydande källa till välbefinnande. Likaså gav frihet från jäkt, egen tid och glada händelser samt god mat välbefinnande i vardagen. Det egna hemmet och att det var snyggt nämndes ofta. Även ett vackert hus och en trivsamt gårdsplan kan vara viktiga för välmåga. Dessutom fick man välbefinnande i vardagen av servicen: T.ex. närbiblioteken och -butikerna samt lekparkerna var viktiga för fattiga barnfamiljers vardagstrivsel, liksom att kunna njuta av naturen och en ren närmiljö.

Även ekonomiska aspekter togs fram i svaren. En del svar hade formulerats som önskemål; man önskade t.ex. en större eller förmånligare bostad. Men glädje fick man också av t.ex. gratishappenings för barnfamiljer eller förvissningen om att man lyckas betala räkningsarna nästa månad.

Om jag hade pengar skulle jag köpa kylskåpet fullt med mat

Bland övriga saker som uppgavs vara viktiga för vardagsvälmågan nämndes motionering, att rasta hunden, arbete eller studier och – solsken!

Vardagsobehag: osnygghet, jäkt, knapphet och negativa människor

De svarande fick också ge fritt formulerade svar om sådant som förorsakade harm och obehag i vardagen och minskar vardagstrivseln och välmågan. Ett exempel:

Fulla grannar, rysligt ful förstad, grisig närbutik med nästan inget urval

Mest försämras vardagstrivseln i fattiga barnfamiljer av saker i grannskapet och vardagsrutinerna. Nerskräpning, smuts och buller kom fram i många svar. Jäkt, stress och bekymmer samt t.ex. dålig nattsömn och ogjorda hemarbeten tär på mångas välbefinnande. Andra människor försämrar vardagstrivseln främst genom att vara dåliga grannar. Fylleri, störande beteende

ta, häiriköinnistä ja valittamisesta. Myös lähiostarin ”pultsarit” ja ”narkkarit” saavat mainintoja arjen harminaiheuttajina, samoin kuin riidat.

Vuoden kohokohta liittyy usein lapsiin

Vuoden kohokohtaa kysyttäessä yleisimmin vastauksissa toistui perheeseen ja ihmissuhteisiin liittyviä asioita. Yli kolmannes kohokokhdistista liittyi nimenomaan lapsiin. Lapsen saaminen ja lasten onnistumiset elämässä nousivat esiin erityisesti.

Toiseksi useimmin vuoden kohokokhdaksi koettiin lomamatka, usein ulkomaille. Myös työhön ja opiskeluun liittyvät asiat, kuten mieluisan työpaikan saanti tai opinnoista valmistuminen nousi monen vastaajan vuoden kohokokhdaksi. Muita vastauksia olivat muun muassa asunnon vaihto, harrastuksen aloittaminen ja koiran hankinta.

Hyvinvointierojen kaventamisen mahdollisuudet

Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 kirjassa, Salmi ym. (2009, 92) kirjoittavat: ”Lapsiperheiden köyhyyden moninkertaistuminen samaan aikaan yleisen tulotason nousun kanssa herättää kysymyksen siitä, pidetäänkö yhteiskunnassa asiaankuuluvana, että juuri lapsiperhevaiheessa saakin olla taloudellisesti tiukkaa.”

Tässä artikkelissa on nostettu esiin lapsiköyhyyden raju kasvu ja eteenkin Helsingin huolestuttava tilanne. Lapsiköyhyyteen ja yleiseen tuloerojen kasvuun vaikuttaminen on kuntatasolla vaikeaa. Nämä ovat ongelmia joiden ratkaisuihin tarvitaan kansallisen tason poliittisia päätöksiä. Huolestuttavaa on, kuten professori Markus Jäntti Lapsiköyhyys-seminaarissa (Jäntti 2010) totesi, että lapsiköyhyyden huima kasvu ei ole noussut keskeiseksi poliittisen keskustelun aiheeksi. Näköpiirissä ei myöskään ole, että lapsiköyhyyden kasvuun pyrittäisiin puuttumaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämissuunnitelmassa

och klagomål från grannarna fick omnämmanden. Även lodisarna och knarkarna i närköpcentret nämndes som trivselsänkande faktorer, liksom även gräl.

Årets höjdpunkt gäller ofta barnen

Då det gällde årets höjdpunkt framträdde sådant som gällde familj och människorelationer. Över en tredjedel av höjdpunkterna hade uttryckligen med barnen att göra. Att få barn och se dem lyckas i sina förehavanden kom i synnerhet fram.

Näst vanligaste höjdpunkten för året var en semesterresa, ofta till utlandet. Men även sådant som anknöt till jobbet eller studierna, t.ex. att få ett bra jobb eller att bli färdig med studierna, var för många årets höjdpunkt. Övriga svar som gavs var bostadsbyte, att börja en ny hobby och att skaffa hund.

Möjligheter att minska välståndsskillnaderna

I boken Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 konstaterar Salmi et al. (2009, 92) att en flerdubbling av barnfamiljernas fattigdom, samtidigt som den allmänna inkomstnivån stiger, väcker frågan huruvida man i samhället upplever det korrekt att folk skall ha det kärvt just i barnfamiljskedet.

I denna artikel har vi lyft fram den starka ökningen i barnfattigdom och i synnerhet det bekymmersamma läget i Helsingfors. På kommunnivå är det svårt att inverka på barnfattigdomen och den allmänt växande inkomstklyftan. Dessa problem tarvar politiska lösningar på nationell nivå. Det oroväckande just nu är att, såsom professor Markus Jäntti konstaterade vid ett seminarium om barnfattigdom (Jäntti 2010), den svindlande ökningen i barnfattigdom inte blivit ett centralt politiskt debattämne. Ingenting tyder heller på att särskilt mycket gjorts åt saken. I Kaste 2008-2011, ett nationellt utvecklingsprogram för social- och hälsovården, uppställs målsättningen att minska låginkomstkvoten

(Kaste 2008–2011) asetetaan tavoitteeksi lapsiperheiden pienituloisuusasteen väheneminen alle 10 prosenttiin. Nyt keväällä 2010 näemme, että tämä tavoite ei tule toteutumaan.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin pienituloisten lapsiperheiden subjektiivista hyvinvointia pääkaupunkiseudulla. Keskeisenä tuloksena on, että lapsiperheissä tulotaso vaikuttaa negatiivisesti koettuun hyvinvointiin useissa asioissa. Pienituloisissa lapsiperheissä ollaan tyytymättömämpiä kuin muissa lapsiperheissä erityisesti toimentuloon, kuluttamismahdollisuuksiin, asumiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Sen sijaan positiivista on, että tyytyväisyys sosiaalisiin suhteisiin ei lapsiperheiden kohdalla ole sidoksissa tulotasoon.

Tämän tutkimuksen tulokset tuovat esiin myös poliittisen päätöksenteon mahdollisuuksia vaikuttaa koettuun hyvinvointiin kunnallisella tasolla. Monet asiat, joissa pienituloisten ja muiden lapsiperheiden välillä on eroja koetussa hyvinvoinnissa, ovat sellaisia, joita voidaan tasoittaa erilaisin toimin. Asumiseen vaikuttavat tekijät kuten ympäristön siisteys ja melutaso sekä esimerkiksi mahdollisuus luonnosta nauttimiseen ovat asioita, joita voidaan parantaa kaupunkisuunnittelulla. Myös kaavoitusratkaisuin voidaan helpottaa pienituloisten lapsiperheiden asemaa ja asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa asuinympäristöönsä voidaan parantaa. Samoin palvelujen saatavuus ja säilyttäminen lähellä asukkaita on kunnan hallinnassa. Esimerkiksi hyvät lähipalvelut, puistotoiminta, ja erilaiset maksuttomat tapahtumat lisäävät hyvinvointia köyhissä lapsiperheissä.

bland barnfamiljer till under 10 procent. Nu på våren 2010 ser vi att detta mål inte kommer att kunna nås.

Studien gällde subjektiv välmåga bland barnfamiljer med låga inkomster i Huvudstadsregionen. Ett centralt rön är att inkomstnivån inverkar negativt på den upplevda välmågan i många avseenden. I barnfamiljer med låga inkomster är man missnöjdare än i övriga barnfamiljer med i synnerhet utkomsten, konsumtionsmöjligheterna, boendet och påverkningsmöjligheterna. Ett glädjeämne är däremot att belåtenhet med de sociala relationerna i barnfamiljerna inte hänger samman med inkomstnivån.

Rönen från studien tar även fram det politiska beslutsfattandets möjligheter att inverka på den upplevda välmågan på kommunnivå. Många saker där det finns skillnader i upplevd välmåga mellan barnfamiljer med låg resp. normal inkomst är sådana som kan åtgärdas. Faktorer med anknytning till bostadsgrannskapet såsom snygghet och bullernivå samt t.ex. möjlighet att njuta av naturen kan man påverka genom stadsplanering. Även med planläggningslösningar kan man underlätta situationen för låginkomstbarnfamiljer, och invånarnas möjligheter att inverka på sin boendemiljö kan förbättras. Likaså är tillgängligheten till service i invånarnas närhet en sak som kommunen bestämmer om. T.ex. bra närservice, lekparkar och olika gratisevenemang ökar välmågan i fattiga barnfamiljer.

Kirjallisuus: | Litteratur:

Eronen A, Londén P, Perälähti A, Siltaniemi A, Särkelä R (2009), Sosiaalibarometri 2009: Yhteenveto ja Johtopäätökset, Sosiaali- ja terveystalouden keskusliitto ry, Helsinki, http://www.stkl.fi/SB2009_yhteenveto.pdf [viitattu 9.3.2010].

Jäntti, Markus (2010). "Lapsiköyhyys Suomessa, Euroopassa ja muualla" -seminaaripuheenvuoro, Lapsiköyhyys lapsen oikeuksien uhkana: seminaari lapsiköyhyydestä, 18.3.2010, ulkoasiainministeriö, lapsiasiavaltuutettu, Suomen UNICEF ja Lastensuojelun Keskusliitto, Helsinki.

Kivelä, Suvi & Ahola, Sakari, (2007). Elämää nivelvaiheissa. Nuorten syrjäytyminen ja sen ehkäisy. VaSkooli-projektin loppuraportti, Turun yliopisto, http://www.vaskooli.fi/elamaa_nivelvaiheissa.pdf [viitattu 27.4.2010].

Lammi-Taskula J, Karvonen S & Ahlström S (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 THL, Helsinki.

Pykkänen, Elina (2009). "Yksinhuoltajaperheiden rankempi taakka" teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 (toim. Lammi-Taskula ym.), THL, Helsinki.

Salmi M, Sauli H, Lammi-Taskula J (2009). "Lapsiperheiden toimeentulo" teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi 2009 (toim. Lammi-Taskula ym.), THL, Helsinki.

Siltaniemi A, Perälähti A, Eronen A, Särkelä R, Londén P (2009). Kansalaisbarometri 2009: Yhteenveto ja johtopäätökset, Sosiaali- ja terveystalouden keskusliitto ry, Helsinki, http://www.stkl.fi/2009_KB_yhteenveto.pdf [viitattu 15.3.2010].

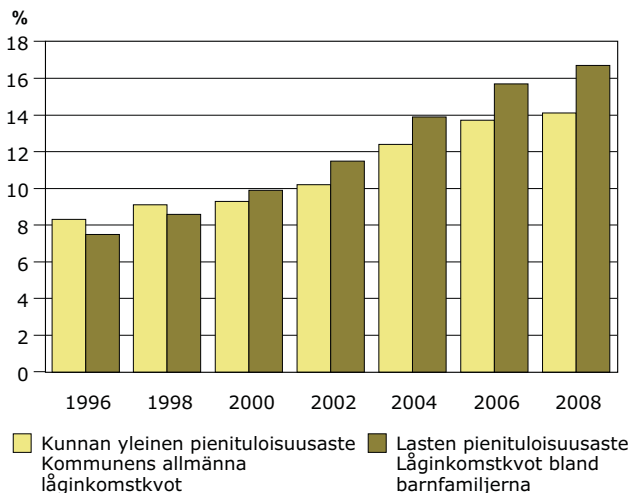
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma KASTE 2008-2011, Sosiaali- ja terveysministeriö, Julkaisuja 2008:6.

SOTKANet, Tilasto- ja indikaattoripankki, THL, <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu>.

Turunen S, Hoppania H, Luhtamäki M, Nenonen T, Tuomaala V (2010). Ihmisiä ja kaupunkiluontoa: Tutkimus pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvoinnista, Julkaisusarja nro 24, Socca, Helsinki.

Tilastokeskus (2010), Tulonjakotilasto, <http://www.stat.fi/til/tjt/> [viitattu 6.5.2010].

Pienituloisuusasteet Helsingissä Låginkomstkvoten i Helsingfors 1996–2008

Lähde: ©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2005 - 2010
Källa: Statistik- och indikatorbanken SOTKANet 2005 - 2010

Kuntien palvelukustannusten vertailun vaikeus: "Halpa" voikin olla kallista

Svårt jämföra kommuners servicekostnader: "Billigt" kan vara dyrt

Heikki Helin & Markku Hyypiä

Kuntia on asetettu paremmuusjärjestyksiin monin eri tavoin. Tilastoista voidaan poimia monenlaisia lukuja palvelujen kustannuksista. Johtopäätökset ovat usein liian suoraviivaisia: pienet kustannukset ovat osoitus tehokkuudesta ja suuret tehottomuudesta. Kulttuuritoimessa tosin suuria menoja euroa per asukas pidetään hyvänä asiana. Tässä artikkelissa pyritään hahmottelemaan tapaa, jolla kuntien palvelujen tuotantokustannuksia asukaslukuun suhteuttaen voitaisiin vertailla nykyistä paremmin¹.

Toiminnat on organisoitu eri tavoin

Kuntien taloustilasto ei ole totuus, vaikka olisikin virallinen tilasto. Se kuvaa vain sitä, mitä kuntien kirjanpito osoittaa. Sille tilasto ei voi mitään, että toiminnot on organisoitu kunnissa eri tavoin. Palvelujen hyvydestä tai heikkoudesta tai kuntien toiminnan tehokkuudesta se ei kerro paljoakaan, vaikka sellaisiakin tulkin-toja tehdään.

Kommuner har rangordnats på många sätt. Statistiken ger många slags siffror om kostnader för service. Slutsatserna är ofta alltför rätlinjiga: låga kostnader skulle vara ett tecken på effektivitet och höga på ineffektivitet. Samtidigt kan höga kostnader per capita för kulturväsendet ses som någonting positivt. Denna artikel vill försöka skissera upp ett sätt att bättre än hittills jämföra kommuners kostnader per invånare för offentlig service¹.

Verksamheten organiserad olika

Kommunernas ekonomiska statistik är ingen absolut sanning, fastän den är officiell. Den beskriver bara det som kommunernas bokföring visar. Statistiken kan ingenting åt att verksamheten är organiserad på olika vis i olika kommuner. Den säger inte mycket om hur bra eller dålig eller effektiv servicen är, trots att även sådana tolkningar framläggs.

Att i jämförelsesyfte lista upp kommunerna enligt kostnader per capita är inte problemfritt. Olika kom-

¹Tässä esitetään vain suurimpien kaupunkien luvut. Tarkoituksena on esittää suurten kaupunkien ja niiden naapurikuntien luvut, erillisessä laajemmassa julkaisussa. - Här framläggs talen enbart för de största städerna. Tanken är att i en skild, mera omfattande publikation lägga fram talen för både de stora städerna och deras grannar.

Asukaskohtaisten menojen perusteella laadittuun kuntalistaukseen liittyy vertailuongelmia. Kunnilla on erilainen määrä toimintoja, jotka on myös organisoitu eri tavoin. Merkittävimmät erot ovat:

- 1) Suurilla kaupungeilla on perinteisesti ollut laajaa liiketoimintaa. Tästä seuraa, että asukasluukuun suhteutetut toimintakulut ovat suurimmat kaupungeissa, joissa ovat liikelaitoksina energialaitos, vesihuoltolaitos ja satama.
- 2) Ammatillisesta koulutuksesta vastaa eräissä maakunnissa koulutus konserni (Päijät-Häme), jolloin kuntien luvuissa ei ole mukana ammatillisen koulutuksen eikä ammattikorkeakoulun kustannuksia. Jossain toisessa maakunnassa, nämä ovat maakunnan keskuskaupungin kustannuksia (Pori). Tästä johtuen erot opetustoimen menoissa ja kokonaismenoissa euroa/asukas ovat merkittävät.
- 3) Suurissa kaupungeissa on laajaa kulttuuritoimintaa. Niissä on teattereita, orkestereita ja museota. Tällaisia kulttuurilaitoksia ei pienissä kunnissa ole. Kaupunkien kesken on eroja näiden organisoimisissa (kaupungin laitos – säätiöpohja).

Edellä olevasta seuraa, että kuntien asukaskohtaisten menojen sisältö vaihtelee kunnittain. Siitä huolimatta asukasluukuun suhteutettuja lukuja käytetään tutkimuksissa.

Suurten kaupunkien vuoden 2008 palvelukustannusten vertailussa todettiin (Helin 2009):

- Jos kunnat asetetaan järjestykseen vuoden 2008 asukasluukuun suhteutettujen toimintakulujen suuruuden mukaan, Helsingin sijaluku on 33. Se ei kuvaa oikeastaan muuta kuin liiketoiminnan laajuutta. Liiketoiminnasta kertyy tuloja, ja ne ovat mukana toimintakatteessa. Toimintakateen mukaan Helsingin sija on 377. Kymmenestä suurimmasta kaupungista seitsemän sijaluku on 300 tai suurempi eli toimintakate euroa/asukas on kunnan talouden kannalta edullisimmassa kvarttilissa. Tämä kuvaa liikelaitosten suurta vaikutusta.

muner har olika mängd funktioner, som dessutom kan vara organiserade olika. De största skillnaderna är:

- 1) Stora städer har av hävd haft omfattande affärsverksamhet. En följd av detta är att kostnaderna per capita är störst i dessa städer, där energiverken, vattenverken och hamnarna är affärsverk.
- 2) I vissa landskap sköts yrkesundervisningen av en utbildningskoncern (Päijänne-Tavastland), vilket medför att kommunernas siffror inte innehåller kostnader för yrkesundervisning eller yrkeshögskolor. I andra landskap axlas kostnaderna för dessa läroinrättningar av landskapets centralstad (Björneborg). Härav följer märkbara kostnadsskillnader mellan utbildningsväsendena och rentav servicen som helhet.
- 3) De stora städerna har omfattande kulturbudgeter. Där finns teatrar, orkestrar och museer, som saknas i små kommuner. Dessutom har olika städer olika sätt att organisera kulturinrättningarna (genom stiftelser mm.)

Dessa skillnader gör att kommunernas servicekostnader per capita har olika innehåll. Men ändå används dessa kostnader per capita (dvs. per invånare) i utredningar.

I en jämförelse över de stora städernas kostnader för service år 2008 (Helin 2009) konstaterades:

- Om kommunerna rangordnas enligt sina verksamhetskostnader per capita år 2008 kommer Helsingfors på trettioförde plats. Detta beskriver egentligen inget annat än hur stor stadens affärsverksamhet är. Affärsverken ger inkomster, och dessa ingår i årsbidraget, dvs. vinsten. Enligt årsbidraget ligger Helsingfors på 377 plats, och sju av de tio största städerna ligger också på minst 300 plats. Därmed ligger de i den förmånligaste kvartilen beträffande årsbidrag per capita. Detta illustrerar affärsverkens stora inverkan.

Samuli Paronen totesi aikanaan aforismissa: "Yhteyksistään reväisty tieto on valhe." Näin on asianlaita myös talouden tilastoissa.

Samuli Paronen konstaterade i tiden i en aforism: "Ett rön som slitits ur sitt sammanhang är en lögn." Detta gäller även ekonomisk statistik.

Kuntien keskinäinen vertailu käy vuosi vuodelta yhä vaikeammaksi toimintojen organisointitapojen erilaistuessa. Jos käytetään bruttolukuja, jatkuvasti yleistyvät isäntäkuntamallit vievät niiltä vertailukelpoisuuden sosiaali- ja terveystoimissa. Isäntäkunnan menoissa on naapurikuntienkin menot. Nettoluvuista on naapurien osuus poistettu. Kainuun kokeilussa mukana olevien kuntien maksuosuus kuntayhtymän menoihin on tilastossa kirjattu yleishallinnon tehtäväluokkaan muiden palvelujen ostona.

Taulukkoon 1 on koottu suurten kaupunkien toiminnolliset nettokustannukset. Siitä ilmenee, että ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkean kustannuksissa on suuria eroja. Erityisen suuret nämä kustannukset ovat Porissa ja toiseksi suurimmat Turussa. Jyväskylässä, Kuopiossa ja Lahdessa kustannuksia ei ole lainkaan, Oulussa ja Espoossa ne ovat hyvin pienet. Kulttuurilaitosten kustannusten erot ovat vähäisemmät.

År för år blir det allt svårare att jämföra kommuners ekonomi sinsemellan, i och med att organisationsmodellerna blir allt flera. Om man utgår från bruttosiffror blir de ojämförbara för social- och hälsoväsendets del genom de allt vanligare värdkommunmodellerna. Värdkommunernas siffror innehåller även grannkommunernas siffror. Från nettosiffrorna däremot är grannarnas andel avdragen. I de kommuner som varit med om organisationsexperimentet i Kajanaland har betalningarna till regionkommunen bokförts som "övrige inköp av service" för allmänförvaltningen.

Tabell 1 sammanställer de stora städernas kostnader för olika servicefunktioner. Vi ser att det finns stora skillnader i kostnaderna för yrkesundervisning och yrkeshögskolor. Särskild höga är de i Björneborg och (nästhögsta) i Åbo. Däremot har Jyväskylä, Kuopio och Lahtis inga sådana kostnader alls. I Uleåborg och Esbo är de mycket små. Skillnaderna är mindre i kostnaderna för kulturinrättningarna.

Taulukko 1. Nettokustannukset euroa/asukas 2008

Tabell 1. Nettokostnader i euro per capita (dvs. invånare) 2008

	Yleis- hallinto Allmän- förvaltning	Sosiaali- ja terveystoimi Social- och hälsoväsendet	Muut palvelut yhteensä Övriga tjänster sammanlagt (410–690)	Opetus- ja kulttuuritoimi Utbildnings- och kulturväsendet	Siitä - Varav				Nettokustan- nukset yhteensä Netto- kostnader sammanlagt
					opetustoimi utbildnings- väsendet	amm.koulutus yrkesunder- visningen	ammattikorkea yrkeshögskola	Kulttuurilaitokset Kultur- inrättningar	
Helsinki - Helsingfors	202	3 301	41	1 265	926	140	57	44	4 809
Espoo - Esbo	134	2 820	358	1 425	1 116		7	67	4 738
Tampere - Tammerfors	150	2 964	98	1 458	1 119	192	165	113	4 670
Vantaa - Vanda	63	2 810	251	1 286	1 087	144	5	13	4 410
Turku - Åbo	208	3 045	378	1 625	1 294	234	313	110	5 256
Oulu - Uleåborg	204	2 780	127	1 202	873	11		100	4 313
Lahti - Lahtis	138	2 940	63	1 143	793			93	4 283
Kuopio	183	2 930	169	1 125	815			114	4 407
Jyväskylä	147	2 687	342	1 023	697			108	4 198
Pori - Björneborg	208	2 703	262	1 860	1 605	415	454	89	5 034
Koko maa - Hela landet	186	2 892	230	1 238	1 000	58	41	40	4 545

Lähde: Tilastokeskus.
Källa: Statistikcentralen.

Kun nettokustannuksista poistetaan ammatillisen koulutuksen, ammattikorkean ja kulttuurilaitosten kustannukset, minkään suurimman kaupungin nettomenot euroina asukasta kohti eivät sijoitu Manner-Suomen kuntien kalleimpaan kvartiiliin (neljänneeseen). Pienimpien menojen kvartiiliin suurista kaupungeista sijoittuvat Lahti, Jyväskylä ja Pori. Suurten kaupunkien sijoitukset eri kvartiileihin vuoden 2008 korjattujen nettomenojen perusteella ovat seuraavat:

Taulukko 2. Suurten kaupunkien sijoittumien menojen mukaan ”kalleuskvartiileihin” vuonna 2008

Kvartiili	Kaupunki
1 kallein	–
2	Turku, Helsinki, Espoo
3	Vantaa, Oulu, Tampere, Kuopio
4 halvin	Lahti, Jyväskylä, Pori

Erot tarpeissa – erot kustannuksissa

Menot vaihtelevat samankokoistenkin kuntien kesken, koska niiden väestön ikärakenne voi olla hyvin erilainen. Tästä johtuu erilainen palvelutarve ja erilaiset kustannukset.

Tavoitteena on muuntaa yhteenlaskettuja asukas-kohtaisia nettokustannuksia vertailukelpoisemmiksi ottamalla huomioon palvelujen tarve. Tämä tehdään kahdella tavalla. Ensinnäkin nettokustannuksista euroa/asukas poistetaan sellaisia toimintoja, jotka on organisoitu eri tavoin. Toiseksi osa tilaston luvuista korvataan palvelutarpeen huomioon ottavilla luvuilla.

Kuntien menoista keskimäärin kaksi kolmasosaa kohdistuu sosiaali- ja terveystoimeen. Sen menot ovat vahvasti ikäsidonniaisia. Mitä vanhempi kunnan ikärakenne on, sitä suuremmat kustannukset. Suuret sosiaali- ja terveystoimenot eivät siten johdu yksin kunnan tehotomasta toiminnasta, vaan osittain myös ikärakenteesta ja siitä aiheutuvasta suuremmasta palvelutarpeesta.

Då man från nettokostnaderna drar av kostnaderna för yrkesundervisningen, yrkeshögskolorna och kulturinrättningarna placerar sig ingen av de största städernas nettoutgifter per capita bland de tio dyraste fastlandskommunernas kvartil (fjärdedel). I billigaste kvartilen placerar sig däremot Lahtis, Jyväskylä och Björneborg. De stora städernas placering i olika kvartiler utgående från de korrigerade nettokostnaderna år 2008 är följande:

Tabell 2. De stora städernas placering i ”dyrhetskvartiler” på grundval av deras servicekostnader år 2008

Kvartil	Stad
1 (dyrast)	–
2	Åbo, Helsingfors, Esbo
3	Vanda, Uleåborg, Tammerfors, Kuopio
4 (billigast)	Lahtis, Jyväskylä, Björneborg

Skillnader i behov – skillnader i kostnader

Utgifterna varierar t.o.m. mellan kommuner av samma storlek, eftersom de kan ha mycket olika befolkningsstruktur. Därav följer olika servicebehov och olika kostnader.

Målsättningen är att under beaktande av servicebehovet göra om de sammanlagda nettokostnaderna per capita så att de blir jämförbara. Detta görs på två sätt. För det första avdras från nettokostnaderna per capita sådana funktioner som organiserats på olika sätt. För det andra ersätts en del av siffrorna med sådana siffror som beaktar servicebehovet.

Av kommunernas kostnader kommer sig i medeltal två tredjedelar av social- och hälsoväsendet. Dessa utgifter beror starkt på åldersstrukturen. Ju mera åldringar, desto mera kostnader. Höga social- och hälsovårdskostnader beror alltså inte bara på ineffektivitet, utan även på större servicebehov som följd av åldrigare åldersstruktur.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) on laskettu kunnittain tarvevakioidut menot terveydenhuollosta ja vanhusten hoivapalveluista. Vakioinnissa on käytetty muuttujia, jotka tutkimusten mukaan selittävät terveydenhuollon käyttöä. Laskennassa hyödynnetään tietoja väestön ikä- ja sukupuolirakenteesta, sairastavuudesta (erityiskorvausoikeudet) ja sosioekonomisesta asemasta². Tässä tarkastelussa nettomenoista poistetaan sosiaali- ja terveystoimen menot ja ne korvataan THL tarvevakioiduilla menoilla

Tämän artikkelin tietojen lähtökohtana ovat Tilastokeskuksen kokoamat vuoden 2008 luvut. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen uusimmat tarvevakioidut menot vuodelta 2008 ovat kuitenkin tuotettu vuoden 2010 kuntajaolla. Jotta Tilastokeskuksen ja THL:n luvut voitiin yhdistää kunnittain, on taulukon 3 pohjana käytetty Stakesin vuoden 2005 lukuja, jotka on muutettu vuoden 2008 rahaksi. Taulukossa 2 taas ovat suurten kaupunkien vuoden 2008 tiedot vuoden 2010 kuntajaolla

THL:n terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ovat suurissa kaupungeissa 50–70 prosenttia sosiaali- ja terveystoimen nettomenoista.

Palvelujen tarpeen mukaan ottaminen muuttaa kaupunkien järjestystä asukaskohtaisilla menoilla mitaten. Erityisesti Espoon ja Vantaan tarpeen huomioiva indeksi on huomattavasti suurempi kuin menojen indeksi. Espoon nettomenojen indeksi on 78 ja tarve huomioiva indeksi 107. Taulukossa 3 on esitetty suurten kaupunkien sijoittuminen THL:n tarpeen mukaisilla luvuilla. Lahden sija on 66 ja Helsingin 310.

THL:n lukujen käytön lisäksi tarve voidaan ottaa huomioon seuraavin tavoin:

- 1 Lasten päivähoiton korjatut menot lasketaan siten, että jokaisessa kunnassa olisi 0–6-vuotiaita lapsia sama väestöosuus kuin koko maassa.

Institutet för hälsa och välfärd THL har räknat ut behovsstandardiserade utgifter per kommun för hälsovård och äldreomsorg. Vid standardiseringen har man tillämpat variabler som enligt studier förklarar anlitandet av hälsovård. Vid beräkningen används data om befolkningens ålders- och könsstruktur, sjuklighet (enligt rätt till specialersatta läkemedel) och socioekonomisk status². I föreliggande analys räknas kostnaderna för social- och hälsovård bort från nettoutgifterna och ersätts med THL:s behovsstandardiserade utgifter.

Utgångspunkten för utgifterna i denna artikel är de tal Statistikcentralen sammanställt för år 2008. Men för kommunindelningen sådan den är år 2010 gäller de nyaste siffrorna över behovsstandardiserade utgifter från THL. För att kunna kombinera Statistikcentralens och THL:s siffror kommunvis har vi som grund för Tabell 3 använt Stakes siffror för år 2005 konverterade till penningvärdet år 2008. Tabell 2 utgick från siffrorna för de stora städerna år 2008 enligt kommunindelningen år 2010.

Enligt THL:s siffror utgör utgifterna för hälsovård och äldreomsorg 50–70 procent av nettoutgifterna för social- och hälsoväsendet.

Beaktandet av servicebehovet ändrar städernas inbördes ordning mätt med kostnader per capita. I synnerhet det index som beaktar behovet i Esbo och Vanda är märkbart högre än utgiftsindexet. Indexet för nettoutgifterna i Esbo är 78 och det behovsbeaktande indexet är 107. Tabell 3 visar hur de stora städerna placerar sig enligt THL:s behovsbeaktande siffror. Lahtis ligger på plats 66, Helsingfors på 310.

Förutom genom användning av THL:s siffror kan behovet också beaktas på följande sätt:

- 1 De korrigerade utgifterna för barndagvården beräknas som om det i varje kommun skulle finnas en lika stor andel 0-6-åringar som i hela landet.

²Suomen Kuntaliitto on kaupunkien terveydenhuollon kustannuksia tarkastellessaan vakioinut menoja eri tavoin. Lahtinen Yrjö – Mikkola Teija, Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2008. Suomen Kuntaliitto. - Finlands kommunförbund har i en analys av städernas kostnader för hälsovård standardiserat utgifterna på olika sätt. (Lahtinen Yrjö – Mikkola Teija, Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2008. Finlands Kommunförbund).

2 Peruskoulun menot tarvevakioidaan samalla periaatteella kuin lasten päivähoidon menot, eli pelkällä ikäjakaumalla. Peruskoulun korjatut menot on laskettu siten, että 7–15-vuotiaiden väestöosuus olisi sama kaikissa kunnissa.

Täsmällisesti ilmaisten nettomenot voidaan laskea seuraavan asetelman mukaan. Menoryhmät 1–4 ovat Tilastokeskuksen alkuperäisiä korjaamattomia menoja, menoryhmät 5–8 ovat korjattuja menoja. Kaikki menot ovat euroa asukasta kohti.

- 1 = nettomenot
- 2 = sosiaali- ja terveystoimenmenot
- 3 = opetustoimen menot
- 4 = kulttuurilaitokset
- 5 = terveydenhoidon ja vanhusten laitoshoidon tarvevakioidut menot
- 6 = lasten päivähoidon ikävakioidut menot
- 7 = peruskouluopetuksen ikävakioidut menot
- 8 = korjatut nettomenot
- 8 = $1 - (2 + 3 + 4) + (5 + 6 + 7)$

2 Utgifterna för grundskolan behovsstandardiseras enligt samma princip som utgifterna för barndagvården, dvs. med blotta åldersstrukturen. De korrigerade talen för grundskolan har beräknats enligt antagandet att andelen 7-15-åringar är lika stor i samtliga kommuner.

Exakt uttryckt kan nettoutgifterna beräknas enligt följande uppställning. Utgiftsgrupperna 1–4 är Statistikcentralens ursprungliga okorrigerade utgifter, medan grupperna 5–8 är korrigerade utgifter. Alla utgifter är i euro per capita.

- 1 = nettoutgifter
- 2 = social- och hälsovården
- 3 = utbildningsväsendet
- 4 = kulturinrättningarna
- 5 = hälsovården och äldreomsorgen (behovsstandardiserade)
- 6 = barndagvården (åldersstandardiserade)
- 7 = grundskolorna (åldersstandardiserade)
- 8 = korrigerade nettoutgifter
- 8 = $1 - (2 + 3 + 4) + (5 + 6 + 7)$

Taulukko 3. THL: n terveydenhuollon ja vanhustenhuollon nettomenot ja tarvevakioidut menot euroa/asukas (koko maa = 100) 2008

Tabell 3. Nettoutgifter för hälsovård och äldreomsorg och behovsstandardiserade nettoutgifter enligt THL, euro per capita (hela landet = 100) 2008

Kunta - Kommun	Nettomenot Nettoutgifter	Nettomenot, indeksi Nettoutgifter, index	Tarvekerroin Behovskoefficient	Tarvevakioidut menot, indeksi Behovsstandardiserade utgifter, index
	Euroa/ asukas Euro/capita	Koko maa - Hela landet = 100		
Helsinki - Helsingfors	1 969	104	0,91	115
Espoo - Esbo	1 461	78	0,72	107
Tampere - Tammerfors	1 883	100	0,96	104
Vantaa - Vanda	1 541	82	0,76	107
Turku - Åbo	2 014	107	1,02	105
Oulu - Uleåborg	1 676	89	0,91	97
Lahti - Lahtis	1 766	94	1,04	90
Kuopio	1 872	99	1,02	97
Jyväskylä	1 667	88	0,92	96
Pori - Björneborg	1 908	101	1,06	96

Korjatut nettomenot (8) on sisällöltään suppeampi kuin alkuperäiset nettomenot (1). Korjatuista nettomenoista puuttuvat siten seuraavat menot: (1) sosiaali-toimen menot, jotka eivät kuulu vanhusten laitoshoi-toon ja lasten päivähoidon, esimerkkinä toimeentulo-tuki, (2) opetustoimen muut kuin peruskouluopetuksen menot (merkittäviä eriä lukio, ammattikoulu ja ammat-tikorkeakoulu), (3) kulttuurilaitokset (teatterit, orkes-terit, museot).

THL:n käyttämät kuntien menot ovat nettokustan-nuksia, jotka lasketaan vähentämällä käyttökustannuk-sista (sis. toimintamenot, poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytyserät) käyttötuotot (toimintatulot ja vyö-rytyserät). Menot eivät sisällä asiakasmaksuja. Ter-veydenhuollon menoihin sisältyvät perusterveyden-huollon (mukaan lukien hammashuollon) ja erikois-sairaanhoidon nettomenot. Vanhustenhuollon menoja ovat vanhusten laitoshoidon (vanhainkotihoito) ja 65 vuotta täyttäneiden kotihoito, omaishoidontuen ja palveluasumisen (ympäri vuorokautisen ja muun) menot.

Halpa kallista – kallis halpaa?

Taulukossa 4 on Tilastokeskuksen tilaston mukaiset asukasluvuun suhteutetut kuntien yhteenlasketut net-tomenot. Tilastokeskuksen nettomenot pienevät sel-keästi Porissa ja Turussa ja hieman vähemmän Kuopiossa, kun lukuja korjataan edellä esitetyllä tavalla. Yli kymmenen prosenttiyksikköä korjattu luku on ti-laston lukua suurempi Espoossa, Oulussa ja Jyväsky-lässä. Seuraavaksi suurin ero on Vantaalla.

Porissa, Tampereella ja Kuopiossa korjatut kustan-nukset ovat nettokustannuksia pienemmät.

Sosiaali- ja terveystoimen osuus kuntien menoista on keskimäärin kaksi kolmasosaa. Tästä suuresta pai-noarvosta johtuen tarpeen huomioivat kustannukset muuttuvat pienemmiksi monissa, vanhan ikärakenteen kunnissa.

Tämäkin koeluontoinen tarkastelu osoittaa, että Tilastokeskuksen tilastoista löytää tukea monenlaisille

De korrigerade nettoutgifterna (8) är en snävare ka-tegori än de ursprungliga nettoutgifterna (1). De korri-gerade nettoutgifterna upptar alltså inte 1) de socialut-gifter som går utöver äldreomsorgen och barndagvår-den, alltså t.ex. utkomststødet, 2) de betydande utgifter för utbildning som går utöver grundskolan, dvs. gym-nasierna, yrkesskolorna och yrkeshögskolorna, 3) ut-gifterna för kulturinrättningarna (teatrar, orkestrar, museer).

De utgifter som THL använder för kommunerna är nettokostnader, som beräknas genom att från drifts-kostnaderna (inkl. verksamhetsutgifter, avskrivningar och värdeminskning) subtrahera driftsinkomsterna (avgifter och dylikt). Utgifterna innehåller inte avgif-ter. I hälsovårdens utgifter ingår nettoutgifterna för bashälsovård (inkl. tandvården) och specialsjukvår-den. Utgifterna för äldreomsorg upptar utgifterna för anstaltsvård (åldringshem) och hemmavården, närstå-ende vården och serviceboendet för 65 år fyllda.

Dyrt är billigt – och billigt dyrt?

Tabell 4 visar kommunernas sammanlagda nettoutgif-ter per capita enligt Statistikcentralens siffror. Då talen korrigeras på ovan nämnt vis minskar Statistikcentra-lens nettoutgifter klart i Björneborg och Åbo och lite mindre i Kuopio. Över tio procent större än statistiken siffra blir talet i Esbo, Uleåborg och Jyväskylä. Följan-de i storleksordning beträffande skillnaden är Vanda.

I Björneborg, Tammerfors och Kuopio är de korri-gerade kostnaderna mindre än nettokostnaderna.

Social- och hälsovårdens andel av kommunernas utgifter är i medeltal två tredjedelar. P.g.a. denna stora betoning blir de behovsbeaktande kostnaderna mindre i många kommuner med åldrig befolkningsstruktur.

Även denna experimentbetonade analys visar att Statistikcentralens statistik kan ge stöd för många slags tolkningar. Kommunerna är olika, och deras funk-tioner är ordnade på olika sätt. Därav följer att statistikens innebörd varierar kommunvis. Om man jämför kom-muner sinsemellan genom att räkna ihop kostnaderna

Taulukko 4. Korjatut nettokustannukset suurissa kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla 2008 (koko maa = 100)

	Korjattu	Ei-korjattu	Erotus
Helsinki	109,2	105,8	3,4
Espoo	116,0	104,2	11,8
Tampere	98,9	102,8	-3,9
Vantaa	106,8	97,0	9,7
Turku	101,7	115,6	-14,0
Oulu	105,9	94,9	11,0
Lahti	100,9	94,2	6,6
Kuopio	89,7	97,0	-7,2
Jyväskylä	102,7	92,4	10,3
Pori	81,2	110,8	-29,6
Koko maa	100,0	100,0	0,0

tulkinnoille. Kunnat ovat erilaisia ja toiminnot on organisoitu eri tavoin. Tästä seuraa, että tilaston lukujen sisältö vaihtelee kunnittain. Mikäli kuntia vertaillaan laskelmalla yhteen useiden toimintojen kustannuksia asukaslukuun suhteuttaen, tulisi niissä ottaa huomioon palvelujen tarve. Kun näin tehdään, saattavat muuttua käsitykset halvasta ja tehokkaasta sekä kallista ja tehottomasta.

Tabell 4. Korrigerade nettokostnader i de stora städerna och stadsregionerna 2008 (hela landet = 100)

	Korrigerad	Okorrigerad	Skillnad
Helsingfors	109,2	105,8	3,4
Esbo	116,0	104,2	11,8
Tammerfors	98,9	102,8	-3,9
Vanda	106,8	97,0	9,7
Åbo	101,7	115,6	-14,0
Uleåborg	105,9	94,9	11,0
Lahtis	100,9	94,2	6,6
Kuopio	89,7	97,0	-7,2
Jyväskylä	102,7	92,4	10,3
Björneborg	81,2	110,8	-29,6
Hela landet	100,0	100,0	0,0

per invånare för många funktioner borde man beakta behovet av service. Om man gör så kan uppfattningarna om billig och effektiv versus dyr och ineffektiv förändras.

Lähteet: | Källor:

Helin Heikki (2009), Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2008. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2009 8

Hujanen Timo, Häkkinen Unto, Peltola Mikko, Terveysten- ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2008. Terveys- ja sosiaalitalouden yksikkö CHESS, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL 24.2.2010.

Lahtinen Yrjö – Mikkola Teija, Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2008. Suomen Kuntaliitto.

Loikkanen, Heikki A. ja Susiluoto, Ilkka (2005), Paljonko verorahoilla saa? Kuntien peruspalvelutarjonnan kustannustehokkuuden erot ja niitä selittävät tekijät vuosina 1994–2002. Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu nro.50, Vammala.

Loikkanen, Heikki A. ja Susiluoto, Ilkka, Tutkimus peruspalvelusektorien menojen eroista vuosina 1994–2006. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2009 5

Luoma Kalevi – Moisio Antti, Kuntakoko, kuntien menot ja palvelutuotannon tehokkuuserot. Vatt-muistioita 69. Helsinki 2005

Musiikin tarjonta Helsingissä 2004–2010

Musiktbudet i Helsingfors 2004–2010

Vesa Keskinen & Mika Nieminen

Veikko Kunnas pohtii Helsingin Hengessä (2/2010) kulttuurin asemaa kaupungissa. Hän kirjoittaa: ”Helsinki on kulttuurissa koko maan veturi. Tämä on totta tilastojen valossa, mutta ennen kaikkea sen huomaa kaupungin kulttuuritarjonnasta – Helsingissä on mistä valita.” Musiikin tarjonnan osalta havainto pitää ”50-prosenttisesti” paikkaansa – tarjontaa on, mutta tilastot eivät siitä juurikaan kerro. Artikkelissa katsotaan, mitä kaupungissa tapahtuu keväisinä viikonloppuina sekä syksyisen kuukauden 2009 aikana.

Tilastot ottavat huonosti haltuun kulttuurin ilmiöitä. Kulttuuritilaisuuksissa ja –laitoksissa käynneistä tilastoidaan musiikin osalta edelleenkin vain sinfoniaorkestereiden konsertit (esim. Helsingin kaupungin tietokeskus 2009, 181). Ihmettelin tätä aikoinaan niin, että selvitin lehdistöseurannalla, mitä kevään 2004 yhden viikonlopun aikana Helsingissä tapahtui musiikin saralla. Sen jälkeen samanlainen selvitys on tehty 2006, 2007, 2008 ja 2010.

Viiden vuoden perusteella tulee todistetuksi, että Helsingissä on keväisen viikonlopun aikana yli 120 tilaisuutta kuulla ja nähdä musiikkia konserteissa, keikoilla, live-/dj-vetoisilla klubeilla, kirkoissa tai kadun-

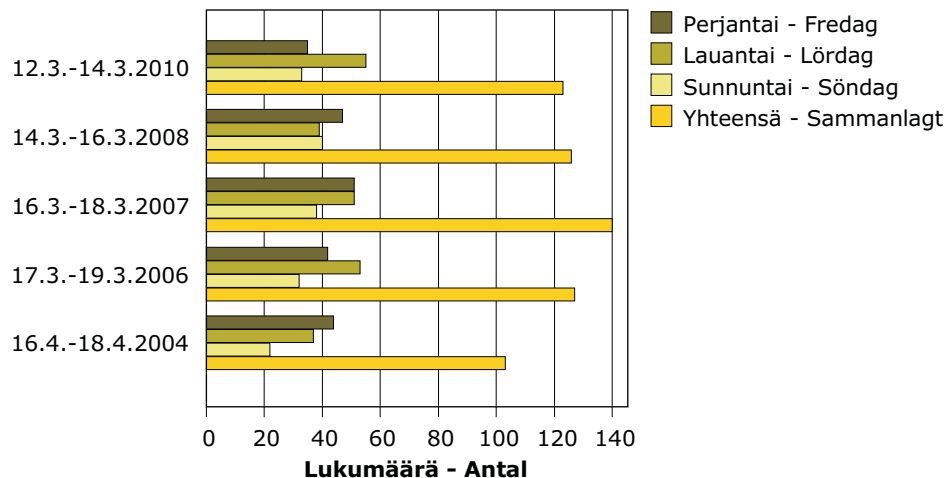
I Helsingfors stads personaltidning Helsingin Henki begrundar Veikko Kunnas kulturens ställning i staden. Han skriver att Helsingfors inom kulturen är en motor för hela landet, och att statistiken bekräftar detta, men att man framför allt märker det på det stora kulturutbudet i staden. För musiktbudets del stämmer detta till hälften: det finns utbud, men det syns inte just i statistiken. Artikelnen synar vad som hänt i staden under veckoslut på vårarna och under en månad hösten 2009.

Statistiken har dålig uppsikt på olika kulturfenomen. Statistiken över konsertbesök gäller fortfarande bara symfoniorkestrarnas konserter (Helsingin kaupungin tietokeskus – Helsingfors stads faktacentral 2009, 181). För att uppväga denna brist inledde Faktacentralen i tiden en pressöversikt över vad som händer inom musiken under ett veckoslut i Helsingfors. Och visst hände det ett och annat. Efter det har liknande utredningar gjorts 2006, 2007, 2008 och 2010.

Med ett flerårigt perspektiv kan man konstatera att ett vårveckoslut i Helsingfors ger över 120 möjligheter att höra och se levande musik vid konserter eller gigs, i live-DJ-klubbar, kyrkor eller gathörn. Översikten våren 2010 får bli den sista av sitt slag. I fortsättningen

Viikonlopun musiikin tarjonta Helsingissä keväällä 2004–2010

Musiktbudet under ett vårveckoslut i Helsingfors 2004–2010

kulmassa katusoittajan esittämänä. Kevään 2010 seuranta saa jäädä lajissaan viimeiseksi. Jatkossa aihetta voisi tutkia syksyn osalta. Mika Niemisen avaus tähän on sivulla 45.

Seuraavassa on lyhyt kuvaus kunkin tutkimuskevään pääkaupungin musiikkitarjonasta.

Kevät 2004 ja 2006

Huhtikuun puolivälissä 2004 Helsingissä järjestettiin 104 musiikkitapahtumaa. Keväällä 2006 tapahtumia oli viidenneksen enemmän eli 127. Tarjontaa lisäsivät kaksi viikonloppuun sijoittunutta festivaalia; ”Kirkko soikoon” ja venäläistä rockia esittelevä ”Tusovkarock 2006” -festivaali. Maailmantähdistä Helsingissä esiintyi perjantaina ruotsalainen Cardigans loppuunmyydyltä Tavastialla.

Kevät 2007

Maaliskuun viikonlopun 16.3.–18.3.2007 ajalta pääkaupungista kirjattiin 136 musiikkitapahtumaa. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna tapahtumien määrää lisäsivät ”Kirkko soikoon”-festivaalin lisäksi

kunde följningen göras på hösten. Mika Nieminens öppning åt det hållet finns på sida 45.

Här följer en kort översikt över musiktbudet under vart och ett av de granskade vårveckosluten.

Vårarna 2004 och 2006

I medlet av april 2004 ordnades 104 musikevenemang under ett veckoslut i Helsingfors. Våren 2006 var de en femtedel flera, dvs. 127. Utbudet utökades då av två festivaler som råkare infalla just då, dvs. Kirkko Soikoon – Klang i kyrkan samt Tusovkarock 2006 med rysk rockmusik. Av världsstjärnorna uppträdde på fredagen svenska Cardigans på ett slutsålt Tavastia.

Våren 2007

Under veckoslutet 16–18 mars 2007 noterades 136 musikevenemang i huvudstaden. Jämfört med läget ett år tidigare utökades evenemangen genom festivalen Loistefestari och de många tävlingarna runtom i staden i anknytning till rockbandsmönstringen Ääni ja vimma. Vid Loistefestari, som likaså är en mönstring för

”Loiste”- festivaali sekä ”Ääni ja vimman” monet kilpailut ympäri kaupunkia. Loistefestarissa esiintyi lähes 90 ryhmää Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla pidetyissä katselmuksissa.

Erilaisia klubeja oli nyt aiempaa enemmän. Yhtään maailmanluokan tähteä tähän viikonloppuun ei osunut. Lokakuussa 2007 Helsingin Sanomat (Huusko 2007) teki raportin Helsingin elävän musiikin tarjonnasta otsikolla ”Elävää musiikkia tarjolla enemmän kuin aikoihin”. Testattavana oli 13 musiikkiklubia. Kun ottaa huomioon ravintolat ja baarit, joissa on tarjolla elävää musiikkia, voidaan väittää, että Helsingissä ei ole koskaan ollut niin paljon elävää musiikkia kuin silloin.

Kevät 2008

Keväällä 2008 Helsingissä oli saman verran musiikkitapahtumia kuin vuonna 2007. Festivaaleista tutkituun viikonloppuun osuivat ”Kirkko soikoon”, ”Curium -Metal Festival” Gloriassa (viisi bändiä) sekä Ourvision-kilpailujen Afro- ja Amerikka-esikarsinnat. Uutena musiikinesittämipaikkana oli Rautatientorin Jääpuisto. Nimekkäimmät viikonlopun esiintyjät olivat hollantilainen Nits Tavastialla ja Rihanna Hartwall-areenalla. Nostalgiset nimet Topmos ja The Scaffolds tanssittivat Wanhan kellarissa. Hieman erikoisimmista musiikkitapahtumista mainittakoon lauantain metallimusiikkimessu Munkkiniemen kirkossa ja saman illan Päämajan soittokunnan marssimusiikkikonsertti Astoria-salissa.

Kevät 2010

Kevään 2010 musiikkitapahtumien määrä päättyi jälleen noin 120:een. Tähänkin tutkimusviikonlippuun ajoittui ”Kirkko soikoon”-festivaali. Uutena tuttavuutena oli ”Wanna be a Rockstar” laulukilpailun viides osakilpailu On the Rocks’sissa. Viikonloppu tarjosin paljon kokeilevaa musiikki; Faust- Metal Oopera (Nosturi) sekä Kamarikuoro Utopia ja Kevin Smithin suuri kiertävä akustiikkatesti ympäri kaupunkia. Jää-

unga artistit, uppträdde nästan 90 grupper vid evenemang i Helsingfors, Esbo och Vanda.

Det fanns mera av olika slags klubbar än tidigare. Ingen världsstjärna råkade besöka staden just då.

I oktober 2007 gjorde rikstidningen Helsingin Sanomat en rapport om utbudet av levande musik i Helsingfors under rubriken Elävää musiikkia tarjolla enemmän kuin aikoihin (mera live musik till buds nu än på länge). 13 musikklubbar testades. Då vi beaktar restauranger och barer med levande musik kan vi påstå att det aldrig funnits så mycket livemusik till buds i Helsingfors som då.

Våren 2008

Vårveckoslutet 2008 var musikutbudet lika stort som år 2007. Kirkko soikoon inföll igen denna helg, samt Curium -Metal Festival med fem grupper på Gloria, samt uttagningarna till tävlingen Ourvision för afro- och amerikansk musik. Ett nytt ställe att uppträda på var Isparken vid Järnvägstorget. De namnkunnigaste artisterna denna helg var holländska Nits på Tavastia och Rihanna på Hartwall Arena. De nostalgiska namnen Topmost och The Scaffolds underhöll på Wanhas källare. Bland de lite speciellare musikevenemangen kan nämnas lördagens metallmusikmässa i Munksnäs kyrka och samma kväll Högkvarterets musikkårs marschmusikonsert på Astoria.

Våren 2010

År 2010 blev antalet musikevenemang under veckoslutet igen ca. 120. Även då råkade Kirkko soikoon infalla. En ny bekantskap var den femte deltävlingen i sångtävlingen Wanna be a Rockstar på klubben On the Rocks. Veckoslutet bjöd på en hel del experimentell musik: Faust- Metal Oopera (Nosturi) samt Kamarikuoro med Utopia ja Kevin Smithin, en stor ambulandande akustikföreställning runtom i stan. I Ishallen uppträdde amerikanska alternativrockbandet ”30 Seconds to Mars” med Carpark North (Danmark) och

Kännykkäkuvia keikoilta: Stam1na, Von Herzen Brothers, Sounds, PMMP.
Mobilfoton från gigs: Stam1na, Von Herzen Brothers, Sounds, PMMP.

Kuvat: | Foto: Matias Kukkonen.

hallissa esiintyi amerikkalainen vaihtoehtorock-bändi ”30 Seconds to Mars” lämmittelijöinä Carpark North (Tanska) ja punkrock-perkussio-bändi Street Drum Corps (USA). Tavastialla meno oli hillitympää, sillä siellä esiintyi pitkän linjan indierock-yhtye Tinderticks Englannista. Viimeisimpään laskentaan tarttui myös katusoittajat Aleksilla, Hakaniemessä sekä Kon-
tulassa.

Populaarimusiikki jyrää

Valtaosa viikonlopun musiikkitarjonnasta on populaarimusiikkia. Perjantain musiikin tarjonnasta popin, rockin jne. osuus on 71 %, lauantain 51 % ja sunnuntain 66 %. Klassista musiikkia voi kuulla lauantaina ja sunnuntaina. Kirkoissa soi sunnuntaisin.

Sunnuntain musiikkiesitysten esittämipaikkana kirkko 2004–2010, Helsinki

	Musiikkiesityksiä yhteensä		
		Niistä kirkoissa	%
18.4.2004	22	8	36
19.3.2006	32	13	41
18.3.2007	38	23	61
16.3.2008	40	26	65
14.3.2010	32	17	53

punkrock-percussionbandet Street Drum Corps (USA) som uppvärmare. På Tavastia gick det lugnare till: där uppträdde den erfarna indierockensemblen Tinderticks från England. Den sista inventeringen fångade också gatumusikanterna på Alexen, Hagnäs torg och i Gårdsbacka.

Populärmusiken dominerar

Merparten av musikevenemangen under veckoslutet är populärmusik. Under fredagen står pop, rock osv. för 71 % av evenemangen, på lördagen för 51 % och söndagen 66 %. Klassisk musik kan man lyssna till på lördag och söndag. I kyrkorna spelas de på söndagarna.

Musikframföranden i kyrkor och annanstans på söndagen 2004–2010, Helsingfors

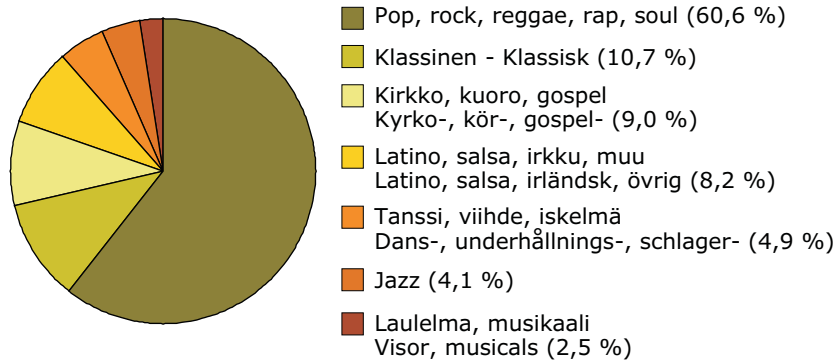
	Musikframföranden sammanlagt		
		Varav i kyrkor	%
18.4.2004	22	8	36
19.3.2006	32	13	41
18.3.2007	38	23	61
16.3.2008	40	26	65
14.3.2010	32	17	53

Kirkko Soikoon 2009.
Helsingin Barokkiorkesteri esittää Händelin Messias-oratorion Vanhassakirkossa.
Orkesteria johtaa Aapo Häkkinen.
Kuva: Sirpa Päivinen.

Kirkko Soikoon – Klang i kyrkan 2009.
Helsingfors Barockorkester framför Händels Messias-oratorium i Gamla Kyrkan.
Orkestern leds av Aapo Häkkinen.
Foto: Sirpa Päivinen.

Viikonlopun musiikin tarjonta musiikkityylin mukaan keväällä 2010
Musikutbudet under ett veckoslut enligt genre våren 2010

Ensimmäinen kevään musiikin seuranta koski viikonloppua 16.4.-18.4. 2004. Sen tulokset esiteltiin Arts & Culture in Helsinki-julkaisussa 2004 (Keskinen 2004). Vastaavat seurannat tein 17.3.-19.3.2006, 16.3.-18.3.2007 ja Euroviisujen aikaan toukokuussa 2007 kaksi kertaa (viikkoa ennen kilpailuja ja Euroviisu-viikonloppuna). Kooste keväiden 2004-2007 musiikkitarjonnasta on luettavissa kirjasta "Täydet pisteet - Twelve Points" (Keskinen 2008). Euroviisujen jälkeen aiheeseen on palattu vielä kaksi kertaa eli 14.3.-16.3.2008 ja 12.3.-14.3.2010.

Kaikki seurannat on tehty pääosin sanomalehtien (HS, Hufvudstadsbladet) ja niiden viikonloppuliitteiden, paikallis- ja ilmaisjakelulehtien "minne mennä" - palstojen sekä Kirkko ja kaupunki-lehden menovihjeistä.

Helsingin kaupungilla on parhaillaan meneillään tilasto- ja tutkimustoiminnan kehittämisohjelmat vuosille 2011-2015. Toivottavasti musiikin tilastointiin saadaan tässä yhteydessä kehitettyä jotakin uutta. Olisiko mahdollista saada esim. Helsingin Sanomien verkkosivujen Menokone-hakumoottori pysyväksi tilastotuotannon kohteeksi?

Den första översikten över musikutbudet under ett veckoslut gjordes 16.4.-18.4. 2004. Rönen lades fram i verket Arts & Culture in Helsinki (Keskinen 2004). Motsvarande översikter gjordes 17.3.-19.3.2006, 16.3.-18.3.2007 samt två gånger i maj 2007, nämligen en vecka före Eurovisionschlagerfestivalen hölls i Helsingfors och under själva festivalveckoslutet. En resumé över musikutbudet 2004-2007 finns i boken Täydet pisteet - Twelve Points (Keskinen 2008). Efter Schlagerfestivalen i Helsingfors har två översikter gjorts, 14.3.-16.3.2008 och 12.3.-14.3.2010.

Alla översikter har gjorts i huvudsak utgående från annonser, puffar och tips i tidningarna Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet med veckoslutsbilagor, de lokala stadsdels- och gratistidningarna samt den kyrkliga Kirkko ja kaupunki (kyrkan och staden).

Helsingfors stad arbetar som bäst på sitt utvecklingsprogram för statistik- och forskningsverksamheten åren 2011-2015. Förhoppningsvis blir det något nytt för statistikföringen av musikutbudet. Det är eventuellt tänkbart att det också blir regelbunden statistik över Helsingin Sanomats sökmotor Menokone.

Helsingin elävän musiikin tarjonta lokakuussa 2009

Kuinka paljon pääkaupunkiseudulla ja varsinkin Helsingissä tapahtuu elävän musiikin rintamalla syksyisen kuukauden aikana? Millaisiin esiintymispaikkoihin musiikkiesitykset jakautuvat ja millaista musiikkitarjontaa on saatavilla? Näihin kysymyksiin saatiin varsin kattavat vastaukset seuraamalla Helsingin Sanomien verkkosivujen Menokone-tapahtumahakumootoria pääkaupunkiseudun elävän musiikin tapahtumien osalta lokakuun 2009 ajan.

Menokone®

Menokone on ilmainen, Helsingin Sanomien verkkosivujen ylläpitämä palvelu, jossa ilmoitetaan kattavasti pääkaupunkiseudun ja sen lähikuntien kulttuuritapahtumia. Menokoneessa voi hakea tapahtumia tapahtuma-ajan, tapahtumalajin ja paikkakunnan mukaan. Tapahtumailmoituksissa on esiintyjä, esiintymispaikka ja ajankohta.

Lokakuun 2009 Menokone-seurantaan otettiin mukaan kaikki musiikkitapahtumat lukuun ottamatta oopperaesityksiä. Seuranta tehtiin seuraavien palvelun ilmoittamien tapahtumalajien osalta: musiikki, jazz, rock, lastentapahtumat ja tanssit.

Kuukauden kestäneen seurannan perusteella voidaan todeta, että palvelun hyvänä puolena on se, että sillä voi hakea monien eri kulttuurilajien tapahtumia aina elokuvista musiikkiin ja urheiluun melko tarkkojen hakukriteereiden mukaisesti. Palvelun heikkoutena voidaan puolestaan pitää sitä, että sillä ei voi hakea jo toteutuneita tapahtumia. Pätevää musiikkitapahtumien tilastointia varten Menokonetta täytyi seurata päivittäin ja tämä osoittautui kuukauden mittaisessa seurannassa varsin työlääksi.

Pääkaupunkiseudulla oli lokakuussa 2009 yhteensä 1 481 yksittäisen artistin musiikkiesitystä. Ei liene yllättävää, että valtaosa musiikkitarjonnasta keskittyi Helsinkiin, jossa oli 1 322 esitystä. Espoossa järjestettiin 95 ja Vantaalla 58 musiikkiesitystä. Kauniaisista kirjattiin kuukauden aikana vain kuusi esitystä.

Live musik i Helsingfors i oktober 2009

Hur är det på hösten då? Hur mycket levande musik serveras under ett veckoslut i Helsingfors? På vilka slags ställen framförs det musik och av vilka slag? Dessa frågor fick ganska heltäckande svar genom att gå in på dagstidningen Helsingin Sanomats webbsidor, där sökmaskinen Menokone innehåller det mesta om vad som händer inom levande musik i huvudstaden med omnejd. Vi inventerade utbudet i oktober 2009.

Menokone är en gratistjänst på Helsingin Sanomats webbsajt. Den nyttjas av de flesta som ordnar musik- och kulturevenemang i Helsingfors med omnejd. På Menokone kan man söka utgående från tidpunkt, genre och ort. Tipsen om evenemangen innehåller uppgifter om artist, ställe och tidpunkt.

Översikten av tipsen i Menokone i oktober 2009 gällde samtliga musikevenemang utom operaföreställningar. Den gjordes alltså för följande av Menokones genrer: musik, jazz, rock, tillställningar för barn samt danser.

På grundval av våra erfarenheter av Menokone under en månads tid kan konstateras att webbtjänstens fördel ur vår synvinkel var att man kan söka evenemang inom många olika kulturgerner allt från film till musik och sport enligt ganska noggranna sökkriterier. Nackdelen var att man inte kunde söka evenemang som redan varit. Därför var vi tvungna att gå in på Menokone varje dag, vilket blev ganska arbetsamt eftersom vi ville få översikten att täcka en hel månad.

I oktober 2009 hölls musikframföranden av sammanlagt 1 481 enskilda artister i Huvudstadsregionen. Det är knappast överraskande att största delen av utbudet skedde i Helsingfors, med 1 322 framföranden. I Esbo hölls 95 och i Vanda 58 musikframföranden. För Grankullas del bokfördes bara sex framföranden denna månad.

Paljon klubbeja, kirkkojen panos musiikille myös merkittävä

Helsingissä on valtavasti elävän musiikin esiintymispaikkoja, joka omalta osaltaan selittää kaupungin suuria musiikkitapahtuma- ja esityslukuja. Mutta millaisissa paikoissa tapahtuu ja kuinka paljon? Menokone-seurannan avulla laadittiin seuraava taulukko, jossa lokakuun 2009 musiikkiesitykset on luokiteltu esiintymispaikkaryhmien mukaan:

Helsingin musiikkitarjonta esiintymispaikkaryhmien mukaan lokakuussa 2009

Musikutbudet i Helsingfors enligt typ av lokal

Esiintymispaikkaryhmä Typ av lokal	Esiintymispaikkojen lkm. Antal lokaler	Esitysten lkm. Antal framträdanden	% kaikesta lokakuun tarjonnasta % av hela utbudet i oktober
Klubbit/ravintolat - Klubb/restaurant	127	973	73,6
Konserttitalot - Konserthus	10	90	6,8
Kirkot - Kyrka	31	89	6,7
Oppilaitokset - Läroinrättning	6	55	4,2
Kulttuurikeskukset - Kulturcenter	7	30	2,3
Nuorisotalot - Ungdomslokal	6	14	1,1
Galleriat - Galleri	4	12	0,9
Kirjastot - Bibliotek	5	8	0,6
Muut - Övrig	26	51	3,9
Yhteensä - Samtliga	222	1 322	100

Kuten oli oletettua, erilaiset musiikkiklubbit ja ravintolat työllistivät artisteja merkittävästi eniten. Eniten esiintymisiä oli esimerkiksi Club Liberten, Tavastian, Semifinaalin ja On the Rocks in kaltaisissa, pääosin pop- ja rockmusiikkiin profiloituneissa paikoissa, joissa järjestetään tapahtumia useana päivänä viikossa. Musiikkitapahtumia järjestettiin lokakuun 2009 aikana yhteensä 127 klubissa/ravintolassa, mikä kertoo omaa kieltään Helsingin runsaasta musiikkitarjonnasta.

Legendaarinen Tavastia

Varsin yllättävää on se, että kirkkoissa järjestettiin musiikkitilaisuuksia runsaasti ja lähes saman verran kuin konserttitaloissa (vrt. Keskinen 2008, 102). Tätä selittävä tekijänä voidaan pitää sitä, että kirkkojen lukumäärä (31) oli paljon suurempi kuin konserttitalojen

Många klubbar, men även kyrkans utbud betydande

Det finns massor av ställen för framförande av livemusik i Helsingfors, vilket säkert är en bidragande orsak till det stora utbudet. Hur mycket händer då på olika slags ställen? Med hjälp av Menokone uppgjordes följande tabell, som grupperar musikframförandena i oktober 2009 enligt vilket slag av lokal eller ställe de ägde rum.

Som väntat är det olika slags musikklubbar och restauranger som ger mest arbete åt artister. Mest framträdanden skedde i närmast pop- och rockinriktade klubbar såsom Club Liberté, Tavastia, Semifinaali och On the Rocks. De kan ha program flera dagar i veckan. I oktober ordnades musikevenemang i sammanlagt 127 klubbar eller restauranger, vilket säger någonting om hur stort musikutbudet verkligen är i Helsingfors.

Det legendariska Tavastia

Ganska förvånande är att det ordnades många musikevenemang i kyrkor – nästan lika mycket som i konsertthusen (jfr. Keskinen 2008, 102). En förklarande faktor torde vara att det finns betydligt flera kyrkor (31) än konsertthus (10). Klart flera evenemang än de övriga kyrkorna hyste Tempelplatsens kyrka och Stor-

(10). Selvästi muita kirkkoja enemmän musiikkitalaisuuksia järjestivät Tempeliahaukion kirkko ja Tuomiokirkko. Konserttitalojen kolmen kärjen muodostivat Savoy-teatteri, Malmitalo ja Finlandia-talo, joskin esiintymiset jakautuivat konserttitalojen kesken tasanemmin kuin kirkkojen tapauksessa.

Oppilaitosten musiikkiesitykset, joihin laskettiin mukaan myös oppilaskonsertit, painoutuivat Sibelius-Akatemiaan ja Konservatorioon muiden oppilaitosten esitysten ollessa lähinnä yksittäistapauksia. Pitskun kulttuurikirkossa ja Aino Acktén huvilassa järjestettiin eniten musiikkiesityksiä tarkasteltaessa kulttuurikeskuksien esitysmääriä.

Edellä mainittujen, esitysten lukumäärien perusteella suurimpien esiintymispaikkaryhmien lisäksi musiikkiesityksiä järjestettiin myös nuorisotaloissa, gallerioissa ja kirjastoissa. Ryhmään ”Muut” kerättiin esiintymispaikkoja, jotka poikkesivat merkittävästi taulukon muista esiintymispaikkaryhmistä eivätkä esiintyneet ilmoituksissa useasti. Tähän ryhmään kuuluvat esimerkiksi levykaupat, jäähallit ja palvelukeskukset.

Paljon poppia, reilusti rokkia ja kosolti konemusaa

Lokakuun 2009 musiikkitarjonta oli kirjava musiikkityylien suhteen. Vaikka monenlaista musiikkia oli saatavilla, valtaosa tarjonnasta keskittyi populaarimusiikkiin, johon voidaan määritellä kuuluvaksi ainakin pop-, rock-, blues-, elektroninen-, reggae-, rap-, tans-

Kuva: | Foto: Vesa Keskinen.

kyrkan. Mellan konserthusen fördelade sig evenemangen jämnare; topptrion var Savoy-teatern, Malmgården och Finlandia-huset.

Musikevenemangen vid läroinrättningar skedde mest vid Sibelius-Akademien och Helsingfors Konservatorium, med enstaka evenemang vid övriga läroinrättningar. I kulturkyrkan Pitsku och i Aino Acktés Villa ordnades största delen av kulturcentrens musik.

Förutom i dessa lokaltyper, som haft största antalen framföranden, ordnades musikevenemang även på ungdomsgårdar, i gallerier och bibliotek. I gruppen ”övriga” samlades lokaler som i märkbar grad avvek från de övriga typerna i tabellen och inte förekom ofta i

annonserna. Denna kategori omfattade till exempel skivbutiker, ishallar och servicecentraler.

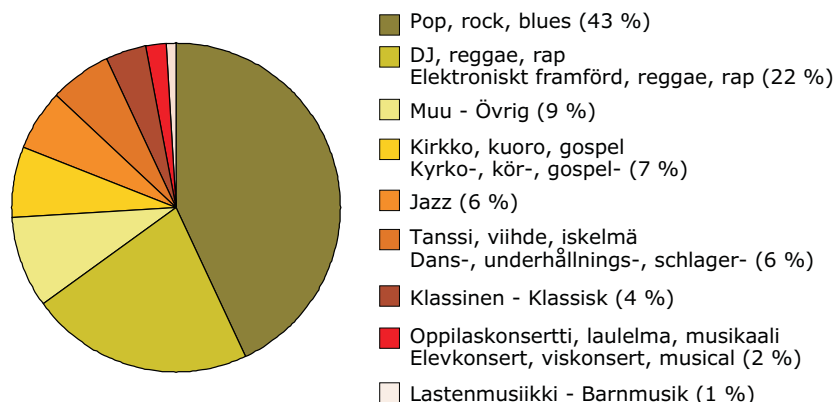
Präktigt med pop, rundlig med rock, massor av maskinmusik

Till musikstilen var musikutbudet i oktober 2009 mycket brokigt. Dock handlade nästan tre fjärdedelar (72 %) av musiken om populärmusik, inom vilken man kan anse att pop, rock, blues, reggae, rap och elektroniskt framförd samt dans-, underhållnings- och barnmusik hör. Ett sammandrag av utbudet enligt musikstil finns i diagrammet.

Den största enskilda musikgrenen var pop-, rock- och bluesmusik, var andel av hela kakan var 43 %. Av framträdandena i dessa genrer hölls 90 % på klubbar och restauranger. Av de artister som den stora publiken kände till var acapellaensemblem Fork flitigast, med

Helsingin musiikkitarjonta musiikkityylin mukaan lokakuussa 2009

Musiktbudet i Helsingfors enligt musikgenre i oktober 2009

si-, viihde-, iskelmä- ja lastenmusiikki. Näiden osuus kaikesta lokakuun musiikkitarjonnasta oli 72 %. Yhteenveto tarjonnasta musiikkityyleittäin ohessa:

Merkittävin yksittäinen musiikkityyliryhmä oli pop-, rock- ja blues-musiikki, jonka osuus kokonaisuutena oli 43 %. Genrejen esityksistä yli 90 % järjestettiin klubeissa tai ravintoloissa. Suuren yleisön tuntemista artisteista eniten keikkaili A cappella -yhtye Fork, joka esiintyi Helsingissä neljä kertaa kuukauden aikana. Laulukilpailu Idolsista pinnalle noussut Anna Puu ja kitaravirtuoosi Petteri Sariola esiintyivät kumpikin kolme kertaa.

Elektronisen-, reggae- ja rap-musiikkityyliryhmän osuus (22 %) oli myös suuri. DJ-kulttuuri näyttäisi olevan Helsingin musiikkielämässä varsin merkittävässä roolissa päätellen ympäri kaupunkia liimattujen keikkajulisteiden määräästä. Tämä oletamus vahvistui Menokone-seurannassa, jonka mukaan DJ:t tekivät kuukauden aikana paljon keikkoja Helsingin yökerhoissa. Myös reggae- ja rap-musiikkikeikkoja järjestettiin lokakuun aikana varsin runsaasti.

Kirkko-, jazz- sekä tanssi- ja iskelmämusiikkitarjontaa oli saatavilla lokakuussa lähestulkoon tasapäisesti (6–7 %). Sekä jazz- että tanssi- ja iskelmätaapahtumia järjestettiin pääasiassa klubeissa ja ravintoloissa, mutta jonkin verran myös konserttitaloissa ja kulttuuri-

fyra framträdanden i Helsingfors under samma månad. Anna Puu, som kommit fram via sångtävlingen Idols, och gitarrvirtuoson Petteri Sariola uppträdde tre gånger var.

Elektroniskt framförd, samt reggae och rap utgjorde också en stor grupp (22 %). DJ-kulturen ser ut att spela en ganska stor roll i Helsingfors musikliv, att döma av antalet affischer man ser upplimade på stan. Det intrycket bekräftades av Menokone-översikten, enligt vilken discjockeys gjorde många gigs under en månad på nattklubbarna i Helsingfors. Även reggae- och rapkvällar var det gott om i Helsingfors i oktober 2009.

Utbudet av kyrkomusik var ungefär jämnstarkt med dansmusiken och underhållningsmusiken (6–7 %). Både jazz och dans- och underhållningsmusik framfördes i huvudsak på klubbar och restauranger, men även i någon mån i konserthus och kulturcentra. Storyville, som titulerar sig en av Europas bästa jazzklubbar, var den klubb som hade mest arbete för jazzmusikanter. Inom dans-, underhållnings- och schlagermusik hade Maria Lund flest gigs, med rentav 11 uppträdanden på Grand Casino i oktober 2009.

De klassiska konserterna, som stod för 4 procent av musiktbudet i oktober 2009 (opera inte medräknad), hölls i konserthus eller i läroinrättningar, klubbar/res-

Anna Puu Haitille kans! -konsertissa Tavastialla 23.2.2010. | Anna Puu uppträder för Haiti på Tavastia den 23.2.2010.
Kuva: | Foto: Eino Nurmisto.

keskuksissa. Merkittävästi eniten jazz-muusikoita työllistänyt yksittäinen klubi oli yhdeksi Euroopan parhaimmista jazzklubeista itseään tituleeraava Storyville. Eniten keikkaillut tanssi-, viihde- ja iskelmägenrejen edustaja oli Maria Lund, joka esiintyi Grand Casinolla peräti 11 kertaa lokakuun aikana.

Klassisen musiikin konsertteja, joiden osuus lokakuun musiikkitarjonnasta oli 4 %, järjestettiin konserttitalojen lisäksi oppilaitoksissa, klubeissa/ravintoloissa sekä jonkin verran myös kulttuurikeskuksissa. Merkittävimmät yksittäiset esiintymispaikat olivat Finlandia-talo ja Sibelius-Akatemia. Helsingin kaupunginorkesteri esiintyi lokakuun aikana yhteensä viisi kertaa. Oppilaskonsertit saattoivat usein olla klassisen musiikin konsertteja, mutta ne sijoitettiin tässä seurannassa

tauranger och – i någon mån – vid kulturcentra. De viktigaste enskilda lokalerna vara Finlandia-huset och Sibelius-Akademien. Helsingfors stadsorkester uppträdde sammanlagt fem gånger under oktober. Elevkonserterna, som ofta var klassiska konserter, grupperades alla i en och samma grupp tillsammans med viskonserter och musicals. Dessa musikgenrer bidrog med 2 procent till totalutbudet.

Förhållandevis lite barnkonserter hölls det i oktober 2009, bara en procent av utbudet. Största delen hölls i konserthusen, men barnen fick musikupplevelser också på t.ex. Tavastia och i biblioteken. De kanske kändaste barnunderhållarna denna månad var grupperna Paukkumaissi och Pellekaija Pum.

erikseen, laulelmien ja musikaalien yhteyteen. Näiden musiikkityylien osuus oli 2 % kokonaistarjonnasta.

Lastenmusiikkiesityksiä oli lokakuun 2009 aikana suhteellisen vähän (1 %). Suurin osa niistä pidettiin konserttitaloissa, mutta lapset pääsivät kokemaan musiikkielämyksiä myös esimerkiksi Tavastia-klubilla ja kirjastoissa. Ehkä tunnetuimmat pikkuväen viihdyttäjät lokakuun aikana olivat Paukkumaissi- ja Pellekaija Pum- yhtyeet.

”Muu”-lokeroon sijoitettiin kaikkien niiden artistien esitykset, joita ei pystytty yhdistämään edellä mainittuihin musiikkityyleihin tai esitysten musiikkityylit olivat enemmän tai vähemmän yksittäistapauksia. Esimerkkeinä näistä mainittakoon vaikkapa suomalaiset ja ulkomaiset kansanmusiikkiesitykset.

Lähteet/viitteet: | Källor/referenser:

Helsingin kaupungin tietokeskus (2009). Tilastollinen vuosikirja 2009.

Huusko Jukka (2007). ”Elävää musiikkia tarjolla enemmän kuin aikoihin” HS-vertailu Tavastia vei voiton keikkaklubivertailussa. Helsingin Sanomat 27.10.2007.

Keskinen Vesa (2004). Musical events in Helsinki during a spring weekend in 2004 (pages 34-36). Arts & Culture in Helsinki. City of Helsinki. Urban Facts. Statistics 2004:15.

Keskinen Vesa (2008). Euroviisujen vaikutus viikonlopun musiikintarjontaan Helsingissä. Teoksessa Täydet pisteet – Twelve Points. Eurovision laulukilpailut Helsingissä 2007. Toim. Vesa Keskinen. Helsingin kaupungin tietokeskus 2008.

Kunnas Veikko (2010). Stadi 365. Kulttuurista vetovoimaa Helsingille. Helsingin Henki 02/2010.

I gruppen ”övrig” placerades alla de artistframträdanden som inte kunde förknippas med någon av ovan nämnda genrer eller som mer eller mindre utgjorde enskilda specialfall. Som exempel kan nämnas finländska och utländska folkmusikframföranden.

DJ-keikkajuliste. | Affish över DJ-gig.
Kuva: | Foto: Vesa Keskinen.

Maahanmuuttajien integroituminen Suomen omistusasunto- ja työmarkkinoille

Invandrarnas integration på den finländska ägarbostads- och arbetsmarknaden

Suvi Linnanmäki-Koskela & Ari Niska

Maahanmuuton yleistyessä ja maahanmuuttajien väestöosuuden kasvaessa maahanmuuttajien integroituminen ja taloudellinen pärjääminen uudessa kotimaassa on yhä merkittävämpi asia. Työllistymisen ohella myös asunnon omistaminen on hyvä integroitumisen mittari. Suomalaista valtaosa eli 66 prosenttia asuu omistamassaan asunnossa. Asunnon omistaminen ei kerro ainoastaan jo jonkin aikaa jatkuneesta taloudellisesta menestyksestä, useimmille se toimii myös symbolisena merkinä korkean elintason saavuttamisesta ja onnistumisesta elämässä ylipäättään. Maahanmuuttajille, jotka usein tulevat täysin toisenlaisista kulttuuriympäristöistä ja asuntojen hallintamuotoarvostuksista, oman asunnon hankinta on työllistymisen ohella vahva viesti suomalaiseseen yhteiskuntaan kiinnittymisestä.

Tässä artikkelissa tarkastellaan vuosina 1989–93 Suomeen tulleiden maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan vuoteen 2007 mennessä. Pitkittäisaineiston avulla integraatiokehitystä kuvataan seuraamalla sekä työllistymistä että omistusasunnon hankintaa samoilta maahanmuuttajilta Suomes-

I takt med att invandringen ökar och invandrarnas andel av befolkningen växer blir deras integrering och ekonomiska ställning i det nya hemlandet en allt viktigare sak. En viktig mätare härvidlag är huruvida man fått jobb, en annan huruvida man kunnat köpa bostad. I Finland bor 66 procent av befolkning i en bostad de själva äger. Att äga bostad vittnar inte endast om ekonomisk trygghet, utan för de flesta är bostadsägande också en symbol för att man nått en hög levnadsstandard och framgång i livet överhuvudtaget. Bland invandrare, som ofta kommer från mycket annorlunda kulturella miljöer än den finländska och har annorlunda värderingar beträffande bostäder, är köp av egen bostad – förutom att få jobb – en stark signal om förfäste i det finländska samhället.

Föreliggande artikel analyserar hur invandrare som kommit till Finland åren 1989–93 hade integrerats i det finländska samhället fram till år 2007. Med hjälp av ett långtidsmaterial beskrivs integrationsutvecklingen bland ett urval invandrare i form av att få jobb och köpa bostad. Analysen gäller både grupper – en analys av

sa asutun ajan jatkuessa. Tarkastelutasoina ovat sekä ryhmätaso, työllisyysasteen ja omistusasumisen yleisyyden tarkastelu kansalaisuusryhmittäin, että yksilötaso, omistusasumisen ja työllisyyden välisen yhteyden selvittäminen.

Vuosina 1989–93 maahan tulleet ovat sotien jälkeisessä Suomessa ensimmäinen suuri kohortti, josta aiempaa laajamittaisempi maahanmuuton kasvu alkoi. Maahanmuuton kasvu 1990-luvun alussa liittyi Somalian ja entisen Jugoslavian alueen kriiseihin, jotka pakottivat suuret määrät ihmisiä liikkeelle. Samoihin aikoihin entisen Neuvostoliiton etnisille suomalaisille myönnettiin paluumuuttajan asema. (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006, 11.) Lisäksi ulkomaalaisten määrää alkoi lisätä Suomessa yleistyneet suomalaisten ja ulkomaalaisten väliset avioliitot (Tilastokeskus 2006).

Kyseistä kohorttia on siis käytännössä mahdollista seurata Suomen suurista maahanmuuttajaryhmistä ajallisesti pisimpään. Tarkastelun pääpaino on omistusasumisen yleisyyden ja työllisyysasteen kehityksen kuvaamisessa. Selittäviä tekijöitä ei pyritä kattavasti analysoimaan, vaikka pitkittäisasetelma pitää jo sisälleen yhden merkittävän selittävän tekijän, maassaoloajan. Yleisen kehityksen lisäksi tarkastellaan, liudentuuko etninen hierarkia maassaoloajan pidentyessä eli tasoittuvatko erot eri kansalaisuusryhmien välillä.

Maassaoloajan vaikutus työllisyyteen jää huomiotta poikittaistarkasteluissa, joita yleisimmin esitetyt työllisyysasteet kuvaavat (esim. Tilastokeskus 2010). Tällöin etenkin maahanmuuttajien työllisyysasteista piirtyy hyvin negatiivinen kuva, sillä poikittaistarkastelut eivät erottele viime vuonna tulleista niistä, jotka ovat asuneet maassa 20 vuotta. Varsinkin pakolaistaustaisten kohdalla tämä on ongelmallista, sillä heidän resurssivajeensa suhteessa valtaväestöön on maahan tullessa keskimääräisesti muita maahanmuuttajaryhmiä suurempi, jolloin samalle tasolle pääseminen esimerkiksi kielitaidon ja koulutuksen suhteen vie enemmän aikaa. (Esim. Forsander 2007, Hämäläinen ym. 2005). Sama huomio koskee myös maahanmuuttajien asunnon omistamisen tarkastelua

sysselsättningsgrad och bostadsägande enligt nationalitet, och individnivån – sambandet mellan ägarboende och sysselsättning.

De invandrare som kom till Finland 1989-93 är den första kohorten av en invandring som kommit att bli större än någonsin i Finland efter kriget. Den ökade invandringen i början 1990-talet hängde samman med kriserna i Somalia och f.d. Jugoslavien, kriser som tvang stora mängder folk lämna sina hemland. Ungefär samtidigt beviljades återflyttarstatus för etniska finnar i f.d. Sovjetunionen (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006, 11). Även växande antal äktenskap mellan finländare och utlänningar bidrog till att öka antalet utlänningar i Finland (Statistikcentralen 2006).

Bland de stora invandrargrupperna i Finland är det alltså denna kohort som man kan studera i längsta tidsperspektivet. Analysens huvudfokus ligger på bostadsägande och sysselsättningsgrad. Strävan är inte att ingående analysera de förklarande variablerna, trots att långtidsperspektivet i sig ju innehåller en förklarande variabel, nämligen hur länge man bott i Finland. Förutom den allmänna utvecklingen analyseras huruvida den etniska hierarkin mjukas upp, dvs. om skillnaderna olika nationaliteter emellan utjämnas.

I vilken mån vistelsetiden i landet inverkar på vederbörandes deltagande i arbetslivet blir obeaktat i de tvärsnittsanalyser av typ sysselsättningsgrad som vanligen framförs (t.ex. Statistikcentralen 2010). Därvid framstår en ofördelaktig bild av sysselsättningsgraderna bland invandrare, eftersom tvärsnittssiffrorna inte särskiljer mellan dem som anlänt nyligen (och haft kort tid på sig att få jobb) och dem som redan bott t.ex. 20 år i landet. Detta är problematiskt i synnerhet beträffande flyktingarna, som i regel har ett ännu större resursunderskott än andra invandrare jämfört med finländarna, och därför kan behöva mera tid på sig att t.ex. lära sig språket och skaffa utbildning (t.ex. Forsander 2007, Hämäläinen et al. 2005).

Maahanmuuttajien työllisyydestä

Tilastot ja tutkimukset maahanmuuttajien työmarkkinaosallisuudesta ovat osoittaneet, että ulkomaalaisen ei ole ollut helppo integroitua suomalaisille työmarkkinoille. Maahanmuuttajien työttömyysaste on valtaväestöön verrattuna korkea ja työllisyysaste matala (Työministeriö 2006; Forsander 2002; Joronen 2005; Hämäläinen ym. 2005). Tätä on selitetty sekä työmarkkinoiden lohkoutumista kuvaavilla teorioilla että pääomateorioilla (esim. Nätti 1988, Chiswick 1978, sit. Chiswick & Miller 2007). Lohkoutumisteorioiden mukaan maahanmuuttajat ajautuvat usein työmarkkinoiden sekundaariloille, työtehtäviin joissa on alhaisemmat palkat ja pätkittäiset työsuhteet. Työllisyyden näkökulmasta työttömyysriski on siis suurempi näillä aloilla. (Nätti 1988, 17–19.)

Toisaalta kantaväestön tapaan myös maahanmuuttajat ovat jakautuneet keskenään hierarkkisesti työmarkkinoilla. Parhaiten suomalaisilla työmarkkinoilla ovat pärjänneet karkeasti jaotellen ne maahanmuuttajat, jotka kulttuurisesti, kielellisesti, koulutuksellisesti sekä ihonväriinsä puolesta ovat lähimpänä paikallista väestöä, kuten Pohjoismaista, Virosta, muista EU-maista sekä Pohjois-Amerikasta tulleet. Heikoimmin menestyneitä ovat puolestaan pakolaistaustaiset, kuten Irakista, Iranista, Somaliasta ja entisen Jugoslavian alueilta tulleet sekä muut kuin pakolaisina Afrikasta tulleet. (Esim. Forsander 2002; Hämäläinen 2005; Joronen 2005b).

Maahanmuuttajien asumispreferensseistä

Asumisen hallintamuodon valinnalla on todettu olevan selkeä yhteys asuntokunnan ominaisuuksiin (tulotasoon, ikään, asuntokunnan kokoon, sosioekonomiseen statukseen, mieltymyksiin jne.) ja niiden muutoksiin (avioliiton solmimiseen, avioeroon, lapsen syntymään, työttömyyteen jne.). Lisäksi hallintamuodon valinnan taustalla vaikuttavat edellisen asunnon ominai-

Bakgrund till sysselsättningsläget bland invandrare

Statistik och forskning om invandrades delaktighet i arbetsmarknaden har visat att utlänningarna inte haft det lätt att komma in på den finländska arbetsmarknaden. Jämfört med finländarna har invandrarna hög arbetslöshet och låg sysselsättningsgrad (Arbetsministeriet 2006, Forsander 2002, Joronen 2005, Hämäläinen et al. 2005) Detta har förklarats både med teorier om segmentering av arbetsmarknaden och med kapitalteorier (t.ex. Nätti 1988, Chiswick 1978, cit. Chiswick & Miller 2007). Enligt segmenteringsteorierna hamnar invandrarna ofta in i sekundärbranscher, sådana där lönerna är lägre och arbetsförhållandena oregelbundna – och risken för att bli arbetslös igen är större (Nätti 1988, 17–19.)

Men precis som ursprungsbefolkningen har även invandrarna fördelats hierarkiskt på arbetsmarknaden. Grovt sett har de invandrare klarat sig bäst på den finländska arbetsmarknaden som kulturellt, språkligt, till utbildning och hudfärg legat närmast ursprungsbefolkningen, dvs. nordbor, estländare, folk från övriga EU samt Nordamerika. Sämsta framgångarna har flyktingarna haft, dvs. de som kommit från Irak, Iran, Somalia och f.d. Jugoslavien, samt afrikaner även om de inte varit flyktingar. (t.ex. Forsander 2002; Hämäläinen 2005; Joronen 2005b).

Bakgrund till val av bostadsform bland invandrare

Generellt har valet av hyres- eller ägarbostad konstaterats ha ett klart samband med bostadshushållets egenskaper (inkomstnivå, ålder, hushållsstorlek, socioekonomisk status, preferenser etc.) och förändringar i hushållen (ingående av äktenskap, skilsmässa, barnafödelse, arbetslöshet mm.). Dessutom påverkas valet av upplåtelseform (hyres- eller ägarbostad) av hurdan den föregående bostaden var (antal rum, upplåtelseform, hustyp) samt av bostadsmarknadsläget (t.ex. hyres-

suudet (huoneiden lukumäärä, hallintamuoto, talotyyppi) sekä kulloinenkin asuntomarkkinatilanne (esim. asuntojen hinta- ja vuokrataso, asuntolainojen korkotaso, inflaatio ja uudisrakentamisen volyyymi). (Clark ym. 1997).

Maahanmuuttajien asumisen hallintamuodon valintaa koskevissa tutkimuksissa on pääasiassa keskitytty selvittämään hallintamuotokuilua eli sitä miksi syntyperäiset hankkivat oman asunnon todennäköisemmin kuin maahanmuuttajat – yhteys pysyy voimassa senkin jälkeen kun useimmat edellä mainituista tekijöistä on kontrolloitu (Constant ym. 2009). Maahanmuuttajien omistusasumisen vähäisyyden on todettu liittyvän niin taloudellisiin (korkeampi työttömyys ja alhaisempi palkkataso) kuin kulttuurisiin tekijöihin. Ajatus paluusta synnyinmaahan tai rahallinen tuki entisessä kotimaassa asuville ei kannusta riskinottoon uudessa kotimaassa. Taustalla voivat vaikuttaa myös maahanmuuttajien vähemmistöstatus ja epäreilu kohtelu asuntomarkkinoilla. Useiden tutkimustulosten mukaan asuntomarkkinoilla maahanmuuttajat saavuttavat syntyperäiset kuitenkin helpommin kuin työmarkkinoilla.

Työllistymisen tapaan asunnon omistamisessa on isoja eroja eri maahanmuuttajaryhmien välillä. Näkyvät vähemmistöt kuten Afrikasta ja Karibialta tulleet hankkivat selvästi harvemmin oman asunnon kuin Euroopasta tulleet (Laryea 1999). Eri maahanmuuttajaryhmien välinen hallintasuhdekuilu jää voimaan, kun lähtömaa ja asuinpaikka huomioidaan. Aasiasta USA:han muuttaneilla asunnon omistaminen on puolestaan yleisempää kuin muilla maahanmuuttajilla (Myers ym. 2005). Tähän vaikuttaa aasialaisten maahanmuuttajien poikkeuksellisen voimakas hakeutuminen aasialaisyhteisöihin, joissa heidän aasialaiset maamiehensä usein myös omistavat pääosan rakennuskannasta. Lähtömaan (ja lähtösyyn) vaikutus on suurin vastatulleilla mutta vähenee ajan myötä.

Tämän artikkelin kannalta erityisen mielenkiintoinen on tieto, että pitkäään, yli 20 vuotta, USA:ssa asu-

resp. prisnivån, bostadslånens räntenivå, inflationen och nybyggandets volym) (Clark et al. 1997).

Studier av invandrades val av bostadsupplåtelseform har i huvudsak brukat koncentrera sig på upplåtelseformsklyftan, dvs. varför ursprungsbefolkningen sannolikare än invandrarna köper sin bostad – sambandet finns kvar även efter att de flesta av ovan nämnda faktorer har standardiserats (Constant et al. 2009). Att invandrare klart mindre bor i ägarbostad har konstaterats äga samband med såväl ekonomiska faktorer (högre arbetslöshet och lägre lönenivå) som kulturella. Tanken på att en dag återvända till det gamla hemlandet sporrar inte till risktagning i det nya hemlandet, ej heller den ekonomiska hjälp man skickar till anhöriga i det gamla hemlandet. En annan tänkbar faktor kan vara invandrarnas minoritetsstatus och ojusta behandling på arbetsmarknaden. De flesta studier visar dock att invandrarna kommer ifatt ursprungsbefolkningen snabbare på bostads- än arbetsmarknaden.

Både beträffande sysselsättning och bostadsägande finns stora skillnader invandrargrupper emellan. De synliga minoriteterna såsom de från Afrika och Karibien köper klart mera sällan egen bostad än de med europeisk bakgrund (Laryea 1999). Klyftan i bostadsägande finns kvar också när man beaktar utgångslandet och nuvarande boningsort. I USA är bostadsägande vanligare bland invandrare från Asien än andra invandrare (Myers ym. 2005). Detta påverkas av att de asiatiska invandrarna ovanligt starkt söker sig till orter och stadsdelar där det bor landsmän till dem – som ofta äger större delen av det lokala byggnadsbeståndet. Utgångslandets (och flyttorsakens) inverkan är som störst bland dem som nyligen invandrat, men minskar med tiden.

Särskilt intressant för denna artikel är uppgiften att invandrare från Latinamerika och Asien som bott i USA över 20 år uppvisar en 2,0 resp. 2,5 procent större bostadsägarandel än en jämförd kohort infödda amerikaner (Myers ym. 2005, 77–78). Dessa två unga invan-

neilla ja latinalaisesta Amerikasta ja Aasiasta tulleilla maahanmuuttajilla asunnon omistajien osuus on noin kaksi prosenttia (2,0 ja 2,5) suurempi kuin syntyperäisellä amerikkalaisella vertailukohortilla (Myers ym. 2005, 77–78). Nuo kaksi nuorta maahanmuuttajaryhmää ovat siis sopeutuneet hyvin sosiaalisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin USA:ssa. Aineiston esittelyn jälkeen katsotaan miltä eri maahanmuuttajaryhmien työllistyminen ja asunnon omistaminen näyttää 14–18 Suomessa asutun vuoden jälkeen.

Pitkittäistarkastelu vuosina 1989–93 Suomeen muuttaneista

Aineisto on 30 prosentin tasaväliotos vuosina 1989–93 tulleista työikäisistä (15–64-vuotiaista) maahanmuuttajista. Perusjoukosta on siis poimittu jokaiselta viideltä maahantulo vuodelta noin joka kolmas tapaus.

Yksilötasoinen aineisto on kerätty tasaisesti koko Suomen alueelle tulleista. Maahanmuuttajien sosioekonomista asemaa koskevat tiedot on kerätty maahantulo vuodelta sekä vuosilta 1996, 1997, 2000, 2001, 2004, 2005, 2006 ja 2007. Viimeiseen tarkasteluvuoteen 2007 mennessä maahanmuuttajien maassa asumisaika on tulovuodesta riippuen lyhimmillään 14 ja pisimmillään 18 vuotta.

Tutkimusjoukko (N) on lähtötilanteessa 10 485 taupausta. Reilulle neljännekselle maahanmuuttajista ei ole aineistossa tietoja koko ajanjaksolle Suomesta poistumisen tai kuoleman johdosta. Poismuutto ei ole välttämättä henkilötasolla lopullista, vaan osa henkilöistä on palannut Suomeen oltuaan välillä poissa.

Suurin ryhmä yli 30 prosentin osuudella kaikista aineiston henkilöistä ovat entisen Neuvostoliiton alueilta tulleet. Määrällisesti heitä on 3 329 henkilöä. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat Virosta (11 prosenttia, 1 160 henkilöä), EU:n alueelta (8 prosenttia), Somaliasta (6 prosenttia), Jugoslaviasta sekä Itä-Euroopasta (molempien osuudet 5 prosenttia).

drargrupper har alltså anpassat sig bra till de sociala och ekonomiska förhållandena i USA. Nu då vi presenterat materialet tar vi en titt på hur olika invandrargrupper fått jobb och köpt bostad efter 14–18 år i Finland.

Långtidsanalys av dem som flyttat till Finland 1989–93

Det undersökta materialet är ett 30 procents periodiskt samplat urval bland 15–64-åriga personer som invandrat till Finland 1989-93. Ur denna population har alltså för alla fem invandringsår plockats ut ungefär vart tredje fall.

På individnivå har materialet insamlats jämnt bland dem som kommit till hela Finland. Uppgifter om invandrarnas socioekonomiska ställning har insamlats för invandringsåret och åren 1996, 1997, 2000, 2001, 2004, 2005, 2006 och 2007. Fram till 2007 hade de som kommit först hunnit bo 18 år i Finland, de som kommit sist 14 år.

I utgångsläget är urvalet N=10 485. För en fjärdedel fanns inte uppgifter under hela analysperioden, på grund av flyttning från Finland eller dödsfall. Att flytta bort är inte alltid slutgiltigt på individnivå, för en del av de bortflyttade har återvänt till Finland efter en tid.

De 3 329 personer som flyttat från f.d. Sovjetunionen är största enskilda gruppen, med 30 procent av urvalet. Näst största gruppen är de som flyttat från Estland (11 procent, 1 160 personer), följd av övriga EU (8 procent), Somalia (6 procent), f.d. Jugoslavien samt östra Europa (vardera 5 procent).

Urvalet begränsades från början till personer i arbetsför ålder, vilket betyder att de yngsta var födda 1978 och alltså 29 år gamla år 2007. Invandrarbefolkningen har som helhet en klart ungdomligare åldersstruktur än finländarna, och mycket lite av de äldre åldersklasserna. Åldersstrukturen varierar också beroende på härkomst. (Med härkomst avses här nationalitet vid invandringstidpunkten.) Äldre än medeltalet är

Alun perin aineiston otanta on rajattu koskemaan työikäistä väestöä eli nuorimpien syntymävuosi on 1978. Aineiston henkilöistä nuorimmat ovat siis 29-vuotiaita viimeisenä tarkasteluajankohtana vuonna 2007. Maahanmuuttajien ikärakenteessa painottuvat suomalaisväestöä huomattavasti voimakkaammin nuoremmat ikäluokat, ja vanhimpia ikäluokkia on hyvin vähän. Ikärakenne on erilainen myös kansalaisuusryhmästä riippuen. Kansalaisuusryhmällä tarkoitetaan sitä kansalaisuutta, joka ryhmään kuuluvilla oli maahan tullessaan. Keskimääräistä iäkkäimpiä ovat lähinnä entisen Neuvostoliiton alueilta tulleet, kun taas nuorempien osuus on suuri etenkin afrikkalaistaustaisilla. Esimerkiksi somalilähtöisistä muuttajista 97 prosenttia on syntynyt vuosien 1951 ja 1978 välillä.

Aineiston maahanmuuttajista naisten osuus on 46 ja miesten 54 prosenttia. Kyseisinä tulovuosina erityisesti pakolaisryhmät olivat tätä voimakkaammin miesenemmistöisiä. Pakolaistaustaisten perheenyhdistämiset ovat sittemmin tasoittaneet sukupuolijakaumaa, mutta se ei näy tässä aineistossa (Forsander 2002, 132). Entisen Neuvostoliiton alueilta tulleet, jotka siis muodostavat aineiston suurimman ryhmän, ovat käytännössä ainoa naisenenemmistöinen ryhmä (naisia 57 prosenttia). Esimerkiksi länsimaista ja Aasiasta tullee-

främst de som kommit från f.d. Sovjetunionen, medan andelen yngre är stor i synnerhet bland dem med afrikansk bakgrund. T.ex. av dem i urvalet som kommit från Somalia är 97 procent födda mellan 1951 och 1978.

Könsfördelningen i invandrarurvalet var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Ännu större mansövertikt rådde bland flyktingarna i urvalet. Könsfördelningen har sedermera blivit jämnare i och med att familjerna också kommit hit, men det märks inte ännu i vårt material (Forsander 2002, 132). De som kommit från f.d. Sovjetunionen, som alltså utgör största gruppen i materialet, är i praktiken den enda gruppen där kvinnorna dominerar (57 procent). T.ex. bland dem som kommit från västländerna och Asien utgör männen ca. 60 procent, och bland afrikanerna rentav 86 procent.

Övergång till ägarbostäder bland invandrare

Uppgiften om bostadens upplåtelseform bygger på Befolkningsregistercentralens data, som uppdateras från skattemyndigheternas registerdata om köp av bostadsaktier. De i vårt material som klassas som boende i

Syyt, miksi maahanmuuttajat tulevat Suomeen, vaihtelevat kansalaisuuksittain selvästi

Orsakerna till att man invandrat till Finland varierar klart beroende på vederbörandes härkomst

Kansallisuusryhmä - Härkomst

Entinen Neuvostoliitto, Viro - F.d. Sovjetunionen, Estland
Somalia, Entinen Jugoslavia, Irak, Vietnam, Iran ja Afganistan
Somalia, f.d. Jugoslaviens, Irak, Vietnam, Iran och Afghanistan
Eteläinen Afrika - Sydliga Afrika
Oseania - Oceanien
Kiina, Itä-Aasia - Kina, Ostasien
EU ja Sveitsi, Itäinen Keski-Eurooppa, Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka,
Maghreb, Lähi-itä, Thaimaa ja Filippiinit, Intia, Turkki
EU och Schweiz, östra Mellaneuropa, Nordamerika, Sydamerika, Maghreb,
Mellanöstern, Thailand och Filippinerna, Indien, Turkiet

Lähde: Forsander 2002, 108; sit. URA, Ulkomaalaisvirasto.
Källa: Forsander 2002, 108; cit. URA, Utlänningsverket.

Yleisin peruste ensimmäiselle oleskeluluvalle
Vanligaste motiveringen till första uppehållstillståndet

Inkerinsuomalainen paluumuuttaja - Ingermanländsk härkomst, som ger återflyttarstatus
Pakolainen - Flykting

Opiskelija - Studerande
Suomalaiset sukujuuret - Finländska rötter
Työpaikka - Arbetsplatsen
Suomen kansalaisen tai pysyvästi Suomessa asuvan ulkomaalaisen puoliso

Gift med finländare eller i Finland varaktigt bosatt utlänning

den joukossa miehiä on noin 60 prosenttia, ja afrikkalaisista jopa 86 prosenttia.

Omistusasuntoon siirtyminen maahanmuuttajien keskuudessa

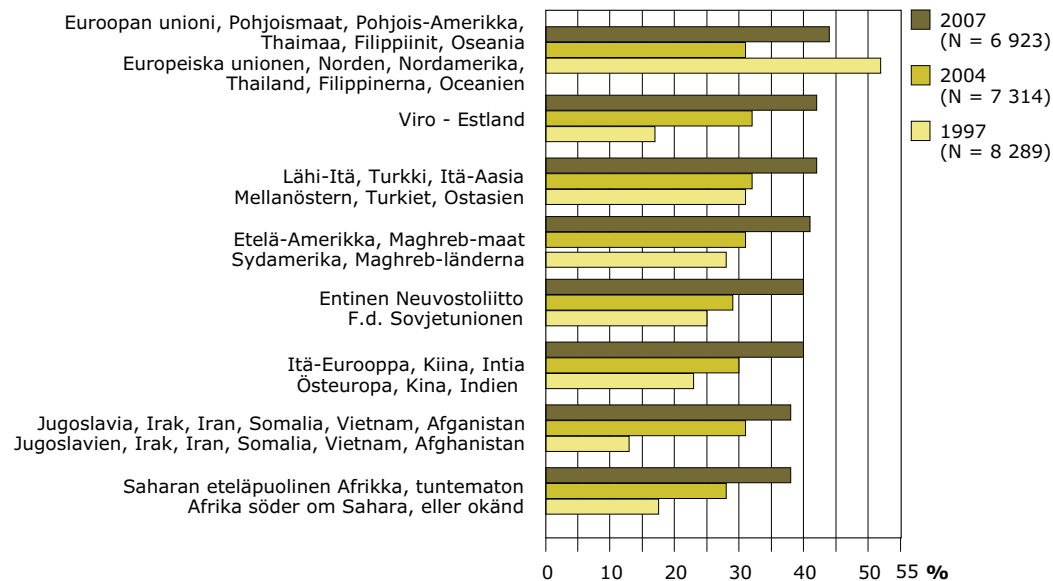
Asunnon hallintaperustetieto pohjautuu väestörekisterikeskuksen tietoon, jota korjataan verohallinnon osakehuoneistorekisterin tiedoilla. Aineiston omistusasuja on määritelmän mukaan ostanut asunnon ja asuu itse siinä.

Asunnon omistaminen on kuvion perusteella yleistynyt selvästi maahanmuuttajien maassaoloajan pidentyessä. Vuoden 1997 tarkastelussa alle neljännes omisti asunnon, mutta kymmenen vuotta myöhemmin suhdeluuku oli jo 40 prosenttia aineiston henkilöistä. Seuraavassa omistusasumisen yleisyyttä on kuvattu kansalaisuusryhmittäin. Kansalaisuudet on ryhmitelty samansuuntaisen kehityksen mukaan. Ryhmittely ei ole täysin sama kuin työllisyysasteen tarkastelussa.

Havaitaan, että omistusasuminen on yleistynyt kaikissa ryhmissä lukuunottamatta sitä, jossa omis-

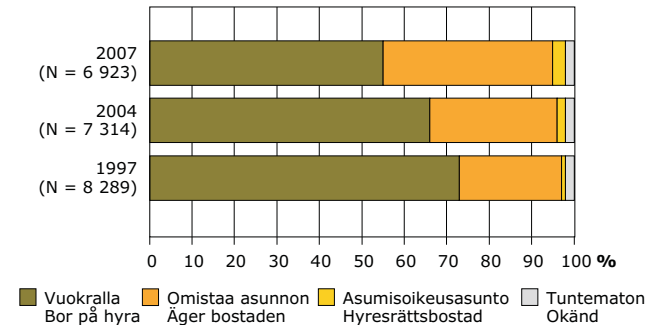
Omistusasumisen kehitys maaryhmittäin 1997–2007

Boende i ägarbostad enligt ursprung 1997–2007

Asunnon hallintaperusteiden keskimääräinen kehitys 1997–2007

Bostadens upplåtelseform bland invandrare 1997–2007

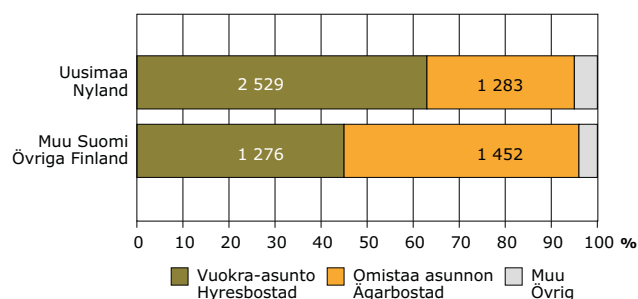

ägarbostad har alltså köpt den bostad som de bor i. Dessa data anses pålitliga till 90 procent.

Att döma av figuren har ägarboende klart blivit vanligare i och med allt längre vistelse i landet. Vid tvärsnittet 1997 ägde mindre än var fjärde invandrare sin bostad, men tio år senare redan 40 procent. I det följande beskrivs hur vanligt ägarboende är i olika natio-

Asunnon hallintaperuste Uudellamaalla ja muualla Suomessa 2007, n = 6 851

Bostadens upplåtelseform bland invandrare i Nyland resp. övriga Finland 2007, n = 6 851

tusasuminen on ollut poikkeuksellisen yleistä jo lähtötilanteessa. Tähän ryhmään kuuluvat EU:n alueilta, Pohjoismaista, Pohjoisamerikasta, Thaimaasta ja Filippiineiltä sekä Oseaniasta tulleet. Suurimman harppauksen ylöspäin omistusasuminen yleisyydessä, alle 20 prosentin tasosta noin 40 prosentin tasolle, ovat tehneet Virolaiset sekä pakolaistaustaiset, Somaliasta, Jugoslaviasta, Vietnamista, Iranista, Irakista ja Afganistanista tulleet maahanmuuttajat.

Omistusasuminen on pääkaupunkiseudulla muuta Suomea kalliimpaa, joten on tarpeellista tarkastella omistusasuminen jakaantumista alueellisesti. Käytössä on vanha läänijako vuoden 2004 tiedoin. Kun keskimäärin 40 prosenttia aineiston henkilöistä asuu omistamassaan asunnossa vuonna 2007, niin Uudellamaalla osuus on noin 30 prosenttia ja muualla Suomessa noin 50 prosenttia. Tällä aluetasolla kansallisuusryhmittäisessä vertailussa ei ollut eroja.

Maahanmuuttajien työllistyminen

Työllisyysastetta tarkasteltaessa on huomioitu työikäinen, enintään 64-vuotias väestö. Henkilön pääasiallinen toiminta on poimittu aineistoon vuoden viimeisen viikon tilanteen osalta, joten muuttuja ei rajoitu ainoastaan täystyöllisiin, vaan kattaa myös pätkätyösuhteet. Kansalaisuusryhmiä on yhdistelty samansuuntaisen työllisyyskehityksen mukaan. Taustalla ei siis ole

nalitetsgrupper. Nationaliteterna har grupperats enligt liknande utveckling. Grupperingen är alltså inte helt densamma som vid granskningen av sysselsättningsgraden.

Vi märker att ägarboende blivit vanligare i alla grupper utom den där det var ovanligt utbrett redan i utgångsläget. Denna grupp omfattar folk som kommit från EU, Norden, Nordamerika, Thailand, Filippinerna eller Oceanien. Största framskridandet i detta avseende – från en mindre än 20 procents andel till ca. 40 procent – har skett bland folk från Estland samt folk med flyktlingsbakgrund från Somalia, Jugoslavien, Vietnam, Iran, Irak och Afghanistan.

Med kännedom om att det är dyrare att bo i ägarbostad i huvudstadsnejden än i övriga Finland tar vi en titt på andelen ägarboende bland invandrare i olika landsändor, utgående från de gamla länen med data från 2004. I medeltal bodde 40 procent av vårt material i ägarbostad år 2007, men andelen var 30 procent i Nyland och 50 procent i övriga Finland. På denna områdesnivå fanns inga skillnader i jämförelsen nationalitetsgrupper emellan.

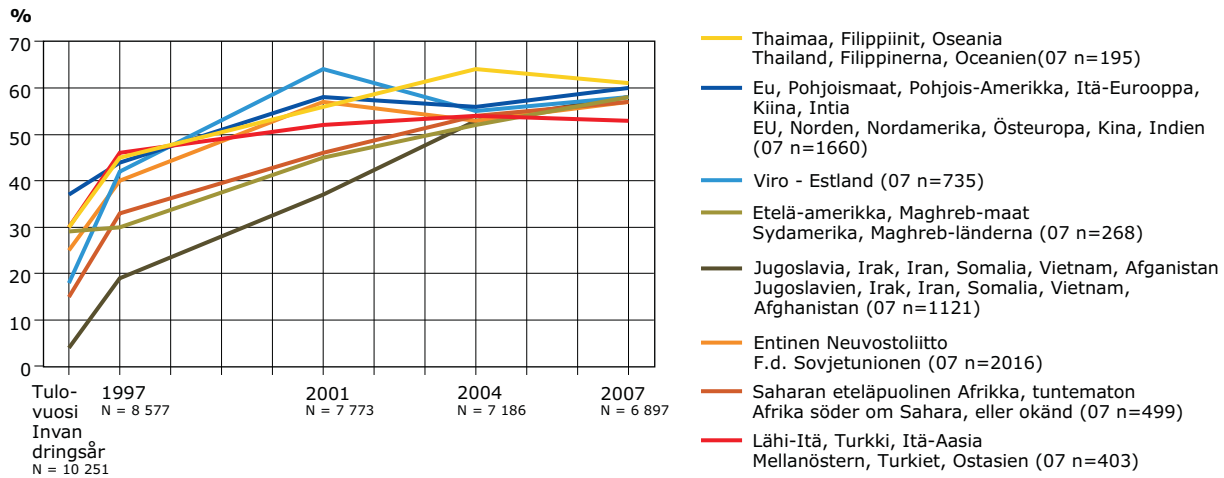
Sysselsättningsutvecklingen

Då vi analyserade sysselsättningsläget gällde det invandrare i arbetsför ålder, alltså högst 64 år gamla. Vederbörandes huvudsakliga sysselsättning gäller sista veckan i året, så urvalet begränsas inte till enbart fullt sysselsatta utan även snuttjobbare som råkade ha arbete då. Nationaliteterna (ursprungen) har grupperats enligt hur deras sysselsättningstrend ser ut, alltså inte på geografiska grunder. Efter varje härkomstgrupp står gruppens storlek år 2007.

Sysselsättningsgraden bland invandrarna steg från 37 till 58 procent mellan 1997 och 2007. Att lägga märke till är att skillnaderna i sysselsättning olika ursprungsgrupper emellan var stora i utgångsläget. Nedanstående figur visar att skillnaderna starkt jämnat ut

Työllisyysasteen kehitys maaryhmittäin 1997–2007

Syssestättningsgrad bland invandrare av olika ursprung 1997–2007

maantieteellistä jakoa. Kunkin maaryhmän nimen pe-
rässä on koko ryhmän koko vuonna 2007.

Työllisen työvoiman osuus on kasvanut keskimää-
rin 37 prosentista 58 prosenttiin vuosien 1997 ja 2007
välillä. Huomioitavaa on, että eri kansallisuusryhmien
väliset erot työllisydessä olivat lähtötilanteessa suu-
ret. Alla olevasta kuvioista havaitaan, että ajan kulus-
sa erot ovat pienentyneet jyrkästi ja lopulta lähes ka-
donneet. Etenkin hyvin heikon lähtötilanteen ryhmien
(Jugoslavia, Irak, Iran, Somalia, Afganistan, Vietnam)
työllisyysasteet ovat nousseet voimakkaasti.

Työllistyminen ja ja asunnon omistaminen

Lopuksi tarkastellaan työllistymisen ja asunnon omis-
tajuuden yhteyttä. Asunnon omistajat olivat muita
useammin töissä. Kolme neljästä asunnon omistajasta
oli töissä tai työllistynyt vuoden 2007 tarkastelussa,
kun vuokra-asujista töissä oli noin puolet. Asumisoi-
keusasunnoissa asuvat olivat myös vuokralla asuvia

sig med tiden och slutligen nästan försvunnit. I synner-
het bland dem med mycket låg sysselsättning i ut-
gångsläget (f.d. Jugoslaviens, Irak, Iran, Somalia, Afg-
hanistan, Vietnam) har sysselsättningsgraden stigit
starkt.

Sysselsättning och ägarboende

Till sist ser vi på sambandet mellan sysselsättning och
ägarboende. De som ägde sin bostad var oftare syssel-
satta än andra invandrare. År 2007 hade tre fjärdedelar
av bostadsägarna arbete, mot hälften av dem som bod-
de på hyra. De som bodde i den lilla kategorin bostads-
rättsbostäder var också oftare sysselsatta än hyresgäs-
terna.

Pääasiallinen toiminta asunnon hallintaperusteiden mukaan prosentteina 2007, N = 6 923

Huvudsaklig verksamhet enligt bostadens upplåtelseform, i procent 2007, N=6 923

	Työllinen Sysselsatt	Työtön Arbetslös	Opiskelija Studerande	Eläkeläinen Pensionär	Muu Övrig
Omistaa asunnon - Äger sin bostad	76	8	2	5	9
Vuokralla - Bor på hyra	50	21	3	12	14
Asumisoikeus - Bor i bostadsrätt	72	13	4	7	5
Muu + Tunteaton - Övrig + okänd	57	13	6	0	16

useammin työllistyneet, tosin asumisoikeusasujia on aineistossa hyvin vähän.

Integroituminen omistusasunto- ja työmarkkinoille edennyt

Vuosina 1989–93 Suomeen tulleiden maahanmuuttajien integroituminen suomalaisen yhteiskunnan työ- ja asuntomarkkinoille on edennyt vuoteen 2007 mennessä merkittävästi. Keskimääräinen työllisyysaste on kinnut tulovuoden 23 prosentista 58 prosenttiin, ja asunnon omistamisen yleisyys on kohonnut vuoden 1997 24 prosentista 40 prosenttiin.

Keskiarvo heijastelee myös eri kansalaisuusryhmien välisten erojen tasoittumista. Työmarkkinoiden etninen hierarkia on selvästi lieventynyt maassaoloajan pidentyessä: lähtötilanteessa alhaisimpien työllisyysasteiden ryhmien keskimääräinen työllisyysaste oli alle viisi prosenttia, kun se vuonna 2007 oli samalla tasolla muiden ryhmien työllisyyden kanssa noin 58 prosentissa. Suomalaisten työkäisten (15–64-vuotiaat) työllisyysaste vuoden 2007 lopussa oli 69,5 prosenttia. Ikäluokan, johon aineiston maahanmuuttajat selvästi painottuvat (25–55-vuotiaat), työllisyysaste oli kuitenkin huomattavasti keskiarvoa korkeampi, noin 83 prosenttia. (Tilastokeskus 2010.) Aikuisiällä Suomeen muuttaneiden vertaaminen saman ikäiseen valtaväestöön ei kuitenkaan ole kovin relevanttia, sillä lähtökohdat työmarkkinoille pääsyyn ovat hyvin erilaiset verrattaessa suomalaista koulutusta, kielitaitoa ja sosiaalista pääomaa ulkomailla hankittuun vastaavaan. (esim. Jaakkola & Reuter 2007, 347.)

Märkbar anpassning till ägarbostads- och arbetsmarknaden

År 2007 hade en märkbar integrering i det finländska samhällets arbets- och bostadsmarknad skett bland dem som invandrat till Finland åren 1989–93. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden steg från 23 procent det år man anlände till 58 procent år 2007, och ägande av den egna bostaden har ökat från 24 procent år 1997 till 40 procent år 2007.

Även medeltalet avspeglar utjämningen ursprungsgrupper emellan. I och med längre vistelse i landet har den etniska hierarkin på arbetsmarknaden blivit mindre skarp: i utgångsläget var den genomsnittliga sysselsättningsgraden i vissa ursprungsgrupper under fem procent, men kring 58 procent år 2007 – på samma nivå som övriga grupper. Bland finländare i arbetsför ålder i slutet av år 2007 var 69,5 procent sysselsatta. Men i den åldersklass där vårt materials invandrare mest placerar sig, dvs. 25–55-åringarna, är sysselsättningsgraden betydligt högre, ca. 83 procent (Statistikcentralen 2010). I och för sig är det inte särskilt relevant att jämföra dem som i vuxen ålder flyttat till Finland med finländarna i och med att förutsättningarna att få jobb är mycket olika för dem som har och dem som inte har finländsk utbildning, kunskaper i landets språk och sociala nätverk i Finland (t.ex. Jaakkola & Reuter 2007, 347.)

Att nu kunna konstatera en positiv trend är av betydelse därför att invandrades ställning på arbetsmarknaden ofta beskrivs med tvärsnitts-, dvs. tidpunktsdata

Myönteisen kehityksen havaitseminen on merkittävää siksi, että maahanmuuttajien työmarkkina-asemaa kuvataan usein työssäkäyntiasteiden poikkileikkauksilla, jotka eivät tavoita integraation prosessiluonnetta. Tulisikin nähdä, kuten Hämäläinen ym. (2005) kirjoittavat, että maahan muuttamiseen liittyy aina sopeutumisjakso, jonka pituus kuvaa kotoutumisprosessia (mt. 21). Poikkileikkaustarkastelut eivät myöskään ole sensitiivisiä integraation eritahtisuudelle eri ryhmissä, jolloin pidemmän sopeutumisajan vaativat ryhmät näyttävät integroituvan todellisuutta heikommin suomalaisen yhteiskunnan areenoille.

Tässä esitettyjen tulosten yleistäminen myöhempiin maahanmuuttajakohortteihin on tehtävä kuitenkin joitakin varauksia. Ensiksi pakolaistaustaisten osalta on viitteitä siitä, että nk. kärkimuuttajat, joiksi tässä tarkasteltu kohortti lukeutuu, ovat korkeammin koulutettuja kuin myöhemmin perheenyhdistämisen yhteydessä maahan tulleet. Myös taloudelliset resurssit ja tiedolliset valmiudet ovat kärkimuuttajilla suuremmat. Esimerkiksi ruotsalainen tutkimus ensimmäisistä iranilaispakolaisista osoitti, että ensimmäisenä maasta pakenevat ovat sen verran lähellä vallan keskusta, että kykenevät ennakoimaan ajankohdan, milloin kriisi on eskaloitumassa kotimaassa. (Forsander 2002, 132–135.)

Omistusasumisen osalta yleistäminen on ongelmallista myös siksi, että toisin kuin myöhemmin tulleet – erityisesti pakolaistaustaiset, jotka ovat keskittyneet pitkälti pääkaupunkiseudulle – tarkastellun aineiston muuttajat ovat levittäytyneet maantieteellisesti laajalle alueelle. Uudellamaalla asunnon omistaminen on kuitenkin myös tässä tarkastellussa kohortissa muuta maata keskimääräistä harvinaisempaa. Jatkossa tarkastelua olisikin tarkennettava pääkaupunkiseudulle. Myös syntyperäisistä suomalaista muodostetun vertailukohortin ottaminen tarkasteluun mukaan lisäisi vertailun luotettavuutta.

On siis huomattava, että nimenomaan pakolaistaustaisten kohdalla kohorttien erilaisuus on ilmeisempää kuin muista syistä maahan tulleilla, mikä liittyy lähtö-

om sysselsättningsgrad, och därför inte beskriver den process som integrationen innebär. Såsom Hämäläinen et al. skriver (2005), innebär invandring alltid en anpassningsperiod vars längd beskriver integrationsprocessen (idem 21). Tvärsnittsanalyser är inte heller känsliga för skillnader i integrationshastighet grupper emellan, vilket får de grupper som behöver längre anpassning att framstå som sämre integrerade i det nya samhället än de i själva verket i längden är.

Men vi bör göra vissa förbehåll mot att generalisera dessa rön på senare invandrarkohorter. För det första finns det bland invandrare med flyktingbakgrund indikatorer på att de 'pionjärer' som först kommer in (som i vår studie) är högre utbildade än de som sedan kommer in när pionjärerna får sina familjer till sitt nya hemland. Även de ekonomiska resurserna och kunskapsfärdigheterna är större bland pionjärerna. Som exempel visade en svensk studie om de första iranska flyktingarna att de första som flydde från Irak var såpass nära makens centrum att de kunde förutse när krisen skulle komma att eskalera i hemlandet (Forsander 2002, 132–135.)

Beträffande ägarboende är generaliseringar problematiska också därför att invandrarna i vårt material, som alltså varit här längst, har spritts runtom i landet, där prisnivån är lägre än i huvudstadsnejden. Senare kohorter, i synnerhet flyktingkohorter, har däremot övervägande koncentrerats till huvudstadsnejden. Och t.o.m. i den kohort vi undersökt är bostadsägande mindre vanligt i Nyland än i övriga Finland. Därför borde analysen i fortsättningen preciseras för huvudstadsnejden. Att också göra en jämförelse med en kohort av infödda finländare skulle ge större stadga åt analysen.

Vi bör också lägga märke till att uttryckligen flyktingkohorter uppvisar mera uppenbara skillnader än andra invandrarkohorter, vilket har att göra med sämre skolningsinfrastruktur i utgångslandet, skillnader könen emellan och åldersstrukturen: medan pionjärerna var högre utbildade, typiskt män och unga, var de som kom efter dem i inflyttningskedjan typiskt oftare kvinnor, lägre utbildade och av mera varierande ålder. Där-

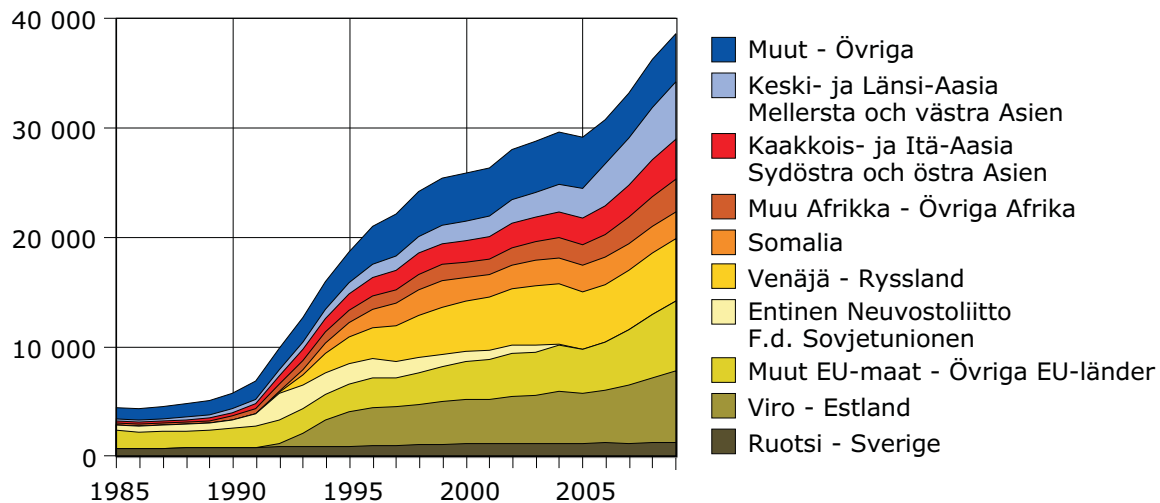
maan heikompaan koulutusinfrastruktuuriin, sukupuolten välisiin eroihin sekä ikärakenteeseen: kun alkuvaiheen tulijat ovat olleet korkeammin koulutettuja, tyypillisesti miespuolisia ja nuoria muuttajia, heidän perässään on ketjumuuttona seurannut tyypillisesti naisvaltaisempaa, matalammin koulutettua väestöä, joka on myös ikärakenteeltaan moninaisempaa. Sen sijaan on todennäköistä että monet muut ryhmät, kuten Virosta ja Euroopasta myöhemmin tulleet sekä tulevaisuudessa tulevat maahanmuuttajakohortit eivät rakenteeltaan poikkea tässä tarkastelussa käytetyn aineiston kohortista oleellisesti, ja heidän kohdallaan on paremmin yleistettävissä esitettyjen tulosten perusteella tapahtunut integroituminen Suomen asuntomarkkinoille ja työelämään.

emot är det sannolikt att många av de grupper, t.ex. de som senare flyttat in från Estland och övriga Europa samt de som flyttar hit i framtiden, inte i väsentlig grad avviker från kohorten i vårt material. På dessa går det bättre att generalisera de rön vi ovan framfört om integrering i det finländska samhället.

Ulkomaan kansalaiset Helsingissä kansalaisuuden mukaan 1.1.1985–2009

Utländska medborgare i Helsingfors enligt härkomst 1.1.1985-2009

Lukumäärä - Antal

Lähteet: | Källor:

- Chiswick, Barry & Miller, Paul W. (2007) The International Transferability of Immigrants` Human Capital Skills. IZA Discussion Paper No. 2670. Bonn: Institute for the Study of Labor. Luettavissa [www-sivuilta: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=977520](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=977520). 17.10.2007.
- Clark, W.A.V & Deurloo, M.C. & Dieleman, F.M. (1997) Entry to Home-ownership in Germany: Some Comparisons with the United States. *Urban Studies* 34(1), 7–19.
- Constant, Amelie F. & Roberts, Rowan & Zimmermann, Klaus F. (2009) Ethnic Identity and Immigrant Homeownership. *Urban Studies* 46(9), 1879–1898.
- Forsander, Annika (2002) Luottamuksen ehdot. Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla. Helsinki: Väestötutkimuslaitos, Väestöliitto.
- Forsander, Annika (2007) Kotoutuminen sukupuolittuneille työmarkkinoille? Maahanmuuttajien työmarkkina-asema yli vuosikymmenen Suomeen muuton jälkeen. Teoksessa Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (toim.): Maahanmuuttajanaiset. Kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto, 312–334.
- Hämäläinen, Kari & Kangasharju, Aki & Pekkala, Sari & Sarvimäki, Matti (2005) 1990-luvun maahanmuuttajien työllisyys, tuloverot ja tulonsiirrot. Helsinki: Työministeriö.
- Jaakkola, Magdalena & Reuter, Anni (2007) Maahanmuuttajanaiset entisen Neuvostoliiton alueelta. Resurssit ja sijoittuminen työmarkkinoille. Teoksessa Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto, 335–358.
- Joronen, Tuula (2005) Työ on kahden kauppa – maahanmuuttajien työmarkkina-asemien ongelmia. Teoksessa Seppo Paananen (toim.) Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus, 59–82.
- Myers, Dowell & Painter, Gary & Yu, Zhou & Ryu, Sung Ho & Wei, Liang (2005) Regional Disparities in Homeownership Trajectories: Impacts of Affordability, New Construction, and Immigration. *Housing Policy Debate*, 16(1). University of Southern California, 53–83.
- Nätti, Jouko (1988) Työmarkkinoiden lohkoutuminen Suomessa. Helsinki: Työministeriö.
- Perhoniemi, Riku & Jasinskaja-Lahti, Inga (2006) Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2006:2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Tilastokeskus (2006) Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2005. Väestö 2006. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus (2010) http://www.stat.fi/til/tyti/2007/12/tyti_2007_12_2008-01-22_tau_006_fi.html. 24.5.2010.
- Työministeriö (2006). Luettavissa www-sivuilta: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/08_maahanmuuttotilastot/kal_su.pdf. 10.1.2008.

Tulossa julkaisu intialaisista ja kiinalaisista osaajista

Kesän kynnyksellä ilmestyvä Helsingin kaupungin tietokeskuksen muistioita sarjan julkaisu ”Helsingin seudun kiinalaiset ja intialaiset osaajat” perehtyy kiinalaisten ja intialaisten asiantuntijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden kokemuksiin ja näkemyksiin Helsingin seudusta. Raportin aihepiiri on keskeinen, sillä vaikka nykyisten teorioiden valossa kaupunkien kykyä houkutella osaavaa kansainvälistä työvoimaa pidetään keskeisenä tekijänä niiden kilpailukyvyn kannalta, on Helsingin seudun osaavia maahanmuuttajia tutkittu toistaiseksi vain vähän.

Maahanmuutto ylipäänsä ja osaava maahanmuutto erityisesti on Helsingin seudulla vielä pieni ja tuore ilmiö. Käytännössä osaava maahanmuutto on alkanut vasta 2000-luvulla englanninkielisten opinto-ohjelmien ja talouden nousukauden houkutellessa Helsinkiin eurooppalaisia, venäläisiä ja aasialaisia osaajia. Jälkimmäiset ovat enimmäkseen Kiinasta ja Intiasta, jotka ovat maailman mittakaavassa kaksi merkittävintä osaavan maahanmuuton lähtömaata.

Helsingin seudun aasialaiset osaajat ovat usein päätyneet tänne hieman sattumalta. Tietokeskuksen selvitys tarkastelee, miten varsin tuntematon ja tulevan uran kannalta jopa riskinä pidetty Helsingin seutu vastaa tänne muuttaneiden kiinalaisten ja intialaisten osaajien odotuksiin ja pohtii, miten Helsinki voisi parantaa asemaansa aasialaisten osaajien houkuttelemisessa. Samalla se kääntää viimeaikaisen maahanmuuttokeskustelun kysymyksenasettelun pääläelleen: kysymys ei ole siitä, mitä maahanmuuttajilla on annettavaa meille, vaan mitä meillä on annettavana maahanmuuttajille.

Publikation om indiskt och kinesiskt yrkesfolk

”Helsingin seudun kiinalaiset ja intialaiset osaajat” – en publikation om indiskt och kinesiskt yrkesfolk – som utges av Helsingfors stads faktacentrals inför sommaren 2010 sonderar dessa arbetares och högskolestuderandes erfarenheter och uppfattningar om Helsingforsregionen. Detta är ett viktigt tema, i synnerhet som det undersökts förhållandevis lite med tanke på hur avgörande det enligt aktuella teorier är för en stad att kunna locka till sig kunnig internationell arbetskraft.

Invandring överlag och yrkesfolksinvandring i synnerhet är ännu ett litet och färskt fenomen i Helsingforsregionen. I praktiken har yrkesfolksinvandringen börjat först på 2000-talet i och med engelskspråkiga kursprogram och ekonomiskt uppsving. Kunnare från EU, Ryssland och Asien har flyttat in. De sistnämnda kommer främst från Kina och Indien, som i global skala är de två mest betydande utgångsländerna för yrkesfolksinvandring.

De asiatiska yrkeskunnarna har ofta hamnat här lite av en slump. Faktacentralens utredning klarlägger hur bra Helsingforsregionen, som i dessa människors ögon uppfattas som okänd, rentav som något av en risk, motsvarar förväntningarna bland de kineser och indier som flyttat hit. Den begrundar också hur Helsingfors kunde göra sig själv mera tilldragande för asiatisk expertarbetskraft. Samtidigt vänder den upp och ner på frågeställningen i senaste tidens invandrardebatt: det handlar inte om vad invandrarna kan erbjuda oss utan om vad vi kan erbjuda invandrarna.

Faktacentralens utredning biter sig in i invandrarernas motiv och orsaker till att komma till Helsingforsre-

Tietokeskuksen selvitys perehtyy maahanmuuttajien motiiveihin ja Helsingin seudulle päätyminen syihin, heidän kokemuksiinsa opiskeluista, työskentelystä ja elämästä Helsingissä sekä heidän tulevaisuuden suunnitelmiinsa. Selvitys tarkastelee osaajia kaupungin asukkaina, jotka paitsi opiskelevat ja käyvät töissä, myös käyttävät palveluita ja viettävät vapaa-aikaansa Helsingissä. Raportti kysyy, mitkä ovat Helsingin vahvuuksia ja mitkä heikkouksia ulkomaalaisten osaajien silmissä ja etsii vastauksia paitsi uramahdollisuuksista niin myös elinympäristöstä ja palveluista.

Selvitys perustuu 29 Helsingin seudulla asuvan kii-nalaisen ja intialaisen osaajan kanssa syyskesällä 2009 tehtyihin haastatteluihin ja se on syntynyt Uudenmaanliiton koordinoiman Itämeren alueen Aasia-yhteyksiä kartoittavan EU-projektin ”Baltic Sea – Asian Agenda for Regions in a Globalising World” puitteissa ja sen ovat kirjoittaneet Helsingin kaupungin tietokeskuksen projektitutkijat Maija Merimaa ja Taina Kiviniemi.

gionen, deras erfarenheter av studier, arbete och leverne i Helsingfors samt deras framtidsplaner. Utredning granskar dessa människor som invånare i staden som förutom att de studerar och arbetar också nyttjar service och tillbringar fritid i Helsingfors. Rapporten ställer frågan vilka starka resp. svaga sidor Helsingfors har i en utländsk yrkeskunnares ögon och söker svar om karriärmöjligheter och om levnadsmiljö och service.

Utredningen bygger på intervjuer gjorda sensommaren 2009 med 29 kinesiska eller indiska kunnare bosatta i Helsingforsregionen inom ramen för EU-forskningsprojektet Baltic Sea – Asian Agenda for Regions in a Globalising World, som koordinerats av Nylands förbund. Den är gjord av projektforskarna Maija Merimaa och Taina Kiviniemi vid Helsingfors stads faktacentral.

Helsinki avoimena ja monikulttuurisena pääkaupunkina

Brittiläisen kaupunkikehitykseen erikoistuneen konsulttiyritys Comedian loppuraportti *Helsinki as an open and intercultural city* julkaistiin toukokuussa 2010. Raportin pääteemana oli vastata kysymykseen kuinka Helsingistä voi tulla kaupunki, joka kasvattaa yhtä aikaa avoimuutta ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä on samaan aikaan kansainvälisen kilpailun kärjessä ja tuottaa hyvinvointia ja menestystä asukkailleen.

Raportti vastaa toimeksiantoonsa neljän pääkysymyksen kautta:

1. Kuinka avoimia ovat kaupungin avaininstituutiot ja -toimijat toisiaan kohtaan ja ulkopuolista maailmaa kohtaan?
2. Kuinka Helsinki voisi kaupunkina houkutella ja viehättää enemmän kansainvälisiä osaajia?
3. Kuinka hyvin kaupungin vanhat ja uudet asukkaat ovat integroituneet keskenään?
4. Kuinka kaupungin toiminnot on muotoiltu kehittämään kaupunkia viehättävämmäksi, interaktiivisemmäksi ja luovemmaksi?

Comedian raportissa todetaan, että Helsinki on ollut erittäin menestyksekkäs muutamilla aloilla kansainvälisen kilpailun ja viihtyisyyden suhteen. Esimerk-

Helsingfors som öppen och mångkulturell stad

I maj 2010 utgavs slutrapporten *Helsinki as an open and intercultural city* av COMEDIA, ett brittiskt konsultföretag specialiserat på stadsutveckling. Huvudtema i rapporten var att besvara frågan hur Helsingfors kan bli en stad som odlar öppenhet och kulturell mångfald samtidigt som den hålls i tåten på den internationella konkurrensen och producerar västand och framgång åt sina invånare.

Detta svarar rapporten på via fyra huvudfrågor:

1. Hur öppna är stadens nyckelinstitutioner och –aktörer mot varandra och den övriga världen?
2. Hur kunde Helsingfors som stad locka till sig och charma mera internationella kunnare?
3. Hur bra har stadens gamla och nya invånare integrerats sinsemellan?
4. Hur har stadens funktioner utformats för att kunna göra staden mera attraktiv, interaktiv och kreativ?

Comedias rapport konstaterar att Helsingfors i vissa avseenden varit mycket framgångsrik beträffande internationell konkurrenskraft och trivsamt. Som exempel nämns Helsingfors teknologiska anpassning samt innovationer, tolerans, bra förvaltning, utbildning, offentlig service och businessmiljö. Men rapporten hittade också sådant som kunde utvecklas, såsom

keinä mainittaan Helsingin teknologinen mukautuminen sekä innovaatiot, suvaitsevaisuus, hyvä hallinto, koulutus, julkiset palvelut ja bisnesympäristö. Toisaalta kehityskohteitakin raportissa löydettiin, kuten kieli-muuri, työmarkkinoiden sekä työ- ja sosiaalisten verkostojen eristyneisyys, liian kliininen fyysinen ympäristö sekä monimuotoisuuden puute elämäntapojen ja mahdollisuuksien suhteen.

Raportti varoittaa, ettei Helsingillä olekaan varaa liikaan itsetyytyväisyyteen. Se tuoreus ja optimismi, jota kaupungin pyrkimys monimuotoisuuteen synnyttää, saattaa sukupolvessa tai jopa nopeamminkin vaihtua nyrpeäksi vastakkainasetteluksi eri ryhmittymien välillä ja saattaa marginalisoida Helsinkiä kilpailukykyisten ja yleismaailmallisten kaupunkien joukossa. Raportti suosittelee uuden monikulttuuriseen integraatioon tähtäävän strategian luomista jo nyt saavutettujen ja tehtyjen käytänteiden ja innovaatioiden lisäksi.

Hyvä uutinen on, että Helsingin kohtalo riippuikin varsin pitkälti siitä itsestään – joskin se vaatii oikeiden valintojen tekemistä. Raportti perää jo aloitetun prosessin kiihdyttämistä, jotta kaupungin omat virastot ja laitokset tulisivat lähemmäs toisiaan ja työskentelisivät yhdessä tehokkaammin. Lisäksi yhteistyötä täytyisi kasvattaa korkeakoulujen, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Toisaalta vaaditaan rennompaa ja vastuullista hallinnon sääntelyä sekä kannustimia. Nämä heijastavat kasvavaa monimuotoisuutta kaupungissa ja siten vapauttavat ja hoitavat, eivätkä rajoita, sitä energiaa, jonka hallinnon säätely ja kannustimet voivat kaupungille tuoda.

Raportti näkee Helsingin aseman Maailman designpääkaupunkina (World Capital of Design) vuonna 2012 valtavana mahdollisuutena. Samalla se on myös alusta, jonka päälle Helsinki voi rakentaa paikallisen ja kansainvälisenkin ohjelmansa. Design-ajattelu on ennen kaikkea ihmisten tarpeiden kohtaamista ja tämä toteutuu yhtäläillä muotoilemalla palveluja, rajapintoja ja kokemuksia kuin tuotteita ja kulutushyödykkeitä. Jos Helsingissä onnistutaan tuottamaan uusi palvelumuotoilusukupolvi avoimen ja kulttuurienvälisen kau-

språkmurar, arbetsmarknadens samt de professionella och sociala nätverkens isolering, en alltför klinisk fysisk miljö samt en brist på mångfald i livsstilar och levnadsmöjligheter.

Rapporten varnar och påminner om att Helsingfors inte har råd att vila på sina lagrar. Den fräschör och optimism som kommer med stadens strävan till mångfald kan inom en generation eller ännu snabbare övergå i inskränkt blängande olika grupper emellan och därmed en marginalisering i de konkurrenskraftiga och globala städernas skara. Rapporten rekommenderar därför att en ny strategi för mångkulturell integration skapas redan nu, förutom de redan uppnådda och gjorda lösningarna och innovationerna.

En god nyhet är att Helsingfors öde i stort ligger i dess egna händer – om än detta förutsätter att man fattar de rätta besluten. Rapporten efterlyser en accelerering av den process som redan inletts, på det att stadens verk och inrättningar måtte närma sig varandra och samarbeta effektivare. Dessutom borde samarbetet utökas med högskolor, företag och medborgarsamhället. Men samtidigt behövs en mera avslappnad men ansvars-kännande reglering av förvaltningen samt uppmuntring. Dessa reflekterar en växande mångfald i staden och frigör därmed och ger näring åt – i stället för begränsar – den energi som förvaltningsreglering och uppmuntran kan föra med sig.

Rapporten upplever Helsingfors ställning som World Capital of Design år 2012 som en enorm möjlighet och som en grund som Helsingfors kan bygga en lokal agenda på. Designtänkandet handlar framför allt om att folks behov möts, och detta sker lika väl genom att utforma service, gränssnitt och erfarenheter som ta fram produkter och konsumtionsartiklar. Om man i Helsingfors lyckas få fram en ny generation av service-design för en öppen och interkulturell stad kommer Helsingfors verkligen att göra sig hörd i världen.

pungin asialla, Helsinki tulee todellakin tekemään vaikutusta maailmalla.

Comedian raportin pääsuosituksen ovat seuraavat asiat:

- Open Helsinki Platform -alustan luominen muutoksen tarkkailua varten
- korkea julkinen profiili ja laajalle levinnyt julkinen debatti koskien Helsingin pyrkimyksiä olla avoin ja monimuotoinen kaupunki sekä selkeän johtamisen kautta ylhäältä alas kuin myös laajalle levinneen kansalaisosallistumisen kautta alhaalta ylös
- kaiken kattavan ohjelman luominen toivottamaan tervetulleeksi kaupunkiin uudet asukkaat, yritykset ja vierailijat
- kokeilu pehmittää, monipuolistaa ja elävöittää osia kaupungista muutoksilla fyysisessä, säädelyssä ja aistinvaraisessa ympäristössä

De huvudsakliga rekommendationerna i Comedias rapport lyder:

- att skapa en Open Helsinki Platform för att övervaka förändringsprocessen;
- en hög offentlig profil och en omfattande allmän debatt kring Helsingfors ambition att vara en öppen och interkulturell stad med klart ledarskap uppifrån ner och omfattande invånardeltagande nerifrån upp;
- ett övergripande program för att välkomna nya invånare, företag och besökare till staden;
- experiment för att mjuka upp, diversifiera och liva upp delar av staden genom förändringar i den fysiska, reglerbara och förnimbara miljön.

Lähde: | Källa:

Helsinki as an open and intercultural city – Final report. A report by COMEDIA to the city of Helsinki. March 2010.

Summary in English

by translator Magnus Gräsbeck

Summary by Translator Magnus Gräsbeck
[Quotations are translations from Finnish or Swedish]

In her editorial, Ms. Asta Mannen, Managing Director of Helsinki City Urban Facts Office and editor-in-chief of the *Kvartti* quarterly, notes that

“Cities have a need to understand what factors influence the wellbeing and quality of life of their residents. This need becomes the more acute in today’s global economy, where the attractiveness of a city is one of its crucial success factors.”

She presents some findings of the latest edition of the European Union’s and Eurostat’s Urban Audit comparative survey:

“In Finnish cities, perceived security is at a high level. In Helsinki, 67% of interviewees always felt secure and only 1% replied they never felt secure. The proportion of respondents who always felt secure was 78% in Tampere, 79% in Turku, 77% in Oulu, 74% in Vantaa and 88% in Espoo [other major Finnish cities]. In this respect, too, the other Scandinavian capitals resembled Helsinki, with Stockholm at 64% and Copenhagen at 67%. In their own neighbourhoods, people felt even more secure than in the city overall. Almost all respondents said they always felt safe in their own neighbourhood.”

Also quoting Mercer 2010 Quality of Living Survey and The Economist Intelligence Unit’s Global Liveability Survey she concludes: “Judging from these international comparative studies, Helsinki is a very good place to live.”

Ms. Hanna-Kaisa Hoppania, MSc (pol.), contributes with an article on child poverty. She concludes:

“At municipal level it is hard to influence child poverty and the growing income gap. These problems need political solutions at national level. What is alarming today is, as professor Markus Jäntti noted at the 2009 Child Poverty Seminar (Jäntti 2009), that today’s strongly growing child poverty has not become a big political issue. And nothing indicates that anything much has been done about it.

... The study was on subjective wellbeing in low-income families with children in the Helsinki Metropolitan Area. A crucial finding was that a low income level influences perceived wellbeing in many respects. ... Good news, on the other hand, is that in our study, social relationships in families with children were not related to income level.

... Factors related to people’s neighbourhoods, such as noise levels and opportunities to enjoy wildlife and nature can be influenced through city planning.”

Ms. Suvi Linnanmäki and Mr. Ari Niska, researchers at Helsinki City Urban Facts Office, have studied immigrants’ integration in Finland using employment and home-ownership as indicators:

“In 2007, notable integration into Finnish society had occurred among those having immigrated to Finland in 1989–93. Their average degree of gainful employment rose from 23 per cent in the year of arrival to 58 per cent, and the proportion living in an owner-occupied dwelling had increased from 24 per cent in 1997 to 2007 per cent in 2007.

... Those owning their homes had a higher degree of gainful employment than other immigrants: in 2007, three-quarters of immigrant home-owners had a job, comparing with only half of those who rented their homes.”

With forecasts showing an upcoming age-structural shortage of labour, the article of Mr. Seppo Montén, researcher at Helsinki City Urban Facts Office, is about how to meet future labour demand in the Helsinki Region. One obvious way would be to mobilize and re-train those unemployed today.

“... the skilled labour for office work, construction, transport, education, the cultural sector, the security sector and primary production will have to be taken from outside the region, or from the region’s own labour reserve. A fact is that the forecast labour demand outnumbers the new labour coming from the young age groups by 55 per cent.

... But the jobless will not suffice and to some extent, labour has to be mobilised among those too who are today outside the labour force.

... A raised gainful occupation rate among immigrants contributes to solve the labour shortage problem. Among residents with a foreign background, employment rates are still clearly below average.”

An article by Kvartti’s executive editor Mr. Vesa Keskinen and researcher Mr. Mika Nieminen charts opportunities to hear and see live music in Helsinki:

“October 2009 saw music performances by a total of 1,481 separate artists or groups in the Helsinki Metropolitan Area. It is hardly surprising that the great majority of performances, no less than 1,322, took place in Helsinki proper. The neighbouring cities of Espoo and Vantaa had 95 and 58 performances each.

...There is a multitude of venues for performing live music in Helsinki, which undoubtedly is a factor contributing to the large provision.

... As expected, various clubs and restaurants on the whole provide most job opportunities for artists. The

largest numbers of performances were seen at pop and rock oriented clubs such as Club Liberté, Tavastia, Semifinaali and On the Rocks. These may have something on several nights a week. In October 2009, musical events were organised in a total of 127 clubs or restaurants in Helsinki, which says something about how extensive the provision of live music really is in Helsinki.”

Two renowned experts of municipal finance, Mr. Heikki Helin and Mr. Markku Hyypiä, have analysed the reasons why different municipalities have different costs for public municipal services. Quoting Samuli Paronen, they remind us that

“A finding torn out of its context is a lie.” They add: “This applies to economic statistics as well”, and conclude:

“This experiment-minded analysis, too, shows that the statistics of Finland’s highest statistical authority Statistics Finland can be interpreted in many ways. Municipalities are different, and their public services are organised in different ways. Consequently, the meaning of statistics varies by municipality. What should also be taken into account when adding costs incurred for public services is residents’ need for services. This way, our ideas of cheap and efficient versus expensive and inefficient services will change.”

Mr. Tero Lahti, MSc (pol.), has made a brief summary of the report Helsinki as an Open and Intercultural City by Charles Landry and Phil Wood of COMEDIA ltd.. Landry & Wood: [original quote in English]:

“One conclusion can be stated immediately. We welcome both the wisdom and the courageousness of Helsinki in opening itself out to an examination of its openness. Few other cities have yet come to grips with these issues. The fact that Helsinki is asking itself a question about its openness shows how open it is.”

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

SEPPÖ MONTÉN on tietokeskuksen erikoistutkija. | SEPPÖ MONTÉN är specialforskare vid Helsingfors stads faktacentral..

HANNA-KAISA HOPPANIA on 27-vuotias valtio-opin jatko-opiskelija Helsingin yliopistossa (politiikan ja talouden tutkimuksen laitos). Hänen väitöskirjansa aihe on hoivan politiikka, erityisesti vanhushoiva Suomessa. Hoppania on opiskellut kandidaatin tutkintonsa Irlannissa ja maisterin tutkinnon Turussa. | HANNA-KAISA HOPPANIA, doktorand vid Helsingfors universitetis institution för politisk och ekonomisk forskning. Hennes avhandling handlar om omsorgspolitik, i synnerhet äldreomsorgen. Kandidatexamen i Irland och magistersexamen i Åbo.

HEIKKI HELIN on tietokeskuksen erikoistutkija. | HEIKKI HELIN är specialforskare vid Helsingfors stads faktacentral.

MARKKU HYYPIÄ, erityisasiantuntija, Uudenmaan liitto. | specialsakkunnig vid Nylands förbund.

VESA KESKINEN on tietokeskuksen tutkija ja Kvartti-lehden toimittaja. Populaarimusiikin aktiivinen seuraaja vuodesta 1969 lähtien. | VESA KESKINEN forskare vid Faktacentralen och redaktör för tidskriften Kvartti. Aktiv observatör av populärmusik sedan år 1969.

MIKA NIEMINEN on Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelija, joka teki Menokone-seurannan osana opinnäytetyötään. | MIKA NIEMINEN, studerande vid Laurea University of Applied Science. Han gjorde analysen av utbudet på webbtjänsten Menokone som ett led i sin avhandling.

SUVI LINNANMÄKI-KOSKELA, toimii tutkijana tietokeskuksessa aiheenaan maahanmuuttajien työmarkkinaintegraatio ja taloudellinen toimeentulo. Viime aikoina hän on tutkinut vuosina 1989–93 tulleita muuttajia. | SUVI LINNANMÄKI-KOSKELA, forskare vid Helsingfors stads faktacentral med fokus på invandrades integration på arbetsmarknaden och utkomst. På sitone har hon studerat folk som invandrat åren 1989–93.

ARI NISKA toimii tutkijana Helsingin kaupungin tietokeskuksessa. | ARI NISKA verkar som forskare vid Helsingfors stads faktacentral.

TILASTOJA HELSINGIN SEUDUSTA | STATISTIK OM HELSINGFORSREGIONEN

Koonnut | Sammanställd av:
Sini Askelo & Sirkka Koski

Lisätietoja | Ytterligare information

Tietokeskuksen kirjasto - Faktacentralens bibliotek

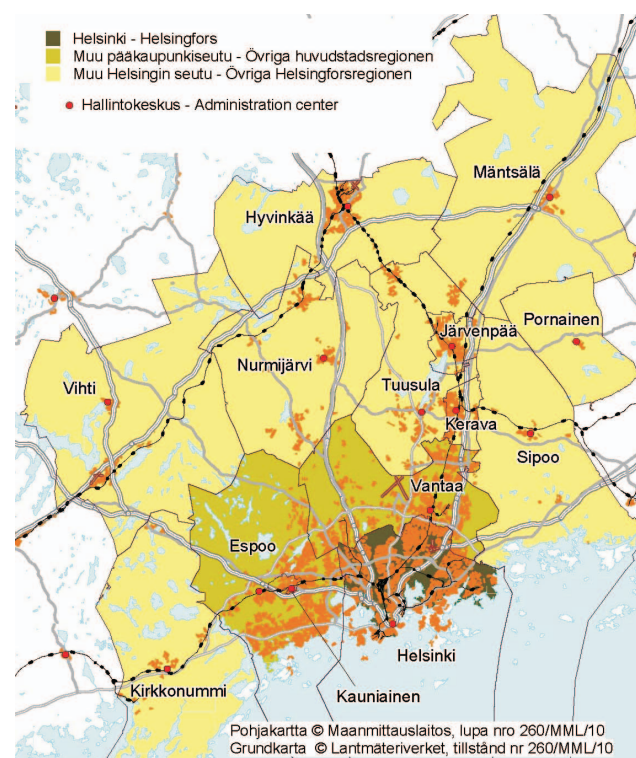
Väestö - Befolkning:
Eeva-Kaisa Peuranen

Kokonaistuotanto - Total produktion:
Leena Hietaniemi

Työllisyys - Sysselsättning:
Minna Salorinne

Asuminen ja rakentaminen
Boende och byggnadsverksamhet:
Maija Vihavainen

Koulutus - Utbildning:
Sanna Ranto

Väestö ja väestömuutokset Helsingin seudulla tammi–maaliskuussa 2010*

Befolkningen och befolkningsförändringar i Helsingforsregionen januari–mars 2010*

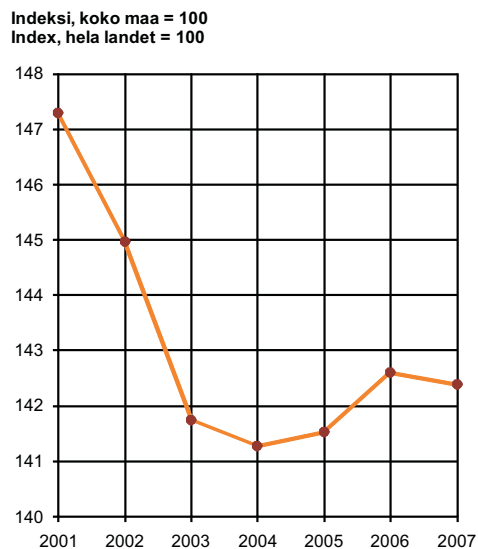
	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Nettomuutto - Flyttningsnetto		Nettomuutto yhteensä Flyttnings- netto totalt	Väestömuutos Befolkningsförändring		Väkiluku Befolk- ningen 31.3.2010*
		Suomi Finland	Ulkomaat Utlandet		Lkm. - Antal	%	
Pääkaupunkiseutu							
Huvudstadsregionen	1 376	0	753	753	2 129	0,2	1 036 062
Helsinki - Helsingfors	435	26	486	512	947	0,2	584 297
Espoo - Esbo	561	-123	121	-2	559	0,2	244 889
Vantaa - Vanda	382	139	134	273	655	0,3	198 291
Kauniainen - Grankulla	-2	-42	12	-30	-32	-0,4	8 585
Muu Helsingin seutu							
Övriga Helsingforsregionen	460	169	71	240	700	0,1	302 133
Hyvinkää - Hyvinge	42	-7	34	27	69	0,2	45 339
Järvenpää - Träskända	41	-18	14	-4	37	0,1	38 745
Kerava - Kervo	50	77	-5	72	122	0,4	33 955
Kirkkonummi - Kyrkslätt	80	-58	-6	-64	16	0,0	36 525
Mäntsälä	31	47	-5	42	73	0,0	19 820
Nurmijärvi	60	27	15	42	102	0,3	39 730
Pornainen - Borgnäs	9	-8	2	-6	3	0,1	5 070
Sipoo - Sibbo	40	28	9	37	77	0,4	18 113
Tuusula - Tusby	53	1	8	9	62	0,2	36 828
Vihti - Vichts	54	80	5	85	139	0,5	28 008
Helsingin seutu yhteensä							
Helsingforsregionen totalt	1 836	169	824	993	2 829	0,2	1 338 195

*Ennakkotieto - Förhandsuppgift.

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen.

Helsingin seudun bruttokansantuote (BKT) käyvin hinnoin

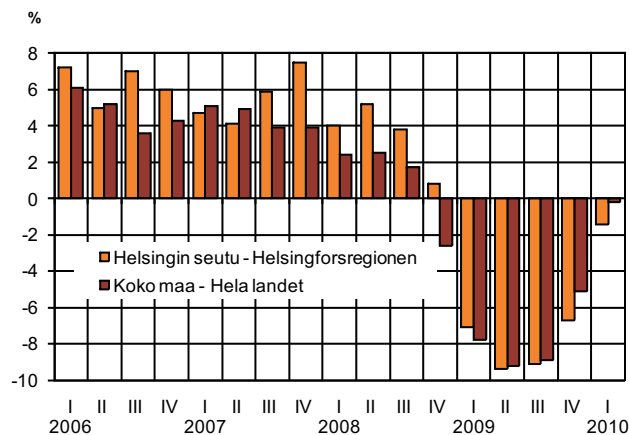
Bruttonationalprodukt (BNP) enligt gängse pris i Helsingforsregionen

Lähde: Tilastokeskus, Aluetilinpito
Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Kokonaistuotannon volyymi, muutos edellisestä vuodesta, %

Total production, förändring jämfört med året innan, %

Lähde: Tietokeskus, Helsingin seudun suunnat
Källa: Faktacentralen, trenderna i Helsingforsregionen

Työpaikat Helsingin seudulla

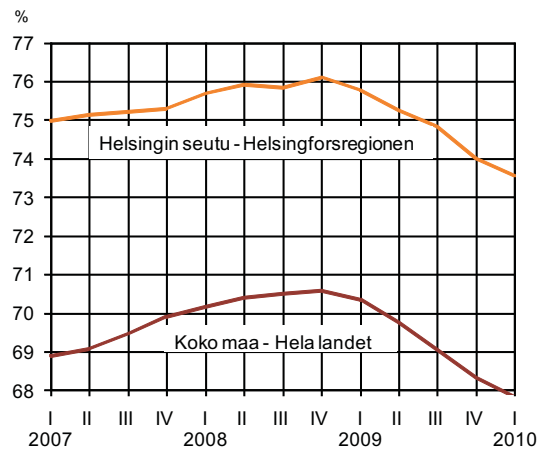
Arbetsplatser i Helsingforsregionen

Vuosi	Kvartti	Helsingin seutu Helsingforsregionen	Osuus koko maasta % Andel av hela landet %	Koko maa Hela landet
2007	II	724 063	28,7	2 524 438
2007	III	730 830	28,8	2 541 630
2007	IV	725 468	29,2	2 485 270
2008	I	740 262	29,9	2 473 717
2008	II	755 473	29,3	2 574 216
2008	III	749 403	29,2	2 566 413
2008	IV	757 713	30,2	2 509 244
2009	I	740 835	30,3	2 447 506
2009	II	743 176	29,8	2 497 315
2009	III	738 119	29,8	2 476 486
2009	IV	729 911	30,3	2 407 610
2010	I	728 839	30,5	2 388 409

Vuoden 2008 alusta alkaen Helsingin seutu käsittää 14 kuntaa, sitä aiemmat tiedot Helsingin seutu oli 12 kuntaa - Fr.o.m. början av året 2008 definieras Helsingforsregionen som bestående av 14 kommuner, dessförinnan 12 kommuner.

15–64-vuotiaiden työllisyysaste 2007–2009, liukuva vuosikeskiarvo

Sysselsättningsgrad i åldern 15–64-år, 2007–2009, rörligt årsmedeltal

Vuoden 2008 alusta alkaen Helsingin seutu käsittää 14 kuntaa, sitä aiemmat tiedot Helsingin seutu oli 12 kuntaa. Fr.o.m. början av året 2008 definieras Helsingforsregionen som bestående av 14 kommuner, dessförinnan 12 kommuner.

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus
Källa: Statistcentralen, arbetskraftundersökningen

Keskittymisaste, Helsingin seudun osuus koko maasta, %

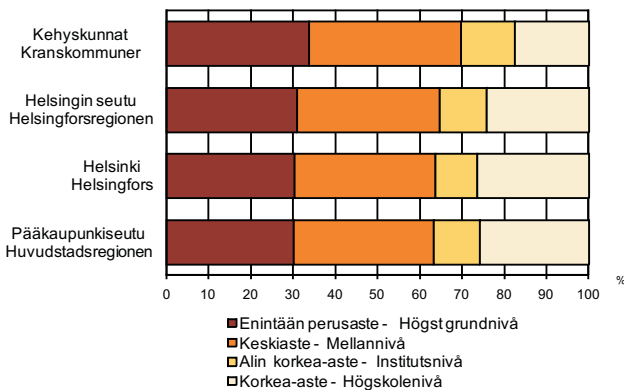
Utvecklingsgrad, Helsingforsregionens andel av hela landet, %

Talous - Ekonomi	%
BKT - BNP (2007)	33,8
Tutkimus- ja kehittämismenot (2008)	40,6
FoU-Utgifter (2008)	
Työpaikat (2009)	30,0
Arbetsplatser (2009)	
Yritysten liikevaihto (2007)	43,5
Företagens omsättning (2007)	
Asunnot (2008)	24,1
Bostäder (2008)	
Hyvinvointi - Välfärd	
Väestö (31.12.2009)	25,0
Befolkning (31.12.2009)	
Maahanmuuttajat, ulkomaan kansalaiset (2009)	48,6
Invandrare, utländska medborgare (2009)	
Toimeentulotuen saajat (2008)	24,4
Mottagare av utkomststöd (2008)	
Lastensuojelu, kodin ulkopuolelle sijoitetut (2008)	30,3
Barnskydd, placerade utanför hemmet (2008)	
Perusterveydenhuollon lääkärikäynnit (2008)	19,9
Läkarbesök inom bashälsovård (2008)	

Lähde: Tilastokeskus, THL
Källa: Statistcentralen, THL

Väestön koulutustaso 31.12.2008, 15 vuotta täyttäneet

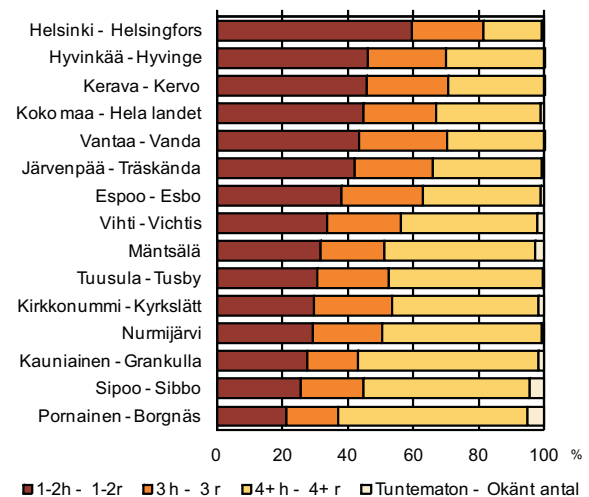
Befolkningens utbildningsstruktur, 15 år och äldre

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistcentralen

Asuinhuoneistojen huoneluku 2008

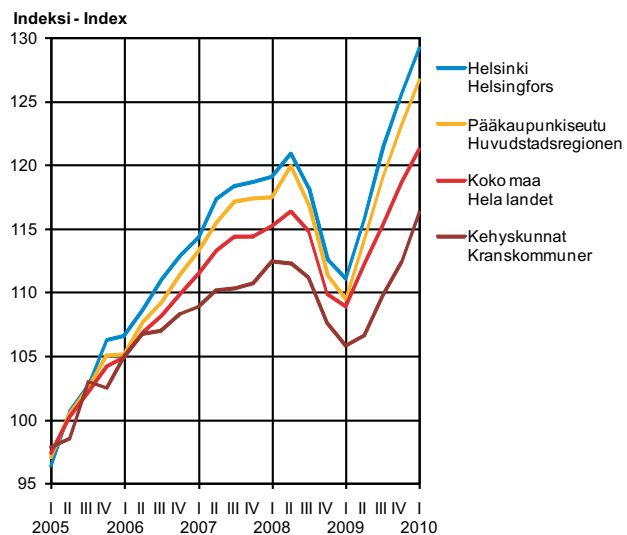
Antal rum i bostadslägenheter 2008

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA
Källa: Statistcentralen, ALTIKA

Vanhojen asuntojen hintaindeksi perusvuodelle 2005

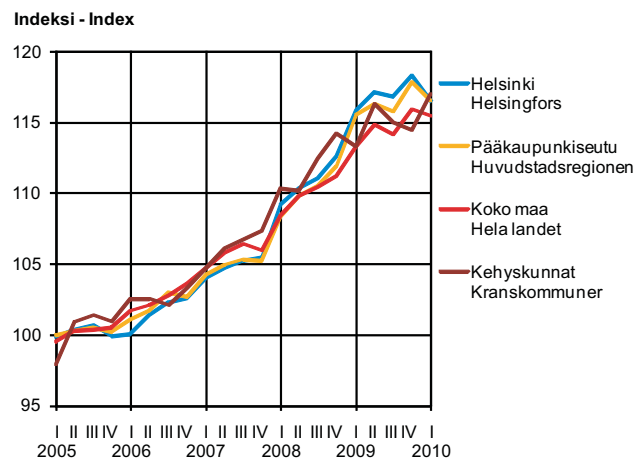
Prisindex för gamla bostäder enligt basåret 2005

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen

Asuntojen vuokrien hintaindeksi perusvuodelle 2005

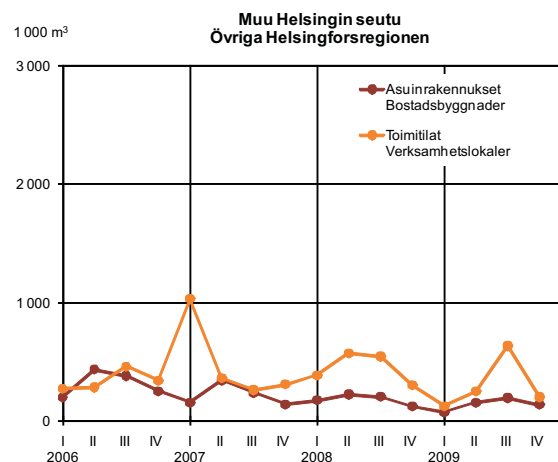
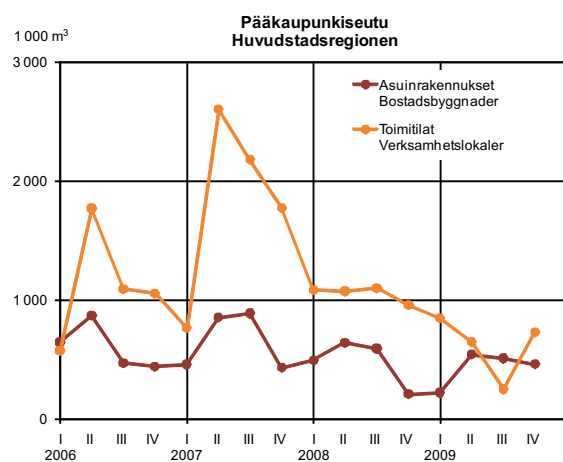
Prisindex för bostadshyror enligt basåret 2005

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen

Aloitettujen rakennustyöjen pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla 2006–2009

Påbörjade byggnadsarbeten i huvudstadsregionen och i Helsingforsregionen 2006–2009

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA
Källa: Statistikcentralen, ALTIKA

KVARTTI-LEHTI

Kvartti on Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisema Helsinkiä ja Helsingin seutua koskevaa ajankohtaista tutkimus- ja tilastotietoa esittelevä lehti. Kvartti on suunnattu paitsi päätöksenteon tueksi Helsingin päättäjille ja suunnittelijoille, myös kaikille muille, jotka haluavat tarkemmin perehtyä kaupunki-ilmiöitä koskevaan tietoon. Lehti on alusta saakka ollut kokonaan kaksikielinen (suomi/ruotsi). Nykyisin yksi numero vuodessa on englanninkielinen. Quarterly pyrkii palvelemaan luki-joita ja yhteistyökumppaneita kansainvälisesti.

Ohjeita kirjoittajille

Aineisto lähetetään mieluiten sähköpostin liitetiedostona ja tekstit voivat olla suomen-, ruotsin- tai englanninkielisiä. Artikkelin alkuun tulee lyhyt sisältöä kuvaava ingressi. Artikkelin toivotaan painottuvan tulosten/tulkintojen esittelyyn. Otsikkojen tulee olla kertovia eivätkä johdanto, lopuksi, keskustelua – tyyppisiä. Tekstin maksimipituus on 5–6 sivua eli n. 2 000 sanaa / 17 000 merkkiä. Tekstejä kirjoitettaessa on otettava huomioon, että

- Teksti aloitetaan vasemmasta reunasta ilman sisennyksiä, tasaus ainoastaan vasempaan reunaan.
- Pakollista rivinvaihtoa käytetään vain kappaleiden lopussa. Kappaleiden väliin jätetään yksi tyhjä rivi. Tavutusta ei käytetä.
- Lähdeviitteet sijoitetaan tekstissä sulkeisiin siten, että ensiksi tulee kirjoittajan nimi, sitten lähteen julkaisuvuosi ja lopuksi mahdollinen viittauksen sivunumero (esim. Karisto & Montén 1996, 25). Alaviitteitä tulee välttää.
- Kuviodien, taulukkojen ja karttojen numeroaineisto toimitetaan mieluiten Excel- tiedostona. Niiden otsikot kirjoitetaan tekstiin ja niitä tehtäessä tulee huomioida, että otsikot ja selitteet tulevat lopulliseen tekstiin kahdella kielellä (poikkeuksena Quarterly).
- Valokuvat ovat suotavia, niiden minimiresoluutio on 300 dpi. Tiedostomuoto on jpg tai tiff.
- Lähdeluettelo liitetään kirjoituksen loppuun otsikolla Kirjallisuus.

Julkaistusta artikkelista maksetaan 200 euron kirjoittajapalkkio. Kvartin aineisto- ja ilmestymispäivät ovat vuonna 2010 seuraavat:

Kvartti	Aineisto toimitukseen	Lehti ilmestyy
3/10	24.9.2010	29.10.2010
4/10	12.11.2010	17.12.2010

Kvartti-lehden toimitus

Päätoimittaja Asta Manninen	Toimittaja Vesa Keskinen
Puh. 09 310 36400	Puh. 09 310 36296
etunimi.sukunimi@hel.fi	etunimi.sukunimi@hel.fi
Osoite: Tietokeskus, PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki	
Käyntiosoite: Ympyrätalo, Siltasaarenkatu 18-20 A, 5 krs.	

KVARTTI 2/2010

Asta Manninen

Miten Helsinki vertautuu muihin eurooppalaisiin kaupunkeihin?
Hur framstår Helsingfors i en jämförelse med övriga europeiska städer?

Seppo Montén

Tulevat työvoimatarpeet Helsingin seudulla
Kommande arbetskraftsbehov i Helsingforsregionen

Hanna-Kaisa Hoppania

Lapsiköyhyys ja perheiden koettu hyvinvointi pääkaupunkiseudulla
Fattigdom i barnfamiljer och upplevt välstånd i familjer i Huvudstadsregionen

Heikki Helin & Markku Hyypiä

Kuntien palvelukustannusten vertailun vaikeus: "Halpa" voikin olla kallista
Svårt jämföra kommuners servicekostnader: "Billigt" kan vara dyrt

Vesa Keskinen & Mika Nieminen

Musiikin tarjonta Helsingissä 2004–2010
Musikutbudet i Helsingfors 2004–2010

Suvi Linnanmäki-Koskela & Ari Niska

Maahanmuuttajien integroituminen Suomen omistusasunto- ja työmarkkinoille
Invandrarnas integration på den finländska ägarbostads- och arbetsmarknaden

LUETTUA - LÄST

Helsinki avoimena ja monikulttuurisena pääkaupunkina
Helsingfors som öppen och mångkulturell stad

UUTISIA - NYHETER

Maija Merimaa & Taina Kiviniemi

Tulossa julkaisu intialaisista ja kiinalaisista osaajista
Publikation om indiskt och kinesiskt yrkesfolk

KVARTTI